

ՄԵՐ ԱՆԿԻՆԵՆ

ԶՈՒՇԱՅԱԲ ԷՐՏՈՂԱՆԻ ՔՕՂԱՐԿԵԱԼ ԱՅԱՐԵԿԻՉԻ ԴԻՄԱԶԵՐԾՈՒՄԸ

ՏՕԳԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Նախորդ շաբթուան ընթացքին, ցեղասպան Օսմանեան կայսրութեան հաւատաւոր ժառանգորդ՝ «նոր օրերու Հիթլերը» անուանուած արդի թուրքիոյ վարչապետ՝ Էրտողան, աստիճանաբար վար կ'առնէ իր դիմակը, ակամայ ցոյց տալով իր հայատեաց դիմագիծը:

Երբեմնի իմնականջ՝ «խաղաղարար» առաջնութեամբ արարական աշխարհի շրջանները ասի առնող Էրտողան, իր հողատարածքին վրայ նամբայ յարդարեց Սուրիոյ օրինաւոր իշխանութեան դէմ ըմբոստացած ընդդիմադիրներու դիմակին ներքեւ իր կողմէ գինուած ու պարենաւորուած այլազգ վարձկաններու առջեւ: Այսօր աւելի քան երկու տարի է, երկիրը արիւնաբաւ դարձնող ներքին ընդդիմադրութեան «դաշնակից» ծայրայեղական հորդաններ, բուրքիոյ սահմաններէն կատարուող ուժգին ուժարկով մտնելու քիւնուցում, առաւօտ կանուխ, գունդ առ գունդ ներխուժեցին բուրքիոյ սահմանակից պատմական գիւղաբնակավայրերէն Բեսապի վրայ, զայն դատարկելու համար իր բազմադարեան խաղաղ ազգաբնակչութեան:

Բեսապ, Արեւմտեան Հայաստանէն աւանդ մնացած միակ հայկական աւանն էր, որ սահմանակից էր Թուրքիոյ: Երկար ժամանակ մեր մտորումներուն առարկան դարձած էր այս անուղղայն մարդկային տարրական սկզբունքներէ գուրկ անկարագիր երկիրը, որ իր գոյութիւնը պահած էր շնորհիւ իր պատեհապաշտական կողմնորոշումներուն, որոնք ցաւ ի սիրտ միշտ ալ քաջաբերած են այսպէս կոչուած Երտողանի եւ ԱՄՆի գեր ուժերու կողմէ:

Կը մտածէիմք, թէ ի՞նչ հիմնական պատճառ կրնար ունեցած ըլլալ Թուրքիան, Սուրիոյ օրինաւոր իշխանութիւններուն դէմ ըմբոստացած Սուրիոյ տեղական ընդդիմութեան նիւթապէս, գինապէս, ռազմավարականօրէն եւ քաղաքականապէս թեւ ու թիկունք կանգնելու համար:

Անշուշտ, Թուրքիոյ կողմէ կը բուարկուէին շարք մը ծիծաղելի հաստատումներ, որոնց մէջ յիշատակելիք՝ Սուրիոյ մէջ «ժողովրդավարական կարգերու», «մարդու իրաւանց պաշտպանութեան» եւ «օրինաւոր իշխանութեան» հաստատման պահանջատիրութիւնն էր: Մեր մտորումները կանգ կ'առնէին հետեւեալ հարցականի վրայ.՝ Տեսէ՞ք ո՞վ է խօսողը... Թուրք-

Շաբ.ը էջ 17

Քեսապի Հարցով Թրքական Գործօնին Վրայ Ուշադրութիւն Հրահրելով՝ Հայաստան Դիմած Է Պան Քի Մուսին

Քեսապի մէջ տիրող կացութիւնը եւ շրջանի հացութեան տեղահանումը կը շարունակէ մտահոգել Հայաստանի եւ սփիւռքի հայկական շրջանակները:

Հայաստանի պետութիւնը միջազգային տարբեր ատեաններու մօտ աշխատանքներ կը տանի, թրքական միջամտութեան վրայ ուշադրութիւն հրահրելու նպատակով:

Այս նպատակով Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Էդուարդ Նալբանդեան նամակ մը յղած է ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղար Պան Քի Մուսին, անդրադառնալով Քեսապի զարգացումներուն:

«Հայաստան իր խոր մտահոգութիւնը կը յայտնէ վերջին շրջանին Քեսապի եւ շրջակայ 12 հայաբնակ գիւղերուն մէջ իրավիճակի սրումին կապակցութեամբ: Հասանելի բոլոր վկայութիւնները եւ Քեսապի աշխարհագրական դիրքը թոյլ կու տան եզրակացնելու, որ վերջին յարձակումները իրականացուած են Թուրքիոյ տարածքէն սահմանը հատած ահաբեկչական խումբերու կողմէ: Բռնի գործողութիւնները պատճառ դարձած են տեղի բնակչութեան տեղահանումին: Ծայրայեղական խումբերը պղծած են Քեսապի հայկական եկեղեցիները, զգալի վնաս հասցու-

Սուրիացի գինեալներ Քեսապի մօտ գտնուող Թուրքիոյ հետ սահմանային կեդրոնին մէջ

ցած են բնակիչներու ունեցուածքին՝ արձանագրելով մարդու իրաւունքներու խախտումներ: Հայաստան բազմաթիւ առիթներով խօսած է Սուրիոյ մէջ գինեալ հակամարտութեան պայմաններուն տակ ցեղային եւ կրօնական փոքրամասնութիւններու՝ ներառեալ հայերու պաշտպանութեան անյապաղ անհրաժեշտութեան մասին: Անհրաժեշտ է քայլեր ձեռնարկել, կան-

խելու համար ծայրայեղական խմբաւորումներու կողմէ Թուրքիոյ հողերու գործածութիւնը: Միջազգային հանրութիւնը պէտք է վճռական ջանքեր գործադրէ տեղահանուած մարդկանց՝ ներառեալ հայերու անվտանգութիւնը երաշխաւորելու համար», - ըստած է Նալբանդեանի նամակին մէջ:

Շաբ.ը էջ 4

Հայաստանի Վարչապետ Տիգրան Սարգսեան Հրաժարեցաւ

Հայաստանի վարչապետ Տիգրան Սարգսեան հրաժարականի դիմում ներկայացուց: Հայաստանի Ազգային Ժողովի փոխ նախագահ Էդուարդ Շարմազանով իշխող Հանրապետական կուսակցութեան գործադիր մարմինի նիստէն ետք յայտարարեց, որ Սարգսեան հրաժարականի դիմումը ներկայացուցած էր մօտ մէկ ամիս առաջ, սակայն նախագահ Սերժ Սարգսեան խնդրած էր հարցը լեռնաձգել՝ նկատի առնելով Մաքսային միութեան հետ կապուած խնդիրները: Շարմազանովի համաձայն, վարչապետ Սարգսեանի որոշումը եկած է անձնական եւ կշռադատուած, ոչ զգացական:

«Տիգրան Սարգսեան շնորհակալութիւն յայտնեց իր գործընկերներուն: Օրէնքով սահմանուած ժամկէտի մէջ մենք կ'առաջադրենք վարչապետի մեր նոր թեկնածուն», ըսաւ Շարմազանով:

Վարչապետ Սարգսեան այս մասին յայտարարեց նաեւ «Ֆէյսպուքի» իր էջով եւ յաջողութիւն մաղթեց նոր վարչապետին ու կառավարութեան:

«Իմ շնորհակալութիւնն եմ յայտնում բոլոր այն մարդկանց ում հետ աշխատել եմ, եւ առաջին հերթին հանրապետութեան նա-

Վարչապետ Տիգրան Սարգսեան

խագահին՝ վարչապետի բարձր պաշտօնն ինձ վստահելու համար: Նոր կառավարութեանը մաղթում եմ հայրենանուէր եւ արդիւնաւետ աշխատանք», - գրած է վարչապետը:

Տիգրան Սարգսեան Հայաստանի վարչապետի պաշտօնը առաջին անգամ ստանձնեց 2008 թուականի Ապրիլ 9-ին, իսկ 2012-ի Յունիս 2-ին ՀՀ նախագահի հրամանագրով վերանշանակուեցաւ Ազգային Ժողովի ընտրութիւններէն ետք ձեւաւորուող նոր կառավարութեան ղեկավար:

Էդուարդ Նալբանդեան Ելոյթ Ունեցաւ Ցեղասպանութիւններու Նուիրուած Միջազգային Համաժողովի Ընթացքին

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Էդուարդ Նալբանդեան Ապրիլ 1-ին, Պրիւքսէլի մէջ մասնակցեցաւ Ցեղասպանութիւններու կանխարգելման նուիրուած «Պաշտպանելու Պատասխանատուութիւնը» խորագիրով միջազգային համաժողովին, որ կազմակերպուած էր Պելձիքայի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան կողմէ՝ Ռուանտայում թուրքիներու ցեղասպանութեան 20-րդ տարելիցին առթիւ:

Համաժողովին ելոյթ ունեցան շուրջ 120 երկիրներու եւ միջազգային կազմակերպութիւններու բարձրաստիճան ներկայացուցիչները, կարեւորելով ցեղասպանութիւններու կանխարգելման վերաբերեալ միջազգային հանրութեան միասնական ջանքերու գործադրումը:

Իր խօսքին մէջ նախարար Նալբանդեան ըսաւ. «Ինչպէս նշեց Ռուանտայի ցեղասպանութիւնը

Շաբ.ը էջ 5

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Կ'ընկնի՞ ընդդիմութիւնը
հերթական թակարդը

ԱՐՄԷՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
«ՀԵՏՔ»

Խորհրդարանական ոչ իշխանական ուժերին երկարատեւ բանակցութիւններին յետոյ կարծես թէ յաջողութեամբ է համաձայնութեան գալ վարչապետին անվստահութիւն յայտնելու հարց առաջադրելու շուրջ, եւ այս առումով առաջիկայում պառլամենտում կարող են հետաքրքրական պրոցեսներ ծաւալուել:

Առաջին հայեացքից թւում է, թէ վարչապետ Տիրզրան Սարգսեանի ներկայիս գործունէութեան եւ նրա կարգիւնտի խղճուկ արդիւնքների վերաբերեալ ունեցած միասնական բացասական կարծիքի պարագայում նրան անվստահութիւն յայտնելը առանձնակի դժուարութիւն չպէտք է ներկայացնել, եւ կոնսենսուսի հարց չպէտք է առաջանար: Սակայն ինդիքը ոչ թէ բուն անվստահութիւն յայտնելու մէջ է, այլ դրան յաջորդելիք քայլերի: Կարծես թէ ընտրուել է ամենատրամաբանական տարբերակը՝ վարչապետի այլընտրանքային թեկնածու եւ այլընտրանքային պատճառով առաջարկելու: Հակառակ դէպքում վարչապետին հեռացնելու նախաձեռնութիւնը դառնում էր ինքնանպատակ: Բայց միւս կողմից՝ ոչ իշխանական ուժերը դեռեւս չեն յստակեցրել՝ արդեօք կառավարութեանն անվստահութիւն յայտնելն իրենց համար վերջնանպատակ է, թէ՛ այնուամենայնիւ, ընդամենը տակտիկական առաջադրանք, աւելի հեռահար ինդիք՝

ամբողջական իշխանափոխութիւն իրականացնելու համար: Եթէ անգամ ոչ հրապարակայնօրէն, գոնէ ընկալում ձեւաւորելու համար այս հարցի պատասխանը պէտք է տրուի փաթեթային, քանի որ դրա պատասխանից է կախուած՝ պրոցեսները զարգանում են գուտ իշխանական կողմից մտնելու եւ գործող իշխանութեան քաղաքական կուրսի համար պատասխանատուութիւն ստանձնելու տրամաբանութեամբ, թէ՛ համակարգային փոփոխութիւններ իրականացնելու: Այս ինդիքի անյստակութիւնը իշխանութեան ձեռքին կարող է դառնալ կարեւոր խաղաքարտ եւ մանեւրելու հնարաւորութիւն:

Բանն այն է, որ այդ պարագայում իշխանութեանը հնարաւորութիւն է տրուում կառավարութեանը քառութեան նոխազ դարձնելով եւ վարչապետին «գոհաբերելով»՝ պահպանել կարեւորագոյնը՝ իշխանական հեղինակութիւնը: Իսկ «պլանը» կամ սցենարը շատ պարզ է: Վարչապետին «գոհաբերելը»՝ նախագահը կարող է մատուցել որպէս հասարակական պահանջին ընդառաջելուն, քաղաքական ճգնաժամի հասունացումը կանխելուն ուղղուած գիշում: Դրանից յետոյ նա ունենալու է երկու տարբերակ: Առաջին՝ նոր կառավարութիւն ձեւաւորել՝ կրկին ՀՀԿ-ի եւ ՕԵԿ-ի մասնակցութեամբ՝ պահպանելով քաղաքական ուժերի ներկայիս յարաբերակցութիւնը, որի համար նրան անհրաժեշտ կը լինի ստանալ ոչ իշխանական ուժերի համաձայնութիւնը: Սա գրեթէ անհաւանական

է, որովհետեւ ընդդիմութեան համար նշանակելու է ընդամենը պարզ փոխառնող, որը սոցիալատնտեսական քաղաքականութեան վերանայում չի ենթադրելու, այսինքն՝ վարչապետի անվստահութեանը հասնելը դառնալու է ինքնանպատակ: Երկրորդ՝ նախագահը կարող է ընդդիմութեանն առաջարկել ձեւաւորել միասնական կամ այսպէս կոչուած ազգային համաձայնութեան կառավարութիւն՝ ընդլայնելով կողմիցին: Սա արդիւնաւէտ կարող է լինել միայն մէկ դէպքում. եթէ նոր կողմիցիան ձեւաւորուում է ընդդիմութեան առաջարկելիք եւ իշխանութեան հետ համաձայնեցրած միասնական օրակարգի կամ պլատֆորմի շուրջ, այլ ոչ թէ ՀՀԿ-ի եւ անձամբ գործող նախագահի անձի: Հայաստանեան փորձը, սակայն, ցոյց է տալիս, որ նման կոնսոլիդացիոն պրոցեսները երբէք տեղի չեն ունենում ծրագրերի եւ գաղափարների շուրջ: Անգամ եթէ դրուում է այդ նպատակը, ժամանակի ընթացքում դա ձեւախեղում է եւ ստացում է կոնսոլիդացիա յանուն իշխանութեան մաս լինելու: Դրա վառ օրինակը եղել է 2008թ. քաղաքական ճգնաժամի յաղթահարման ժամանակ, երբ 4 քաղաքական ուժեր՝ ՀՀԿ-ն, ԲՀԿ-ն, ՀՅԴ-ն եւ ՕԵԿ-ը, կողմից կազմեցին համատեղ ստորագրուած եւ կառավարութեան գործունէութեան հիմքը կազմելիք յուշագրի շուրջ: Սակայն շատ արագ յուշագիրը քաղաքական օրակարգից դուրս մղուեց, եւ արդիւնքում ստացուեց, որ կողմիցիոն երեք ուժերը միայն պորտֆելներ են ստանձնում ՀՀԿ-ական կառավարութիւնում՝ իրականացնելու ՀՀԿ-ական

մեծամասնութեան եւ նախագահի ընդունած քաղաքական որոշումները: Իսկ պատճառն այն էր, որ խորհրդարանում ՀՀԿ-ն ունէր բացարձակ մեծամասնութիւն եւ ցանկացած դէպքում պահպանում էր որոշումները փաստացի միաբանեալ ընդունելու բացառիկ իրաւունքը: Նման յարաբերակցութեան պարագայում կոնսենսուսի մասին խօսք լինել չէր կարող, մինչդեռ այդ յուշագրի դրոշմները հնարաւոր էր կենսագործել միայն կոնսենսուսային որոշումների եւ լուծումների պարագայում: Եթէ ոչ իշխանական ուժերը հիմա այդ փորձը հաշուի չառնեն, պատմութիւնն, անկասկած, կրկնուելու է: Իսկ հաշուի առնելը նշանակում է հասնել խորհրդարանական նոր, այսպիսի ընտրութիւնների, որ դրա արդիւնքում ՀՀԿ-ն այլեւս մեծամասնութիւն ձեւաւորելու հնարաւորութիւն չունենայ: Մինչդեռ ոչ իշխանական ուժերից ոչ ոք խորհրդարանական նոր ընտրութիւններ անցկացնելու պահանջ չի առաջադրում: Եւ կարող է առաջանալ մի իրավիճակ, երբ ՀՀԿ-ական կարկառուն գործիչ Գալուստ Սահակեանի այն միտքը, թէ ոչ իշխանական քառակն ընդամենը պաշտօններ է ուզում, դառնայ նրա հերթական պայծառատեսութիւնը:

Այս իմաստով, անկախ ամէն ինչից, քառակն վաղ թէ ուշ բախուելու է համապետական ընտրութիւններ անցկացնելու եւ դրա միջոցով փոփոխութիւնների հասնելու գաղափարին՝ դուրս գալով գուտ կառավարութեան փոփոխութեան մակերեսային

Շաբ.ք էջ 18

Թուրքիային հասկացրեցին, որ չափը չպէտք է անցնի

ԹԱՄԱՐ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ
«ՀԱՅԵԼԻ»

Քեսապահայերի հետ տեղի ունեցածը տասն օր առաջ արժանացաւ տեւական լուրսեան միջազգային հանրութեան կողմից: Սիրիայի հակամարտութիւնն, անշուշտ, գէրատեղութիւնների համար սեփական շահերի արտայայտման ու դրսեւորման բացառապէս ինդիք է, սակայն Մարտի 21-ին թուրքական ներխուժումը վկայեց այն մասին, որ երբ աշխարհը զբաղուած է Ռուսաստան-Արեւմուտք առձակատմամբ՝ Թուրքիան էլ փորձում է իրեն «դրսեւորել»...

Հաւանաբար, հենց սա էլ գիտակցելով Մոսկուան եւ Ուաշինգտոնը, վերջապէս, արձագանգեցին Քեսապի իրադարձութիւններին: Պաշտօնական Ուաշինգտոնը յայտարարեց, որ խորապէս մտահոգուած է քեսապահայերի վիճակով, իսկ Մոսկուան՝ վճռականօրէն դատապարտեց խաղաղ բնակչութեան դէմ գրոհայինների յանցագործութիւնները:

Քեսապի շուրջ իրադարձութիւնների, ինչպէս նաեւ վերջին օրերին քեսապահայութեանը հասցրած դժբախտութիւնների առնչութեամբ յայտարարութիւնները պաշտօնական Ուաշինգտոնի եւ Մոսկուայի կողմից, անշուշտ, դրական քայլ կարելի է գնահատել:

«Մենք խորապէս մտահոգուած ենք Սիրիայի Քեսապ բնակավայրում տեղի ունեցող պատերազմական գործողութիւններով եւ բռնութիւններով, ինչը վտանգում

է Քեսապի հայ համայնքը՝ դրա բազմաթիւ անդամների հարկադրելով տեղահան լինել իրենց տներին», - յայտարարեց ԱՄՆ Պետքարտուղարութեան խօսնակ Մարի Հարֆը՝ յանելելով. «Այնտեղ բնակական մեծ թուով անմեղ քաղաքացիներ կան, որոնք տառապում են պատերազմի պատճառով: Այնտեղ գտնուող բոլոր քաղաքացիական անձինք եւ նրանց սրբավայրերը պէտք է պաշտպանուած լինեն: Ինչպէս բազմիցս յայտարարել ենք սիրիական հակամարտութեան ողջ ընթացքում, մենք ցաւում ենք Սիրիայի քրիստոնեաներին եւ այլ փոքրամասնութիւններին պատուհասած շարունակական սպառնալիքների համար: Ինչպէս, հաւանաբար, արդէն տեղեակ էք, այս հարցն իրենց հանդիպման ընթացքում քննարկել են նաեւ նախագահ Օպաման եւ Հոմեր Ֆրանցիսկոս պապը, այլ հարցերի թոււում անդրադառնալով նաեւ Սիրիայի փոքրամասնութիւնների՝ յատկապէս քրիստոնեաների ծանր դրութեանը», - ասել է Հարֆը: Ուաշինգտոնն արձանագրել է, որ կը շարունակեն կայուն աջակցութիւն ցուցաբերել Սիրիայում ծաւալուող բռնութիւններից տուժածներին, այդ թոււում հայերին: «Մենք վաղուց տազնապած ենք դաժան ծայրայեղականներից բխող վտանգից, եւ հայ բնակչութեանն առձեռն ծառայած վերջին սպառնալիքները միայն ընդգծում են մեր մտահոգութիւնը», - ասել է Մարի Հարֆը:

Ինչպէս նկատոււմ է, Թուրքիայի հասցէին որեւէ մեղադրանք

չի հնչել Ուաշինգտոնի կողմից, սակայն պետքէպարտամենտի խօսնակի այս յայտարարութիւնից յետոյ որոշ ուշագրաւ հարցեր են հնչել, մասնաւորապէս նրան հարցրել են, որ Թուրքիայից ստացուող հաղորդումների համաձայն՝ Թուրքիայի ԱԳ նախարար Դաւութօղլուն ծրագրել էր Սիրիայում սադրանք իրականացնել, որպէսզի Թուրքիան Սիրիա ներխուժելու պատրուակ ունենայ: Պետքէպարտամենտի խօսնակն այս առիթով արձագանգել է. «Ես թուրք պաշտօնեաների ենթադրեալ խօսակցութիւնների մասին ասելու բան չունեմ»:

«Բայց Թուրքիայի ԱԳ նախարար պարոն Դաւութօղլուն ասել էր, որ տեսաբար իրական է», - այս հարցադրմանն էլ Մարի Հարֆը արձագանգել է. - «Դարձեալ նշեմ՝ ես այնտեղի մեղադրանքները չեմ մեկնաբանում»:

Ռուսաստանի ԱԳՆ-ն, իր հերթին տարածած յայտարարութիւնում մտահոգութիւն յայտնելով Սիրիայի Թուրքիային սահմանակից հայաբնակ Քեսապ քաղաքի վրայ հրետանու եւ ծանր զինտեխնիկայի օժանդակութեամբ իրականացուած յարձակման կապակցութեամբ եւ վճռականօրէն դատապարտելով անբեկչութիւններն ու խաղաղ բնակչութեան նկատմամբ այլ յանցագործութիւնները, գործի են դրուել հենց Թուրքիայի տարածքից: «Մայրաքաղաքները կողմից Քեսապի գրաւումը եւ խա-

Շաբ.ք էջ 18

ՄԱՍԻՍ
ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ԱՌՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ
SOPƏ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Դէմ եմ»-ը Զգուշաւոր Լաւատեսութեամբ Է Ընդունում ՍԴ Որոշումը

«Դէմ եմ» շարժման անդամները՝ հաւաքուած Սահմանադրական Դատարանին առջեւ

«Դէմ եմ» շարժման ակտիւիստները, ովքեր Ապրիլի 2-ի առաւօտից Սահմանադրական Դատարանի բակում սպասում էին բարձր այս ատենանի որոշմանը, ծափող-ջոխներով եւ յաղթական բացականչութիւններով ընդունեցին որոշումը:

Սահմանադրական դատարանը հրապարակած որոշմամբ Սահմանադրութեանը հակասող եւ անվաւեր ճանաչեց կենսաթոշակների պարտադիր կուտակային համակարգի մասին օրէնքի մի շարք, մասնաւորապէս՝ պարտադիր բաղադրիչին վերաբերող դրոյթները:

Այդուհանդերձ, «Դէմ եմ» նախաձեռնութիւնը, որն անցած ամիսներին կազմակերպում եւ համակարգում էր օրէնքի պարտադիր բաղադրիչի դէմ քաղաքացիական բողոքի ակցիաները, առայժմ ձեռնպահ է մնում գնահատականներ տալուց, քանի որ որոշման գրաւոր տեքստը չէն տեսել եւ նախաձեռնութեան իրաւաբանական խումբը չի հասցրել այն մանրագնին կերպով ուսումնասիրել:

Որոշման հրապարակումից յետոյ «Դէմ եմ» շարժման ներկա-

յացուցիչները քննարկում էին իրավիճակը եւ հետագայ քայլերը: Ապրիլի 12-ին նրանք մտադիր են հանրահաւաք կազմակերպել, որտեղ կը փորձեն աւելի մանրամասնօրէն քաղաքացիների համար պարզաբանել այն:

«Մի բան յստակ է՝ պարտադիր բաղադրիչը ճանաչուեց հակասահմանադրական, օրէնքը ուղարկուեց լրամշակման մինչեւ Սեպտեմբերի 30-ը, իսկ արդէն ֆոնդը ընտրած կամ աշխատավարձը պահումներով ստացած քաղաքացիների աշխատավարձը պէտք է ետ վերադարձուի», - մեզ հետ զրոյցում ասաց նախաձեռնութեան անդամ Դաւիթ Խաթակեանը:

«Դէմ եմ» շարժման ներկայացուցիչները հաւաստիացնում են, որ պաշտօնը շարունակուելու է եւ այսօրուայ ՍԴ-ի որոշմամբ շարժման պատմութիւնը չի աւարտուել:

«Սեպտեմբերի 30-ից յետոյ կարող է ինչ-որ մի այլ տեսքով այս օրէնքը գա: Պարզ չէ դեռեւս, թէ սեպտեմբերի 30-ից յետոյ ինչ օրէնք կը լինի», - «Դէմ եմ»-ի անդամ Արտաշէս Արաբաշեանը:

Բերքը Կորցրած Արարատցիները Խնդրում Են, Որ Պետութիւնը Կազմակերպի Իրենց Արտագաղթը

Գիւղնախարար Սերգոյ Կարապետեանին եւ նրա հետ Արարատի մարզի Արմաշ գիւղ այցելած փոխվարչապետ Արմէն Գէորգեանին Ապրիլի 1-ին, ներկայացուել է վերջին երկու օրերի ցրտահարութիւնից յետոյ առաջացած բոլոր խնդիրները, հիմա ճշդուում է վնասի չափը: Այս մասին NEWS.am-ին ասաց գիւղապետը:

«Մէկ էլ քննարկուել է՝ ինչով կարող են ժողովրդին օգտակար լինել: Ենթադրում եմ՝ կ'օգնեն պարարտանիւթով եւ ոռոգման ջրով», - ասաց Արմաշի գիւղապետը:

Գիւղապետի խօսքով՝ գիւղում նախորդ տարի մրգի վաճառքից միայն 400-500 միլիոն դրամի եկամուտ են ունեցել, իսկ այս տարի այդքանի վնաս են կրել. կորիզաւոր մրգերի ամբողջ բերքը փչացել է:

Գիւղացիները դժգոհեցին, որ օղերեւութաբանները իրենց սխալ ինֆորմացիա են տուել. Մարտի 30-ին ոչ թէ անձրեւ, այլ սաստիկ ձնաբուք է եղել, եւ ոչ ծխաչարուժը, ոչ էլ ոռոգումը չեն օգնել փրկել այգիները:

Գիւղացիների խօսքով՝ ար-

մաշցիներից իւրաքանչիւրը 5000 դոլարից աւելի վարկ ունի, բայց յոյս էլ չունեն, որ իրենց վարկերը այս տարի գոնէ կը սառեցնեն:

«Բանկը թող գա, մեր տները, աւտոները տանի, վարկ չենք կարող վճարել», - ասաց Արմաշի գիւղացիներից մէկը:

Արմաշցիները իրենց ընտանիքները պահելու համար արդէն մտածում են արտագնայ աշխատանքի մասին:

«Արմաշի գիւղացին այս տարի մի կիլո միւրգ չի կարա յանձնի, բերքն ամբողջութեամբ վնասուել է, գոնէ պետութիւնը կազմակերպի՝ արտագաղթեն, որ իրենց ընտանիքները պահեն, թէ չէ մնան էստեղ, իրար կուտեն», - բողոքեց գիւղացիներից մէկը:

Արմաշի գիւղապետ Յակոբ Զէյնալեանն էլ կատակեց, թէ ինքն էլ է 6 ամսով գնալու Ռուսաստան քար շարելու:

Գիւղացիների խօսքով՝ եթէ ամէն տարի գիւղից արտագնայ աշխատանքի էր մեկնում 50 հոգի, ապա այս տարի 50 տղամարդ կը մնայ գիւղում, այն էլ՝ պահակութիւն անելու, «որ թուրքերը գիւղ չմտնեն»:

Սփիւռքի Նախարարութիւնում Քննարկուել Է Քեսաբի Վիճակը

Սուրիահայերի հիմնախնդիրները համակարգող յանձնաժողովի նիստը

Հայաստանի սփիւռքի նախարար Հրանտյշ Յակոբեանի ղեկավարութեամբ Ապրիլի 1-ին տեղի ունեցաւ Սիւրիահայերի հիմնախնդիրները համակարգող միջոցառման յանձնաժողովի հերթական նիստը, որին յանձնաժողովի անդամներից բացի մասնակցում էին նաեւ Քեսաբի իրադարձութիւններն ուսումնասիրելու նպատակով Սիւրիա մեկնած ԱԺ պատգամաւորներ Սամուէլ Ֆարմանեանը, Թեւան Պողոսեանը, Արման Սահակեանը եւ Էդմոն Մարուքեանը:

Օրակարգում որպէս հրատապ խնդիր առաջինը քննարկուեց Քեսաբում վերջին օրերին տիրող իրավիճակին վերաբերող հարցը:

ԱԺ պատգամաւորներ Սամուէլ Ֆարմանեանը եւ Թեւան Պողոսեանը նիստի մասնակիցներին ներկայացրին Սիւրիայում իրենց կատարած փաստահաւաք գործունէութեան մանրամասները, Քեսաբում ստեղծուած իրավիճակը եւ դրա հնարաւոր զարգացումները: Նշուեց, որ ՀՀ ԱԳՆ եւ դիւանագիտական կառույցների կողմից այս ուղղութեամբ պատշաճ աշխատանքներ են տարուում:

Կարեւորուեց խնդրի առնչութեամբ հայկական տեղեկատուա-

կան դաշտում օբիեկտիւ տեղեկութեան տարածումը եւ հակամարտութեան կողմերի կողմնակալ դիրքորոշումները ներկայացնելուց խուսափելը: Քեսաբն ունի բնակչութեան մոտ 150 հազար բնակչութեան մոտ 150 հազար բնակչութեամբ է հայերով: Այս պարագայում Քեսաբում տեղի ունեցող իրադարձութիւնները մարդու իրաւունքների զանգուածային խախտման վառ օրինակ են եւ ՄԱԿ-ի հումանիտար ծրագրերը եւս պէտք է աջակցութիւն ցուցաբերեն:

Հրանտյշ Յակոբեանը նշեց, որ ամենօրեայ հեռախօսակապի մէջ է Քեսաբի քաղաքապետ Վազգէն Չափարեանի հետ հաւաստի տեղեկութիւններ ձեռք բերելու եւ առկայ խնդիրներին լուծում տալու նպատակով: Պետք է առաւելագոյնս հաշուի առնել սիւրիահայերի ցանկութիւնները: Քեսաբահայերի՝ Հայաստան վերադառնալու պարագայում ՀՀ իշխանութիւնների կողմից կը ձեռնարկուեն միջոցներ նրանց օգնելու նպատակով:

Ի գիտութիւն նշուեց, որ Հայաստան համահայկական հիմնադրամը շատուկ կոչով է հանդէս եկել եւ քեսաբահայերի օգնութեան նպատակով դրամահաւաք է սկսել:

«ՀՀ-ի Անլուրջ Վերաբերմունքը Կարող Է Հանգեցնել Ոչ Ցանկալի Գործընթացների»

Հանրապետական կուսակցութեան անլուրջ վերաբերմունքը ոչ իշխանական 4 ուժերի պահանջին կարող է հանգեցնել ոչ ցանկալի գործընթացների: Այսօր լրագրողներին հետ հանդիպմանը նման տեսակետ յայտնեց «Բարգաւաճ Հայաստան» խմբակցութեան անդամ Ստեփան Մարգարեանը:

«Բոլոր դժուար, ոչ ցանկալի գործընթացները ցանկացած երկրում հասարակական պահանջներին իշխանութիւնների ոչ ադեկվատ արձագանքման պատճառով են լինում», - գիտութիւն իշխանութիւնների՝ նախագրուչացրեց ԲՀԿ պատգամաւորը:

Ստեփան Մարգարեանը նշեց, որ Վահան Բաբեանի յայտարարութիւնը, թէ Կառավարութեան հրաժարականի հարցը չընդունելու դէպքում կը լինեն բարիկաղներ եւ ցնցումներ, կուսակցութեան տեսակէտն էր:

«Եթէ հարցը չի լուծուում, օբիեկտիւօրէն այդ խնդիրը կ'առաջանայ երկրում, անկանխատեսելի

նոյնիսկ՝ կուսակցութիւնների համար», - նշեց նա:

Հարցին՝ եթէ ամէն դէպքում՝ ԱԺ մեծամասնութիւնը չլսի ԲՀԿ-ի յորդորը եւ դէմ քուէարկի, ի՞նչ են անելու, Ստեփան Մարգարեանը պատասխանեց. «Այդ օրը Ազատութեան հրապարակում հանրահաւաքը շարունակուելու է, եւ մենք տեղում էլ կ'որոշենք, թէ ինչ ենք անում: Հիմա եթէ-ներով չիօսենք, մենք գնում ենք այդ հարցը լուծելու, եթէ չի լուծուում, բնականաբար՝ նոր գործընթաց է սկսում երկրում, եւ բնականաբար՝ մենք կը գնանք այդ գործընթացով», - ասաց նա:

Հարցին՝ ՀՀԿ-ի՞ց կը միանան իրենց, որպէսզի հարցը լուծուի, պատգամաւորը նշեց. «Ես դժուարանում եմ սցենարը ասել, բայց օբիեկտիւ իրավիճակ կայ, որ այսպէս շարունակել հնարաւոր չէ: Եթէ լինում է պահ, որ հարցը լուծուում է կոճակային քուէարկութեամբ, ապա ես ենթադրում եմ, որ այդ դէպքում օբիեկտիւօրէն այլ իրավիճակ է ստեղծուում երկրում»:

ԼՈՒՐԵՐ

Դե Կաալը Հաւանական Է Համարում, Որ Ղրիմը Դառնայ Եւս Սէկ Խոչընդոտ ԼՂ-ում Խաղաղութեան Համար

Քարնեգի Հիմնադրամի կողմից հարցերով աւագ փորձագէտ, «Սեւ Ալգի» գրքի հեղինակ, լրագրող Թոմաս դե Կաալն իր վերջին վերլուծական յօդուածում անդրադառնում է Ղրիմի ճգնաժամի ֆոնին դարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման հեռանկարներին:

Փորձագէտ Թոմաս դե Կաալ

Ռուսաստանի կողմից Ղրիմի գրաւման ազդեցութիւնը շարունակում է թեւածել յետխորհրդային տարածքում, գրում է հեղինակը:

«Նախագահ Վլադիմիր Պուտինի այդ քայլը վերաբացեց 90-ականներին այդ տարածաշրջանում բռնկուած ինքնիշխանութեան շուրջ վէճերի Պանդորայի արկղը: Կովկասում գլխաւոր խաղացողներն այժմ վերագնահատում են՝ ի՞նչ է սա նշանակում չկարգաւորուած հակամարտութիւնների համար», - գրում է փորձագէտը՝ միաժամանակ նկատելով, որ այժմ յարմար պահ է աշխուժացնել Լեւոնային Ղարաբաղի՝ տարածաշրջանի ամենահին եւ ամենախոշոր հակամարտութեան խնդիրը:

Տարիների ընթացքում Ռուսաստանը տարբեր օրակարգեր եւ փոփոխուող դերակատարութիւն է ունեցել Ղարաբաղի հարցում՝ հակամարտութեան ընթացքում ակտիվ միջամտութիւնից եւ 1994 թուականի զինադադարի շուրջ բանակցութիւններից մինչ երկարատեւ եւ բաւական ներդաշնակ համագործակցութիւն ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի հետ:

«Արդեօք փոխուել է դա», - հարցնում է վերլուծաբանը եւ շարունակում՝ «Մինսկի խումբն, ամենայն հաւանականութեամբ, կը գոյատևի: Սակայն խաղաղ կարգաւորում ապահովելու՝ Մինսկի խմբի կարողութիւնները ներկայումս աւելի քան թուլացած են թուում, եւ Պուտինի հաշուարկները Ղարաբաղի հարցում այժմ, հաւանաբար, կը տարբերուեն իր նախկին հաշուարկներից, որոնք նա ունէր ամիսներ առաջ, ճիշդ այնպէս, ինչպէս նրա «մերձաւոր արտասահմանի» պարագայում»:

Ղրիմի ճգնաժամի բռնկումից յետոյ Հայաստանն ու Ադրբեյջանը Ղարաբաղի հարցում անմիջապէս կոշտացրեցին իրենց դիրքորոշումը, նկատում է վերլուծաբանը:

«Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեանը զանգահարեց Պուտինին՝ ցուցաբերելով նրան ոչ լիարժէք աջակցութիւն: Չնայած դա էլ բաւական էր Ուկրաինայի համար, որպէսզի վերջինս ետ կանչեր իր դեսպանին Երեւանից: Սարգսեանն

աջակցութիւն յայտնեց Պուտինի քայլի առաջին կէտին՝ Ղրիմի հանրաքուէին, բայց ոչ մի խօսք Ռուսաստանի՝ Ղրիմը բռնակցելու իրաւունքի մասին: Դրանով Սարգսեանը վերահաստատեց Հայաստանի դիրքորոշումն առ այն, որ Ղարաբաղի հայերն ունեն հանրաքուէի միջոցով անջատուելու իրաւունք», - գրում է դե Կաալը:

Վերլուծաբանը նաեւ գրում է՝ գաղտնիք է, որ այս ճգնաժամում Ադրբեյջանը նախապատուութիւնը տալիս է Ուկրաինային, սակայն մեծամասամբ լուծութիւն պահպանելով, չցանկանալով առանց հիմնաւոր պատճառի վիրաւորել Ռուսաստանին: Ալիւբը, սակայն, Նովորոզի տոնախմբութեանը Ղարաբաղի հարցում արտառոց ազդեցիվ ելոյթ ունեցաւ՝ ասելով, որ ոչ միայն Ղարաբաղը, այլեւ Հայաստանի այլ տարածքները «Ադրբեյջանի պատմական հողերն են»: Երկու երկրների նախագահներն մասնակցեցին Հաագայում կայացած Միջուկային անվտանգութեան գագաթնաժողովին: Նրանք հանդիպեցին միջնորդների, սակայն ոչ միմեանց հետ:

«Եթէ նրանք ռազմավարական հեռատեսութիւն ունենային, ապա կը դիտարկէին Ղրիմի ճգնաժամը որպէս մերձեցման հնարաւորութիւն եւ Ղարաբաղի շուրջ անհամաձայնութիւնները հարթելու հնարաւորութիւն, այլ ոչ թէ թոյլ կը տային ենթարկուել արտաքին ուժերի կողմից հաստատուած նոր օրակարգի շահարկումներին: Բայց Հայաստանի եւ Ադրբեյջանի միջեւ վստահութիւնն ու այն կառուցելու կամքի դրսեւորումն այնքան փոքր են, որ աւելի հաւանական է, որ խաղաղութեան համեմուտ համար Ղրիմը դառնայ եւս մէկ խոչընդոտ», - եզրայանգում է բրիտանացի փորձագէտը:

Դաւութօղլու.-«Թուրքիան Բացել էր Դռները Քեսաբի Հայերի համար»

Բրիւսել՝ ՆԱՏՕ-ի հանդիպմանը մեկնելու ճանապարհին Թուրքիայի արտգործնախարար Ահմէթ Դաւութօղլուն Daily Sabah-ի հետ զրոյցում անդրադարձել է նաեւ Քեսաբի դէպքերին:

Նա ասել է, թէ Թուրքիան բացել էր դռները խաչածեւ կրակի տակ յայտնուած Քեսաբի հայերի համար: «Ես անձամբ խօսել եմ հայկական հիմնադրամների եւ հայ համայնքի անդամների հետ, որ հայ փախստականներին Թուրքիայում ուրախութեամբ կ'ընդունեն՝ ապահովելու նրանց անվտանգութիւնը», - հաւաստիացրել է Դաւութօղլուն:

Նա ասել է, թէ Ասադի ռեժիմի ու Ազատ սիրիական բանակի բախումներից փախչող հայերը սկսել են Թուրքիա մտնել, աւելացնելով, թէ Թուրքիան պատրաստ է ամէն ինչ անել հայերի անվտանգութիւնը եւ հանգստութիւնը ապահովելու համար:

Թուրքական լրատուամիջոցները հաղորդել էին, որ 80-ամեայ Սրբուհի եւ 82-ամեայ Սաթենիկ Թիթիգեան քոյրերը փախչելով Քեսաբից՝ անցել են Թուրքիա:

Ըստ լուրերի, նրանք շնորհակալութիւն են յայտնել Սիրիայի սահմանակից Թուրքական այդ շրջանի՝ Եսլաղաշի տեղական իշխանութիւններին, մոնիթինգայլ ոստիկանութեան պետին՝ իրենց ընդունելու համար: Քոյրերը արդէն կապ են հաստատել Թուրքիայում բնակուող

իրենց հարազատների հետ եւ ցանկութիւն յայտնել մեկնել նրանց մօտ՝ Թուրքիայում մնացած միակ հայկական գիւղը՝ Վաքըֆլը:

Դաւութօղլուն հերքել է ծայրայեղական խմբաւորումների հետ Թուրքիայի կապերի մեղադրանքները՝ դրանք համարելով «սեւ պրոպագանդայ»: Նա Daily Sabah-ին ասել է, թէ դրսի լրատուամիջոցներում Թուրքիայի մասին վերջին հրապարակումների վրայ «մի բուռ աղ էր լցուած»:

«Նոյն նախադասութեան մէջ Թուրքիայի անունը չի կարող լինել «Ալ-Ղաիդա»-ի կամ նրա որեւէ խմբաւորման կողքին: Դա միտումնաւոր քարոզչութիւն է», - հաւաստիացրել է Դաւութօղլուն՝ նշելով, թէ Սիրիայի վերաբերելով Թուրքիայի դիրքորոշումը յստակ է, հիմնուած է հումանիտար նպատակների վրայ, ու նաեւ ընդգծել է, որ միջազգային հանրութիւնը գովաբանում է Թուրքիայի ջանքերը Սիրիայի փախստականներին բազմաթիւ անգամ օգնութիւն ցուցաբերելու համար:

Նա ասել է, որ Թուրքիան շարունակում է նրբազգաց մնալ տարածաշրջանային զարգացումների հանդէպ ու անկախ արտաքին քաղաքականութիւն է վարում, չնայած փաստ է, որ աշխարհում տարբեր խմբեր յաճախ ընդդիմանում են նման քաղաքականութեանը:

«Ակօսի» խմբագիր.- «Թուրքիայում ՏԻՄ ընտրութիւնները հիասթափութիւն են առաջացնում»

Թուրքիայի ՏԻՄ ընտրութիւններին մասնակցած 26 կուսակցութիւնների կողմից ներկայացուած թեկնածուների թուում հայեր եւս եղել են: Սակայն տուեալ պահին, նկատի ունենալով վերջնականապէս հաստատուած ցուցակների բացակայութիւնը, յայտնի է, թէ ովքեր են յաղթանակ տարել: Այս մասին NEWS.am-ի թղթակցի հետ զրոյցում յայտարարել է Ստամբուլի հայկական «Ակօս» պարբերականի խմբագիրներէից մէկը՝ Բագրատ Էստուկեանը, նշելով, որ հայ թեկնածուներ մրցակցող կուսակցութիւնների ցանկում քիչ են եղել:

Այնուամենայնիւ, էստուկեանի խօսքով՝ եթէ հայ թեկնածուները անցնեն ըստ ցուցակների, ապա քաղաքային խորհուրդներում աննշան պաշտօններ կը զբաղեցնեն: Գնահատելով կայացած ընտրութիւնները՝ «Ակօսի» խմբագիրն

ընդգծել է, որ ժողովրդավարական ընտրազանգուածի շրջանում հիասթափութիւն է տիրում. «Հակառակ սպասումների՝ ընտրութիւնների արդիւնքում, յաղթանակ են տարել ազգայնականներն ու կրօնական ուղղուածութեան կուսակցութիւնները: Դա հնարաւոր է դարձել, երբ այդ կուսակցութիւնները երկրի սահմանամերձ շրջաններում 90 տոկոսի աջակցութեանն են արժանացել»: Էստուկեանը նաեւ հաղորդել է, որ վերջնական պաշտօնական տուեալները կը հրապարակուեն ժամեր անց ու այն ժամանակ էլ պարզ կը դառնայ՝ ցուցակներում կան հայեր, թէ ոչ:

Նշենք, որ Մարտի 30-ին Թուրքիայում կայացած ՏԻՄ ընտրութիւններին մասնակցել է 26 կուսակցութիւն: Նախնական տուեալներով՝ իշխող կուսակցութիւնը հաւաքել է 44,9 տոկոս:

Հայաստան Դիմած Է Պան Քի Սուճին

Շարունակուած էջ 1-էն

Միւս կողմէ, Սուրիոյ ընդդիմադիր «Ազատ Բանակի» ղեկավարներէն զնդապետ Ահմատ Շէյխի հերքեց, որ Քեսապի հայերը ենթարկուած ըլլան որեւէ բռնութեան կամ ոտնձգութիւններու: Անոր համաձայն, հայ քաղաքացիներուն դէմ իրագործուած յարձակումներու մասին տեղեկութիւնները անհիմն են:

Քեսապի քաղաքապետ Վազգէն Չափարեան իր կարգին հերքեց զինեալներու կողմէ հայերու սպանութեան մասին շրջանառող տեսագրութիւնը եւ 80 հայերու սպանութեան մասին տեղեկութիւնները: Ան յայտնեց որ «ինթըրնե-

թի» վրայ տարածուող նկարահանումները հին են եւ Քեսապի հետ կապ չունին:

Քաղաքապետ համաձայն Քեսապի մէջ մնացած էին երեսուն տարեցներ, որոնք առանձին շարժելու ի վիճակի չէին, սակայն այժմ անոնք եւս տեղափոխուած են Լաթաքիա:

Ինչ կը վերաբերի քեսապահայերուն, որոնք այժմ Լաթաքիա կը գտնուին, ըստ քաղաքապետի, ներկայիս անոնք գրեթէ ամէն ինչի կարիք ունեն, քանի որ տուներէն արագօրէն հեռացած են, նոյնիսկ չկարողանալով վերցնել իրենց հագուստն ու փաստաթուղթերը:

Այս կապակցութեամբ Ամերիկեան Գոնկրէսի Հայկական Հար-

ցերու Համախմբումը նամակ մը յղած է Միացեալ Նահանգներու վարչակազմին՝ անհրաժեշտ քայլեր առնելու, ոչ միայն Քեսապի քրիստոնեայ հայ համայնքը պաշտպանելու, այլ նաեւ բոլոր փոքրամասնութիւններուն, ՄԱԿ-ի հետ համագործակցաբար:

ԱՄՆ-ի Պետական քարտուղարութեան մամլոյ խօսնակ Մարի Հարֆ յայտարարեց, որ իրենք խորապէս մտահոգուած են վերջերս տեղի ունեցող բախումներու եւ բռնութիւններու կապակցութեամբ, որոնք վստահի կ'ենթարկեն Քեսապի հայ համայնքը եւ շատերուն կ'ստիպեն փախուստի դիմելու:

«Մենք որոշ յայտարարութիւններ ստացած ենք այն խումբերուն կողմէ, որոնք կը կուռին

Քեսապի մէջ, որոնց մէջ կայ պնդում թէ իրենց թիրախը քաղաքացիները չեն եւ որ պիտի յարգեն փոքրամասնութիւններուն ու սրբավայրերը», յայտարարեց Հարֆ աւելցնելով, որ Միացեալ Նահանգները կը շարունակէ իր աջակցութիւնը բոլոր անոնց, որոնք տուժած են Սուրիոյ մէջ տեղի ունեցող բռնութիւններէն, ներառեալ Սուրիոյ հայերուն: «Մենք շատոնց մտահոգուած ենք ծայրայեղականներու կողմէ կատարուող սպառնալիքներուն կապակցութեամբ, եւ Սուրիոյ հայ համայնքին ուղղուած այս վերջին սպառնալիքը միայն խորացուց մեր մտահոգութիւնը», ամենօրեայ իր ասուլիսի ընթացքին յայտարարեց Պետական Քարտուղարութեան մամլոյ խօսնակ Մարի Հարֆ:

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԱՆՆԱԽԱԴԵՊ ԱՌԱՏ ԶԻՒՆ ԲԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՔՄԱՐԱԾՈ՞ՅՔ, ԱՆՈՍԱ՞ԼԻԱ

ՄԵԼԱՆԻԱ ԲԱԴԱԼԵԱՆ

Այս տարուայ Մարտի վերջին կիրակին է: Լոյսը նոր-նոր է բաց-ւում: Օդը անսովոր ձերմակ է, ասես ամբողջութեամբ պատուած է բաց-թափանցիկ վարագոյրով: «Մառա-խուղ է», - մտածեցի: Դուրս նայեցի, առատ ու անսանձ ձիւն է թափուում, տանիքները, բակում կանգնած աւ-տոմեքնաները, պատուհանին կից ծաղկամանները խրուած են ձեան մէջ: Մի գիշերում գարունը նահան-ջեց, այս տարուայ գարունը, որ վերջին տասն օրերին յատկապէս արեւի այնքան շուայլութիւն էր թոյլ

երթեկեկութիւնը խոչընդոտուել, հետիոտնի համար էլ դժուար է: Քայլերս հագիւ առաջ եմ տանում ձեան հաստ շերտերի միջով. նայում եմ շուրջս ու չեմ հաւատում, որ երէկուայ ծաղկած ծառերի քաղաքն է: Իհարկէ պատկան մարմիններն ասում են, թէ վաղ առաւօտից ձեան մաքրման մեքենաները գործի են դրուել՝ բնականաբար առաջնահեր-թութիւնը քաղաքի կենտրոնին տա-լով, ծայրամասերը մի կերպ կը տանեն վիճակը. ինչպէս՝ ձմեռները սովորաբար Երեւանում լինում է, բայց ահա մօտակայ խանութի հա-ցափաճառն ասում է, որ հաց չի

տուել, անհետացել է, հետք չկայ: Ծառերը միանգամից, անակնկալ էին ծաղկել: Այսօր ծիրաններին ու բայլենիները տիտուր են, ծաղիկ-ները չեն երեւում, սառնութեան տակ կուչ են եկել: Խոր ձմեռ է:

... Երէկ խօսում էի Երեւանից մի քանի ամիս առաջ հերթական արտագաղթած երիտասարդ ընտա-նիքի հետ: Գոհ են իրենց վիճակից, մասնագիտական աշխատանք ունեն, կեանքը հունի մէջ է մտել: Խելացի երիտասարդները, այսպէս է՝ էլքեր են փնտրում երկրից հեռանալու-ցաւալի է, բայց մեծ մասն այդպէս է մտածում: «Ընտելացե՞լ էք», հարցնում եմ: «Հա», - ասում են, - շատ հաղորդական մարդիկ են այս երկրի բնակիչները, բաւական է մի բան հարցնես, գրոց սկսես, այնպի-սի մանրամասներ կը պատմեն իրենց կեանքից, մտքովը չի անցնի: Կեն-ցաղային մակարդակների մասին խօսք չկայ, առհասարակ խնդիր չկայ, ամէն ինչ մտածուած է մարդու յարմարաւետութեան ու բարեկե-ցութեան համար: Կարօտն ու մենա-կութիւնն են միայն դժուարեց-նում»: Իսկ եղանակը, - հարցրի՝ Երեւանում քիչ առաջ տեղացած առատ անձրեւն ու կարկուտը յիշե-լով: «Ընտիր, - եղաւ պատասխանը, 24 աստիճան է: Յետոյ կատակով աւելացրեց, - եղանակն էր այստեղ միայն անյաջող, այն էլ բնութիւնը փոխեց վերաբերմունքը, ասաց՝ առէք, սա էլ ձեզ լինի: Ես էլ ակամայ ասացի՝ երեւի մարդիկ իրենց երկ-րին լաւ են վերաբերում, դա էլ պատասխանն է բնութեան:

ստացել, որովհետեւ ճանապարհները փակ են եղել, փոխադրամիջոցները չեն աշխատել: Ձեան պատճառով շտապ օգնութեան մի մեքենայ չի կարողացել 5-ամեայ երեխային հիւան-դանոց փոխադրել: Դժուար է, իհար-կէ, այն էլ այստեղ, երբ 1 ժամուայ ընթացքում 15 ամ ձիւն է նստել:

Վաղը, Երկուշաբթի, եղանակի կտրուկ փոփոխութեան պատճառով, դասերը հանրապետութեան բուհե-րում եւ դպրոցներում կը յետաձգ-ուեն:

Չնայած եղանակի փոփոխու-թեան՝ նախապէս եղած յայտարարու-թեանը, բնակիչները անակնկալի են

Էդուարդ Նալբանդեան Ելոյթ Ունեցաւ

Շարունակուած էջ 1-էն

վերապրած էսթեր Մուժալայոն՝ չորս շաբաթ առաջ ժընեւում տեղի ունե-ցած ցեղասպանութիւնների կան-խարգելմանը նուիրուած ՄԱԿ-ի Մար-դու իրաւունքների խորհրդի բարձ-րաստիճան քննարկման ժամանակ՝ «Այսօր արդէն հայերի չորրորդ սերունդն է, որ դեռեւս պատու է»:

Այո՛, գրեթէ 100 տարի է, ինչ ոչ միայն հայերը, այլ ողջ միջազգային հանրութիւնը սպասում է, որ Թուրք-իան ճանաչի Հայոց ցեղասպանու-թիւնը: Յաջորդ տարի կը լրանայ այս ողբերգութեան 100-րդ տարելի-ցը: Որպէս մի ժողովուրդ, որը վերապրել է 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանութիւնը՝ մենք մեծ բարո-յական պատասխանատուութիւն ենք զգում մեր ներդրումը բերելու մի-ջազգային հանրութեան ջանքերին՝ կանխելու մարդկութեան դէմ յան-ցագործութիւնները»:

«1948 թուականին Յեղասպա-նութեան կանխարգելման կոնվենց-իայի ընդունումից յետոյ անցած 60 տարիներին Քամպուտիայի, Ռուան-տայի, Տարֆուրի եւ այլ ողբերգու-թիւնները ցոյց տուեցին, որ բարի կամքը բաւարար չէ մարդկութեան

դէմ յանցագործութիւնների նոր դէպ-քերը բացառելու համար:

«Հասկանալի է, որ ցեղասպա-նութիւնների կրկնութեան կամ մարդ-կութեան դէմ յանցագործութիւննե-րի նոր փորձերի առանցքային պատ-ճառներից մէկը միահամուռ եւ հա-մարժէք միջազգային արձագանքի բացակայութիւնն է:

«Յեղասպանութիւնների կան-խարգելումը պատասխանատուութիւն է, որը պէտք է կիսուի միջազգային հանրութեան կողմից: Սա պահան-ջում է պետութիւնների կողմից քա-ղաքական յանձնառուութիւններ՝ թոյլ չտալու ցեղասպանութիւնների իրա-կանացումն աշխարհի ցանկացած մա-սում՝ առանց ստորադասելու այս հա-մամարդկային խնդիրը որեւիցէ աշ-խարհաքաղաքական հաշուարկներին:

«Քաղաքակիրթ աշխարհը վճռականորէն մերժում է ատելու-թեան, ռասիզմի հրահրումը, ան-հանդուրժողականութեան տարածու-մը, ցեղասպանութեան, մարդկու-թեան դէմ գործած յանցագործու-թիւնների ժխտումը՝ ազատ արտա-յայտուելու իրաւունքի պատրուա-կով: Ժխտումը ցեղասպանութեան շարունակութիւնն է», - շեշտեց էդուարդ Նալբանդեան:

եկել, անսովոր առատութեամբ է ձիւնը «հիւրընկալուել» այն էլ անցանկալի հիւրի պէս, օդի ջերմաստիճանը նուազել է միանգամից 15 աստիճա-նով, ինչը նաեւ առողջական խնդիր-ներ է առաջ բերել, մասնաւորապէս տկար, հիւանդ մարդկանց մօտ:

Բնութեան անոմալիա - «մտքովս նոյն բանն է անցնում, թէ մենք մեր անհոգի վարմունքով՝ հան-դէպ մեր երկիրը, հողը, մեր մշակոյ-թը, միմեանց նկատմամբ մեր ունե-ցած անհանդուրժողական վերաբեր-մունքի պատճառով ենք գո՞ւցէ ար-ժանանում բնութեան այս պատժին:

Բացում եմ ֆեյսբուքեան էջը-եղանակի մասին լրացուցիչ լուրեր եմ փնտրում, անցնում ամենատար-բեր տեղեկութիւնների վրայով: Աչքս ընկնում է այս գրութեանը՝ Արթուր Արմինի կողմից ուղարկուած: «Երկրագնդի միջուկի ջերմա-

յին էներգիան փոխակերպուած ու ստեղծում է էլեկտրա-մագնիսական դաշտ երկիր մոլորակի շուրջ: Ըստ ՆԱՍԱ-ի տուեալների, դրա վիբ-րացիոն յաճախականութիւնը

7.8 Հերց է եւ այն աճում է: Այս վիբրացիան ունի խիստ ազդեցու-թիւն Երկրագնդի վրայ ապրող բոլոր բնակիչների, այդ թւում մարդկու-թեան հոգեմտաւոր աշխարհի վրայ: 7.8 Հերցի աննախադէպ թուիչ քաճեւ աճը, ինչը սպասուած է, կը սկսի ազդել մարդկանց հոգեկանի եւ գի-տակցութեան վրայ... Աշխարհը կտրուկ փոփոխութիւնների է գնում...»:

Աշխարհը կտրուկ փոփոխու-թիւնների է գնում, - այս մասին չեն դադարում խօսել,- բնութիւնը շա-րունակում է անակնկալներ մատու-ցել... Իսկ բարոյականութեան տե-սակէտից՝ ի՞նչ ենք մենք արել եւ անում եւ ի՞նչ է սպասուած մեզ...

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՈՑ ԳԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
99ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպութեամբ՝ Փասատինայի Հայ Համագաղութային Մարմինի

Հինգշաբթի, Ապրիլ 24, 2014
Փասատինայի Քաղաքապետարանին Առջեւ
 100 N. Garfield Ave., Pasadena, CA 91101 • Առաւօտեան ժամը 10:00-ից

COMMUNITY COMMEMORATION
FOR THE 99TH ANNIVERSARY
OF THE ARMENIAN GENOCIDE OF 1915

Presented by Armenian Community Coalition of Pasadena

Thursday, April 24, 2014, at 10:00am
 In front of Pasadena City Hall – 100 N. Garfield Ave., Pasadena, CA 91101

ՔԵՍԱՊՊ, ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԵՒ ՇԱՐԱՆ ՆԱԹԱԼԻՆ

ՍԱԳՕԱՐԵԱՆ

Ամերիկահայ լրագրող Ստեփան Փարթամեան Ֆէյսպուքեան գրառում մը կատարելով հարց տուած է, թէ վերջին տարիներուն աշխարհացրիւ շուրջ տաս միլիոն հայերէն քանին Քեսապ այցելած են կամ գուցէ մտածած հայկական այդ գիւղին մասին: Դիտարկումը տեղին է: Սուրիոյ արդէն հազար օրերու արիւնահեղ եւ ոճրային անապասելի տեսարաններով ընդգծուած պատերազմէն ետք հայերս չենք կրցած վճռել մեր ընելիքը: Ամէնօրեայ մահ ու կենաց պայքարի աքցանին մէջ բռնուած սուրիահայտլթեան տագնապին առնչութեւր ցարդ տրուած նիւթական եւ այլ ձեւի օժանդակութիւնները ցաւօք չեն կրցած լուծել սուրիահայտլթեան անվտանգութեան ամէնէն առաջնահերթ խնդիրը:

Սուրիահայտլթեան տունդարձը արհեստագործական իշխանութիւններուն կեցուածքը քաջալերական չեղաւ: Այս վերաբերմունքին գլխաւոր պատճառներէն կարելի է համարել Սփիւռքեան մարմիններուն ամէն գնով սուրիահայ գաղութը պահպանելու մասին քանիցս բարձրացուած պատգամները: Ու անկարելորդ կը դառնար նաեւ որ նոյնիսկ Քեսապի հայ բնակչութեան քառասուն առ հարիւրը տիրացած է ՀՀ քաղաքացիութեան: Այստեղ օրինական խախտում ալ կայ, որովհետեւ ամէն երկիր իր քաղաքացիներուն հանդէպ կարելորդ պարտաւորութիւններ ունի, որուն առաջին կէտը այդ քաղաքացիներուն անվտանգութեան ապահովումն է:

Թուրքիան նոր չէ որ ապստամբներուն օգնութիւն ցոյց կու տայ: Թրքական օդուժը ոչ միայն սուրիական օդանաւեր վար առած է, այլ իր սահմանգծի ամբողջ երկայնքին ՆԱՌՕ-ի կողմէ Patriot տիպի համակարգեր հաստատած է:

Այսքանը որպէս փաստ: Տխուրն այն է սակայն որ մենք հայերս անգամ մը եւս ղէպքերու բերումով ինկած ենք թուրքին կողմէ սարքուած թշնամութեան հին ծուղակին մէջ: Ողբ, ցաւ, ամիսսանք եւ նման զգացումներ ու լալահառաչ գրուածիւններ կը վխտան ամէնուրեք:

Տակաւին ոչ ոք կը մտածէ իրական ելքեր փնտնելու մասին: Հերթական անգամ «Ցեղասպանութեան ֆոպիա»-ն դրուած է շրջանառութեան մէջ առանց մտածելու որ յատկապէս Քեսապի խնդրով այդ ձեւը ոչ մէկ օգուտ կրնայ բերել այսօր գրեթէ պաշարման տակ գտնուող եւ Լաթաքիա ապաստանած հայերուն: Գաղտնիք ալ չէ, որ մենք վարժ ենք այս երանգին, որ ամէնէն հանգստաւէտ միջոցն է: Թուրքին աչքը դուրս հանելը ճիգ չի պահանջեր: Սակայն թուրքը մեղադրելը ոչ մէկ ձեւով կրնայ տագնապի մէջ ապրող սուրիահայտլթեան համար դրական տեղաշարժ տեղծել:

Մ.Ա.Կ.-ը պարզապէս կրնայ մեղադրել ապստամբները, նոյնը պիտի ընեն Գոնկրէսն ու Ռուսիոյ Պետ Տուժման ու այս մեղադրական յայտարարութիւններէն ետք ոչինչ: Անոնք արդէն երեք տարիէ ի վեր կը մեղադրեն ու պիտի շարունակեն նոյն ձեւով վարուել այս ղէպքին հետ եւս:

«Թուրքերը եւ մենք» յայտնի երկին մէջ եւ անդրադառնալով թուրքիոյ հետ մեր ունեցած ճակա-

տումներուն ու անկէ մեր կրած պարտութիւններուն մասին կը գրէ՝ «Թուրքը տգէտ է, հայը խելացի, թուրքը վայրենի է, հայը՝ կիրթ, թուրքը անարխիստ է, հայը արհեստաւոր, թուրքը աղքատ է հայը հարուստ ու մինչեւ այնտեղ որ թուրքը դիւանագէտ չէ, հայը՝ քաղաքագէտ... հետեւաբար թուրքը մեռնում է, իսկ հայը՝ վերածնունդով: Հայ քաղաքական ճակատագրի մեծագոյն ոճրագործութիւնը կատարել է այն մարդը, որ առաջին անգամ այս ակնոցը դրեց հայի աչքերին, եւ ժամանակի ընթացքում այն մեզ կուրացրեց այն աստիճանի, որ իրերը չենք կարողանում տեսնել իրենց իրական գոյնով: Կարելի է երեւակայել մեր կուրութեան չափը, երբ, օրինակ, գիւղացու գաւակ հայ մի խմբագիր յայտարարում է, թէ սուլթան Համիտը դիւանագէտ չէր: Եւ սա փաստ է:»

Այսպէս կը դիտարկէ Շ. Նաթալի ու նաեւ գաղտնիք չէ որ մեր ժողովուրդին համար առաջին թշնամին ոչ թէ սովորական թուրքն է այլ թրքութեան մարդին ու արեան մէջ խելոցուած թուրքը որուն համար հայատեացութիւնը շեշտուած յատկանիշ է: Խնդիրը սակայն մեր մօտ հայատեաց թուրքին հետ վարուելու եղանակի պակասն է: Այդ անհրաժեշտութենէն հրաժարելը եւ պայքարի միջոցը սոսկ մեղադրանքի եւ հայհուցանքի վարագործին ետին կանգնելով լուստանքներ տեղացնելը ոչ մէկ բան կրնան փոխել: Ընդհակառակը կը շեշտեն մեր անկարողութիւնը:

Նաթալի նոյն երկին մէջ կը խօսի ոչ միայն թուրքին կողմէ մեզի տրուած հարուածներուն մասին այլ մանրամասնօրէն կը ներկայացնէ հզօր տէրութիւններու մօտեցումը մեր խնդրին:

Այս առումով ան կը գրէ՝ «Սակայն ինչո՞ւ պարտուեցինք:

Հատորները պատասխանում են, որ առաւելապէս արտաքին այն պատճառներից, որոնք մեծ դեր են կատարել մեր պարտութիւնների մէջ:

Անգլիացին ի շահ իր արեւելեան քաղաքականութեան եւ տնտեսական շահերի ծախել է մեզ: Ֆրանսիացին մեր գէնքերով ու արիւնով Կիլիկիան գրաւելուց չետոյ, թուրքի բարեկամութիւնը վաստակելու համար, մեզ անգէն լքեց՝ թուրք եթաթաղանի առջեւ:

Իտալացին իզմիրը իրենը համարելով, թուրքին գէնք տուեց յոյներին դուրս նետելու համար եւ հրդեհի մէջ այրեց մեզ:

Ամերիկացին գեղեցիկ ճառերով օրօրեց մեզ եւ նաւթի մի քանի հորերով խարոյկեց մեր դատը:

Սրանք միայն նմուշներ են, որոնցից ամէն մէկի ետեւում կայ ասաւոր ողբերգութիւն»:

Վերադառնալով Սուրիոյ նիւթին, մտահոգիչ է նաեւ որ մեզմէ շատեր առանց ճիշդ գնահատելու ղէպքերու դրոյթը այսօր յանդգնութիւն կը համարեն իրար խառնել թուրքն ու արաբը, նոյն գոյնով ներկայացնել իսլամն ու թուրքը, մինչ ատոնք բոլորովին տարբեր բաներ են: Դարերէ ի վեր գոյութիւն ունեցող այս խնդրին մենք առանց գիտակցելու լուծումներ կը մատուցանենք ու կը փորձենք միաւորել թուրքն ու իսլամը մոռնալով յատկապէս, որ նոյն քեսապահայերը կամ անոնց նախահայրերը

ՔԵՍԱՊՊ՝ ԲԱՅ ՎԵՐՔԸ ՅԱՅՈՒՆ

Լիբանանի ազդեցիկ թերթերէն՝ «Ան Նահար» օրաթերթի այս շաբթուայ Մարտ 31-ի թիւին մէջ երեւցաւ հետեւեալ գրութիւնը որու արաբերէնէն հայերէնի թարգմանութիւնը կատարեց Մեքր Պարգեւ Դալիթեան

Պատերազմներն ու դժուար պայմանները գորս պետութիւններ կ'ապրին կը բացայայտեն շատ մը հարցեր որ մտածմունքի առարկայ չեն ըլլար խաղաղ օրերուն:

Սուրիոյ վերջին ղէպքերը ցոյց տուին աշխարհագրականօրէն դրացի ըլլալու ազդեցութիւնը անջատ եղող երկիրներու քաղաքացիներու կեանքին վրայ:

Երկու տարի տակաւին եղած չէ երբ շատ մը լիբանանցիներ լսած չէին «Քասիր»ի, «Եսպարուտ»ի, «Թէլֆալախ»ի եւ ուրիշ Սուրիական շրջաններու մասին, եւ եթէ նոյնիսկ լսած ալ ըլլային, այդ անունները մասնաւոր իմաստ կամ նշանակութիւն չէին ներկայացներ: Սակայն, ցաւալի ղէպքերէն ետք, այն ինչ որ կը պատահի այդ շրջաններուն մէջ ամէն մարդու լեզուին վրայ է, որովհետեւ հոն պատահածը կ'ազդէ մարդոց ամենօրեայ քաղաքական, տնտեսական եւ ապահովութեան վիճակներուն վրայ: Վերջերս, նոր անուն մը Սուրիոյ գիւղաքաղաքներէն լիբանանցիներու ուշադրութեան առարկայ հանդիսացաւ: Այդ մէկը Քեսապն է: Սուրիոյ հիւսիս արեւմուտքը գտնուող սահմանամերձ գիւղաքաղաքը «Աքրա'ա» լեռան բարձրաւանդակին վրայ, ուր կ'ապրին շատ մը հայեր եւ գորս եղած է պատմականօրէն հայկական գիւղաքաղաք մը, եւ ուր վերջերս մտան իսլամ ծայրայեղ եւ մոլեւաւնդ նկատուող խումբերէ բաղկացեալ ընդդիմադիր ուժեր, որոնց մուտքը վտանգեց կեանքն ու ճակատագիրը անոր քրիստոնեայ բնակչութեան: Քեսապը՝ Լաթաքիոյ նահանգին մաս կը կազմէ ուր կը բնակին 3500 հոգի: Անունը առնուած է լատին բառերէն «Casa Bella» որ կը նշանակէ գեղեցիկ գիւղ. ան Լաթաքիայէն 65 քմր. հեռու է եւ 3 քմր. ալ հեռու է թրքական սահմանէն, որ ժամանակին իսկէնտէրուն կը կոչուէր եւ Սուրիոյ կը պատկանէր:»

Հայոց յիշողութիւնը Քեսապի մէջ լեցուն է ողբերգութիւններով: 1909 թուականին, թուրքերը արեւելքէն յարձակեցան գիւղին վրայ գայն աւերելով 1915-ի ցեղասպանութենէն հինգ տարի առաջ. մնացեալ աքսորեալները ետ վերադարձան եւ դարձեալ տեղահանուեցան 1938 թուականին երբ շրջանը կցուեցաւ Թուրքիոյ, որմէ ետք Սուրիոյ հայ եպիսկոպոստաց եւ ժողովուրդի բողոքին արդիւնքով Քեսապ վերադարձաւ եւ մնացեալ շրջանը մնաց թուրքիոյ սահմաններէն ներս:

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐՀԱԻՐՔԸ

Ըստ վերը յիշուածին, յստակ է որ Քեսապը արիւնալի երկար պատմութիւն ունի թուրքերուն հետ, եւ ընդդիմադիր ուժերու մուտքը թուրքիոյ օգնութեամբ կը վերջիչեցնէ 1915-ի ողբերգական ջարդն ու արտագաղթը, մանաւանդ որ անոր աշխարհագրական դիրքին պատճառաւ դժուար պիտի ըլլայ վարչակարգին համակիր սուրիական բանակի կողմէ դիւրութեամբ գայն վերադարձել, որովհետեւ օդուժը որ ամենազօրեղ եւ ազդու գործօն կարելի է նկատել այս պարագային, դժուար որ յաջողութեամբ իր գործը կատարէ. եւ

այն ինչ որ պատահեցաւ քանի մը օրեր առաջ սուրիական օդանաւի մը թրքական կողմէն եղած զգեստումով լաւագոյն փաստ է ըստածին: Առաւել, թրքական սահմանին հետ ընդդիմադիր ուժերուն առջեւ պարենաւորման բաց գիծեր ունենալու դիւրութիւնը:

Այս առնչութեամբ, սուրիահայ աղբիւրներ մտահոգութեամբ ըսին թէ մեծ թիւով սուրիահայեր գաղթեցին փախուստ տալով պատերազմէն, որոնց մէկ երրորդը ձքեց երկիրը եւ հազարներ ապաստանեցան ապահով շրջաններու մէջ: Ըստ իրենց, Քեսապն ալ ենթարկուեցաւ այդ վիճակին ուր բնակիչներէն շատեր ձգեցին Քեսապը:

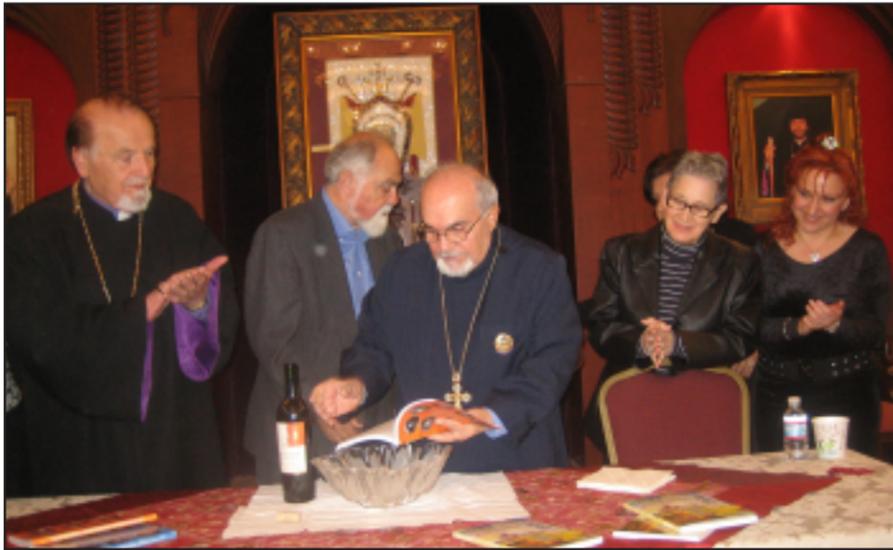
Միւս կողմէն, Սուրիոյ ընդդիմադրութիւնը ներկայացնող անձեր եւ կողմեր, կը վստահեցնեն որ տեղացի բնակչութիւնն ու եկեղեցիները անվնաս պիտի մնան, եւ թէ Քեսապ իրենց մտնելը գուտ անոր աշխարհագրական դիրքին համար եղած է, որովհետեւ ան կը ներկայացնէ դուռն ու մուտքը ղէպի Սուրիոյ ծովափը եւ կը նկատուի սթրաթէժիք անցք ղէպի Թրքական սահմանը:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅԵՐԸ

Ընտանեկան եւ ազգականական կապերէ գատ, Լիբանանցի հայերն ու Սուրիացի հայերը կը միանան ու կը շաղկապուին մասնաշատուկ կապերով որ եզակի է ու տարբեր սփիւռքի մնացեալ հայերու իրար հետ ունեցող կապերէն: Անոնք մէկ երկիր մէջ ապրելու զգացումը ունին որովհետեւ լիբանանցի հայերէն շատեր իրենց արմատը ունին Սուրիոյ եւ Քեսապի մէջ ուրկէ անոնք ճիւղաւորուեցան 1915-ի աքսորէն ետք, մանաւանդ որ անոնցմէ շատեր եկան եւ հաստատուեցան Լիբանանի Պէքասա շրջանին մէջ գտնուող Այնճար գիւղին մէջ ուր բնակիչներու մեծամասնութիւնը գաղթած է Լաթաքիոյ նահանգէն. ինչ որ կը բացատրէ թէ ինչո՞ւ Քեսապի վերջին ղէպքերէն ետք տեղահան եղած անոր բնակչութեան մեծամասնութիւնը եկաւ տեղաւորուելու Այնճարի մէջ:

Յստակ է որ մեծ մտահոգութիւն կայ հայերու մօտ այն ինչ որ կը պատահի Քեսապի մէջ եղող ղէպքերու նկատմամբ: Մինչեւ հիմա հայտլթեան կողմէ ցոյց տրուած աջակցութիւնը ցոյց կը տրուի ամէն տեսակի մարդկային օժանդակութեանց մակարդակի վրայ: Դաշնակ կուսակցութեան ղեկավար մը յայտարարեց որ հայկական միութիւններն ու ակումբները ահագանգ հնչեցուցած են «օգնելու մեր ժողովուրդը որ կը փախչէր թուրքերու կողմէ եղած արշաւանքէն որ Սուրիոյ ընդդիմադրութեան անուան տակ կը գործուի ու կը կատարուի», եւ թէ իրենք կ'օժանդակեն տեղահան եղածներուն միայն տուն ու տեղ եւ կերուխում ապահովելու եւ ոչ անկէ աւելի: Այդ ղեկավարը հաստատեց թէ լիբանանահայերու կողմէ չկայ որեւէ պատրաստակամութիւն կուտելու Սուրիոյ մէջ Սուրիական բանակի կողմէ վերադարձելու համար Քեսապը, եւ ըսաւ որ «մենք

ՆԵՐՅՈՒՆ ՄՏԱԻՈՐԱԿԱՆԸ ԵՒ ԱՐԺԱՆԱԻՈՐ ՊԱՏՄԱԳԻՐ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆԸ (ԴՈԿՏ. ԶԱԻԵՆ Ա. ՔՅՆՅ. ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ԳՐՔԵՐԻ ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍ-ԳԻՆԵՁՕՆԻ ԱՌԻԹՈՆ)

Ռ. ԿՈՐԻԻՆ

Հոգևոր արժեքների գնահատման խորիմաստ միջոցառում, ներկայությամբ հոգևոր հայրերի, մտաւորական-գրողների, ընթերցասէր ու գրասէր հասարակութեան, Հինգշաբթի Մարտի 27, 2014 թ. տեղի ունեցաւ՝ դոկտ. Զաւէն Ա. Քչնյ. Արզումանեանի վերջերս հրատարակուած գրքերի՝ Հայ եկեղեցւոյ բարձրաստիճան հոգևորականներ՝ Ա, Բ եւ Գ հատորներով ու The Church of Armenia (Հայոց եկեղեցին) անգլերէն լեզուով շնորհանդէս-գիրնէձօնը Հայց. եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդարանի՝ «Արմէն Համբար» սրահում հովանաւորութեամբ Յովնան Առաջնորդ Սրբազանի եւ կազմակերպութեամբ Թէքէեան Մշակութային Միութեան Լոս Անջելըսի Մասնաճիւղի:

Միջոցառման մեկնարկումը կատարեց տիկ. Նազիկ Գոճայեանը, նաեւ որպէս հանդիսավար պատշաճօրէն ղեկավարեց հանդէսը: Նկատելով մեր ազնուափայլ տիկնոջ սէրն ու ակնածանքը հանդէպ հայ գրքին, չիշենք բացման խօսքից աչք պարբերութիւնը՝ «Իւրաքանչիւր լոյսին եկած գիրք մեր գրաւոր մշակոյթի գանձարանը կը հարստացնէ»: Անշուշտ ակնարկը նաեւ տէր հօր գրքերին էր, որոնք տիւ ու գիրքերն են ինչպէս աշխատանքի, պրպտումների եւ ուսումնասիրութիւնների արգասիքն են: Յարգելի հանդիսավարը իր խօսքին մէջ չիշատակեց մեր մեծանուն Աւետիք Իսահակեանի՝ «Մեր պատմիչներն ու գուսանները» բանաստեղծութիւնը, որն հոգեկան գմայ-

լանքի ներշնչանք է բանաստեղծի կողմից ի տես մեր հոյակերտ վանքերի Աստուածախօս կամարների ներքոյ ինչ նեղութիւններով ու տառապանքներով շունչ ու ոգի են առել մեր մագդալթեայ գրքերն ու դպրութիւնը, մեր պատմագրութիւնը սրբազնասլաց տիտանների միջոցաւ՝

«Մեր հոյակապ վանքերի Մուր խուցերի մթութեան մէջ, Պատմիչները մեր վշտահար Մեղկ կանթեղի լոյսով անշէջ Մի նշխարով, մի ունայ ջրով Ու նզուրթեամբ գիշերն անբուռն

Պատմութիւնը մեր գրեցիմ Մագաղաթի վրայ տժգոյն»: Առաջին դասախօսը՝ ուսուցիչ եւ գրող Հրաչ Սեփեթեանը, որը ներկայացրեց՝ «Գրքերի հեղինակն ու վաստակը», նա մաղթանքներով սկսեց Տէր Հօր ցանկանալով քաջառողջութիւն եւ արեւշատութիւն, որպէսզի շարունակի իր արժեքաւոր եւ նուիրական ծառայութիւնը, ապա նա հանգամանօրէն անդրադարձաւ դոկտ. Զաւէնի կենսագրութեան՝ գերդաստանի հարգատ անդամների գոհեր՝ կոտորածների հետեւանքով, ընտանեկան, ուսման, քահանայագործման, հովուական եւ այլ ծառայութիւնների ծիրին մէջ նրա կոթողային գործին՝ պատմագրութեանը: Յարգելի դասախօսը ներթափանցելով Տէր Հօր գրքերի ներաշխարհը ամփոփ ու հակիրճ եզրայնագումներով վեր հանեց գրքերի կարեւորութիւնը մեր յետնորդների պատմագրութեան համար: Նա վերջա-

Շար.ք էջ 17

ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ՍԵՆԵԿԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԻՆ ՅԱՏՈՒԿ ՊԱՏՈՒԻ ԱՐԺԱՆԱՑԱԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉ ԵՈՐՃ ՏԵՕՔՄԵՏԵԱՆ

Մեծ եղեռնի 100-ամեակի ծիրին ներս նախաձեռնուած միջոցառումներէն առաջինը տեղի ունեցաւ անցեալ Կիրակի, Մարտ, 30, 2014, Պըրպէնքի Ս. Ղեւոնդ Մայր Տաճարին մէջ, կազմակերպութեամբ Հայոց առաջնորդարանի նորակազմ երաժշտական յանձնախումբին: Սոյն ձեռնարկի նպատակներէն մին էր նաեւ պատուել Գալիֆորնիոյ 35-րդ կառավարիչ մեծարգոյ ձորճ Տէօքմէճեանը որ 16 տարիներ շարունակ պատուով կատարած էր նահանգապետի պաշտօնը:

Արդարեւ կառավարիչ ձորճ Տէօքմէճեան ու իր ազնուափայլ տիկինը անձամբ ներկայ գտնուեցան համերգին: Հոն էին նաեւ Պէրպէնքի քաղաքապետն ու այլ պետական եւ ազգային անձնաւորութիւններ, որոնց շարքին Արեւմտեան Թեմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, նախկին առաջնորդ Գերշ. Վաչէ Արք. Յովսէփեան, Թեմական ժողովի պատասխանատուներ, բարերարներ եւ երաժշտասէր ընտրանի հասարակութիւն:

Կազմակերպիչ յանձնախումբին կողմէ ներկայներուն ողջունեց Արմէն Կիւզելիմեան եւ յայտնեց թէ նա օրուան համերգը սկիզբն է նշանման շարք մը այլ ձեռնարկներ, որոնք նուիրուած պիտի ըլլան մեր մէկ ու կէս միլիոն նահատակներու անմեռ յիշատակին:

Այնուհետեւ գործադրուեցաւ սենեկային երաժշտութեան հոգեգմայլ յայտագիր մը, կատարողութեամբ տաղանդաշա արուեստագէտներ Արմէն Կիւզելիմեանի (դաշնակ), Արմէն Անասեանի (ջութակ) եւ Ռուզան Պիրեուքովի (թաւ ջութակ):

Վերոյիշեալ արուեստագէտները ինամբողջ պատրաստած էին դասական գործերու ընտրանի ծաղկեփունջ մը (Պէթհովէն, Տէպիւսի, Արնօ Բաբաջանեան եւ Ալեքսանդր Յարութիւնեան): Իսկ տարբեր բոլորումք մը ունէին Արմէն Անասեանի կողմէ յատկապէս եռեակի համար դաշնաւորուած գործերը (Կոմիտաս եւ Ալթունեան):

Այս բոլորը մէկտեղելով կրնանք անվարան ըսել թէ հոգեգմայլ եւ քաղցրահնչիւն երաժշ-

տութիւն մըն էր որ ըմբռնեց ներկայ հասարակութիւնը: Հոգեկան մեծ բաւարարութեան արգասիքն էին յոտնկայս երկարատեւ ծափերը:

Համերգին աւարտին Տէր Վազգէն Քչնյ. Մովսիսեան խօսք առնելով դրուատեց սենեկային նուագախումբի երեք արուեստագէտներու կատարողական բարձր արուեստը եւ շնորհակալութիւն յայտնեց հոյակապ կատարումին համար:

Իր հերթին խօսք առաւ արեւմտեան թեմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան: Ինք եւս շնորհակալութիւն յայտնեց տաղանդաւոր արուեստագէտներ Արմէն Կիւզելիմեանին, Արմէն Անասեանին եւ Ռուսլան Պիրեուքովին, որոնց բարձր արուեստ կատարումները ամէն գնահատանքէ վեր էին: Ապա դրուատեց օրուան մեծարեալ Գալիֆորնիոյ նախկին կառավարիչ ձորճ Տէօքմէճեանը, որուն իմաստուն ղեկավարութեան ներքեւ այս նահանգն ապրեցաւ իսկապէս խաղաղ, բարօր եւ բարգաւաճ տարիներ: Այս առիթով Յովնան Սրբազան իրեն նուիրեց փոքրածաւալ խաչքար մը, որ յետագային պիտի ամրացուի ՍՏ Ղեւոնդ Մայր Տաճարի պատերէն մէկուն վրայ:

Պատասխանելով հանդէս եկաւ Տիար ձորճ Տէօքմէճեան: Ան ըսաւ թէ գաւազն է Արաբիկիցի-էրգրուցի եւ Այնթապցի ծնողներուն, որոն կանխատեսելով մեծ եղեռնը 1907-8 թուականներուն գաղթած են դէպի Ամերիկա: Առանձնապէս նշեց որ ինք երաժշտասէր ընտանիքի գաւազն է: Մայրը եղած է դաշնակահարուհի, իսկ հայրը երգիչ: Ինք եւս սիրած է երգն ու երաժշտութիւնը: Պրն. Տէօքմէճեան շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն ի պատիւ եղած մեծարանքին համար: Յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ Գերշ. Յովնան Սրբազանին եւ Վաչէ Արք.ին նմանապէս նուագախումբի անդամներուն եւ կազմակերպիչ յանձնախումբին կայ չիշարժան երեկոյին համար:

Սենեկային երաժշտութեան գեղեցիկ երեկոն վերջ գտաւ առաջնորդ սրբազան հօր «Պահպանիչ» աղօթքով:

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

<p>6300 Wilshire Blvd. Suite 1900 Los Angeles, CA 90048</p> <ul style="list-style-type: none"> • Life Insurance • Health Insurance • Group & Individual • Long Term Care • Disability 	<p>805 East Broadway Glendale, CA 91205</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estate Planning • Will & Living Trust • Full Annual Review • Mortgage Protection • College Planning 	<p>300 N. Lake Ave. Suite 500 Pasadena, CA 91101</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workman's Compensation • Employee Benefits • Annuity • IRA • 401K & 403b
--	---	---

Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրածեղս է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԷՆ ԴՈԿՏՈՐ ՀԱՅԿ ԴԵՄՈՅԵԱՆ ԵՒ Հ.Բ.Ը.Մ.-Ի ԱՍՊԵՏՆԵՐ ՔՆՆԱՐԿԵՑԻՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ

Հայոց Ցեղասպանության 100-ամեակի նախաշեմին, ինչպես նաև վերջին տարիներուն Սուրբոյ մէջ տիրող անկառավարելի իրավիճակին եւ վերջերս՝ Քեսապի մէջ պատահող հայաջինջ գործունէութիւններու լոյսին տակ, ողջախոհութեան ծանր օրեր կ'ապրի հայ ժողովուրդը: Այդ տեսանկիւնէն դիտելով, գործնական եւ կարեւոր հանդիպում մը տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, Մարտ 26-ի երեկոյեան, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Ասպետներու Համախմբումի վարչութեան եւ Երեւանի Հայոց Ցեղասպանութեան Թանգարան-ինստիտուտի տնօրէն Դոկտոր Հայկ Դեմոյեանի միջեւ, որ վերջերս կը գտնուէր Լոս Անճելըս:

գինուորականութիւնը Օսմանեան բանակէն ներս, մարմնամարզական կեանքը Օսմանեան կայսրութենէն ներս, եւ այլն:

Հայ-թրքական յարաբերութիւններու մասին խօսելով, կարեւորուեցաւ Ցեղասպանութիւնը ճանչցող թուրք պատմաբաններու եւ ընդհանրապէս թուրք լրագրողներու դերը, շեշտելով որ եթէ կ'ուզենք բան մը փոխել, ատիկա պէտք է ըլլայ մեր ազդեցութիւնը թուրք հասարակական կարծիքին վրայ:

Անդրադառնալով հայրենիք-սփիւռք դերին մասին, անհրաժեշտ գտնուեցաւ դասական կառույցներուն կողքին կարեւորել նաեւ նոր իրականութիւնները եւ փոխադարձ յարգանքով ու գործակցութեամբ դիմագրաւել այսօրուան մարտահրաւէրները, փոխան սոսկ քննադատութիւններու: Սփիւռք եւ հայրենիք պէտք է աւելի լաւ ճանչնան զիրար, արժեւորեն դրականը եւ միասնաբար լուծումներ որոնեն:

Չորսըք բնականաբար կեդրոնացաւ Թանգարանի գործունէութեան վրայ: Դոկտոր Դեմոյեան յայտնեց, որ ամէն տարի շուրջ 250,000 զբօսաշրջիկներ կ'այցելեն Թանգարան, իսկ մինչեւ այսօր շուրջ երեսուն տարբեր երկիրներու նախագահներ, առաջին տիկիններ այցելած են, ինչպէս նաև աւելի քան հարիւր բարձրաստիճան հիւրեր: Թանգարանին տարեկան պիւտճէն կը կազմէ 350,000 տոլար, պաշտօնէութեան թիւն է 60: Թանգարանը մշտապէս կ'ընդլայնի չափով թէ՛ որակով. կը գնուին նոր իրեր եւ փաստաթուղթեր, ինչպէս նաև կը ստանան նուիրատուութիւններ:

Ապրիլեան այս օրերուն, մեր հայրենակիցներէն կը խնդրենք, որ այցելէք եւ տարածէք Թանգարանին կայքը՝ www.genocidemuseum.am, որ հարուստ է հայերէն, անգլերէն, թրքերէն, ֆրանսերէն եւ ռուսերէն լեզուներով հարիւրաւոր աղբիւրներով:

Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Ասպետներու Համախմբումը բարի երթ կը մաղթէ Դոկտոր Հայկ Դեմոյեանին, որ պատասխանատու ծանր պաշտօնի մը գլուխն անցած, չափազանց կարեւոր գործի լծուած է:

ՀՐԱՁ ՍԵՓԵԹՃԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՕՐ ՄԸ ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՈՍԻ ԱՐԱՐԱՏ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

Փետրուար 8, 2014-ին պաշտօնական բացումը կատարուեցաւ Արարատ Տան Աւագեան Բաժանմունքին, ապահովելով 58 նոր անկողին մեր տարեցներուն համար: Կղերականներ, կառավարական պաշտօնեաներ եւ 500-է աւելի հիւրեր ներկայ գտնուեցան երեկոյեան խրախճանքին: Պատմական հանդիսութիւնը սկսաւ պաշտօնական ժապաւէնի կտրումի արարողութեամբ, մասնակցութեամբ Հոգաբարձութեան Ատենապետ եւ Շինարարութեան Յանձնախումբի Համա-Ատենապետ՝ Իրաւաբան ձօզէֆ Կանիմեանի, Հոգաբարձութեան նախկին Ատենապետ եւ Շինարարութեան Յանձնախումբի Համա-Ատենապետ՝ Տիար Նազար Հ. Աշճեանի, Հոգաբարձութեան նախկին Ատենապետ եւ Շինարարութեան Յանձնախումբի նախկին Ատենապետ՝ Տիար Արմէն Համբարի եւ Աւագեան Ընտանիքի Դրամա-

յատկացման գործադրիչ՝ Տիար Ռապրթ Թեյլըրի:

Բացումին ներկայ գտնուեցան գաղութիս հոգեւոր առաջնորդները՝ Գրչ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Բարձր. Տ. Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեան, Վեր. Յովսէփ Տ. Մաթոսեան, Հր. Անտոն Մ. Վրդ. Աղամեան, ինչպէս նաև այլ Արքեպիսկոպոսներ եւ կղերականներ: Մեր հոգեւոր առաջնորդները գովեստով արտայայտուեցան տարուած աշխատանքին մասին եւ մեծապէս գնահատեցին Արարատ Տան Հոգաբարձութիւնը, Շինարարութեան Յանձնախումբը, տնօրէնութիւնը եւ անձնակազմը իրենց զոհաբերութեան համար:

Հացի ու Աղի օրհնութեան արարողութենէն ետք, ներկաները ծանօթացան նոր շէնքին սարքաւորումներուն, առաջնորդութեամբ՝ վարչական պատասխանատու

Շաբ.ը էջ 19

**Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս»
Շաբաթաթերթին**
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863

HIS HAROUT'S I-SERVICES
EXPERT SERVICE SPECIAL PC TUNE-UP \$35.00 OFFER 12 YEARS IT EXPERIENCE
Small Business & Residential Computer Services
Computer Support • Repair • Networking • Security
Fast Reliable Affordable Friendly
Installation, Upgrade, Repair & Maintenance
Desktop & Laptop Computers
Printers & Copiers
Network Switches & Firewalls
UPS (Power Backup)
Custom Built Systems
Memory Upgrades
Hard Drive Upgrades
Computer Security & Performance Services
On-site & Off-site Diagnostics
Virus & Spyware Removal
Internet Pop-ups Prevention
Formatting & General Cleanup
System Restore & Backup
Data Recovery
PC Performance Optimization
Data Backup & Storage Setup
Software Services
Microsoft Products Installation
Microsoft Windows Upgrade
Software Installation & Upgrade
Printer & Hardware Drivers
Anti-Virus & Firewall
Setup & Configuration
Desktop & Server Configuration
Wired & Wireless Network
Camera Surveillance system CCTV
Computer Network Design
Network Cabling & Installation
Web & Online Services
Website Design
Web Presence & Email Setup
Social Media Account Setup
Google & Yelp Account Setup
Customer Service
Telephone & Email Support
Remote Access Support
Customer Service on & off site
24 Hr Emergency Service
FREE Professional Consultation
Call us: 714.473.4155
info@haroutiservices.com
www.haroutiservices.com

Massis Weekly

Volume 34, No. 12

Saturday, April 5, 2014

Armenian Pension Reform Overturned by Constitutional Court

YEREVAN -- Armenia's Constitutional Court overturned on Wednesday a controversial reform of the national pension system that has triggered angry street protests by young workers affected by it. The Court has found several clauses of the new law on pensions illegal.

The ruling read out by the Constitutional Court chairman, Gagik Harutiunian, gave the government and the parliament until September 30 to scrap this and other provisions declared unconstitutional and bring the pension law into conformity with Armenian law.

According to the new law, citizens born after January 1, 1974, must contribute 5 percent of their monthly salaries to a pension fund and the government must match that contribution with another 5 percent, not to exceed 25,000 drams (\$61) per month.

During the day young civil activists held a silent act of protest in front of the Court building, awaiting the verdict. Earlier members of Dem.am civil initiative had threatened civil disobedience

should their demands not be met.

Hundreds protested against the law in Yerevan last month, saying the mandatory deduction will not guarantee a decent pension.

The government was quick to react to the verdict with a statement posted on its website. "The government will press ahead with this radical reform aimed at improving the people's well-being within the framework of proper constitutional formulations," said the statement. It added that the government will adopt a "plan of further actions" after receiving and looking into the full text of the Constitutional Court ruling.

Wednesday's ruling marked a rare case of the Armenian Constitutional Court striking down a major government measure. It came amid growing cooperation among the four opposition parties. The latter agreed on Tuesday to jointly stage demonstrations in Yerevan on April 28-30 in support of a vote of no confidence in Sarkisian's cabinet put forward by them in the National Assembly.

Armenia's Prime Minister Resigns

YEREVAN — Armenia's Prime Minister Tigran Sarkisian unexpectedly submitted his resignation on Thursday, which was accepted by President Serzh Sarkisian. Spokesman for the Republican Party of Armenia, Vice-President of the National Assembly Edward Sharmazanov announced following the Party's plenary session.

Sharmazanov said Sarkisian had filed his resignation a month ago, but given that the Constitutional Court was still reviewing Armenia's pension reform, the President had asked him to continue his duties.

"The prime minister said that it is his personal decision," Sharmazanov told a news conference after the meeting. "He thanked all of his colleagues,

all government members, and all HHK representatives for the joint work and asked us to grant his request."

The ruling party representative refused to be drawn on reasons for the move. He insisted only that it has nothing to do with a vote of no confidence in Sarkisian's cabinet which Armenia's four main opposition parties planned to propose in the parliament on April 28.

The premier confirmed his resignation on his Facebook page. He too gave no reasons for the move. "I wish the new government productive work for the good of the country," he wrote.

Under the Armenian constitution, all government ministers must also step down if the prime minister is dismissed or decides to quit.

U.S. and Russia Voice Concern Over Attacks Against Kessab

The United States and Russia have issued statements expressing concern over the fate of Armenian-populated Kessab in Syria that has been under attacks by Islamic militants in recent days.

During a daily briefing in Washington on Friday U.S. Department of State deputy spokesperson Marie Harf said the United States is "deeply troubled by recent fighting and violence that is endangering the Armenian community in Kessab, Syria, and has forced many to flee."

More than 600 ethnic Armenian families had to flee their homes in the town situated in the northwest of Syria after armed bands reportedly affiliated with al-Qaeda penetrated from nearby Turkish territory and seized the place after clashes with Syrian government troops. The Armenians took refuge in Latakia, some 60 kilometers to the south of their community.

"There are far too many innocent civilians suffering as a result of the war. All civilians, as well as their places of worship, must be protected. As we have said throughout this conflict, we deplore continued threats against Christians and other minorities in Syria," she said. "And as you may have seen from the readout of Presi-

dent Obama's conversation with Pope Francis yesterday, they discussed among other things the plight of minorities, especially Christians, inside Syria today."

The U.S. Department of State representative also referred to some statements issued by groups fighting in Kessab saying that they will not target civilians and will respect minorities and holy places. "We expect those commitments to be upheld. The United States will continue its steadfast support to those affected by violence in Syria and throughout the region, including Syrian Armenians. We have long had concerns about the threat posed by violent extremists, and this latest threat to the Armenian community in Syria only underscores this further," Harf said.

This statement by the U.S. official was followed by a remarkable exchange with a reporter attending the daily briefing.

One question said: "According to reports in Turkey, the Foreign Minister Mr. Davutoglu planned a provocative act inside Syria so Turkey has the excuse to invade Syria. Do you want to

Continued on page 3

Representatives Ed Royce and Eliot Engel Introduce Turkey Christian Churches Accountability Act

WASHINGTON, D.C. -- Rep. Ed Royce (R-CA), Chairman of the House Foreign Affairs Committee, and Rep. Eliot Engel (D-NY), Ranking Member of the Committee, have introduced H.R. 4347, the Turkey Christian Churches Accountability Act, reported the Armenian Assembly of America. H. R. 4347 requires an annual report from the U.S. Department of State on the status of stolen, confiscated or unreturned Christian properties in territories controlled by Turkey.

"This legislation holds Turkey accountable for its international obligations to protect and promote human rights, and it calls attention to Turkish leaders' broken promises to return church properties to their rightful owners," stated Chairman Royce according to a press announcement from the

Committee. "Over decades, Christian church properties, particularly those belonging to the Armenian, Syriac, and Greek Orthodox communities have been either violently overtaken or illegally confiscated by Turkish authorities under various excuses. These churches under Turkish control have been looted, converted to mosques, storehouses, casinos, vandalized and often irreparably damaged," Royce said.

Royce continued, "Vulnerable religious minorities deserve more than just piecemeal returns of their stolen religious properties." According to Chairman Royce, "It is important that the United States continue to encourage Turkish leaders to uphold their commitments and return all remaining

Continued on page 2

Kessab Mayor Confirms Armenians Suffered no Casualties

Unconfirmed reports about atrocities committed in Kessab appeared in some Armenian Diaspora publications in the United States last week. One report alleged that as many as 80 Armenians died in the rebel assault. Although it proved to be false, the allegation was picked up and circulated through online social networks by Armenians around the world. Many of them accused Turkey of being behind the "massacre," drawing parallels with the 1915 Armenian genocide in the Ottoman Empire.

Kessab's Mayor Vasken Chaparian confirmed that in a phone interview with RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am) on Tuesday. "These are lies. We have suffered no casualties," he said from Latakia, referring to alarmist reports spread through the Internet.

Chaparian also dismissed rumors that the rebels took hostage some of around 40 elderly Armenians who were unable to flee Kessab together with the other residents. He said they are being evacuated to Latakia "little by little."

Armenian Agriculture Hit Hard By Late Blizzard

YEREVAN — An unprecedented spring snowstorm accompanied by freezing temperatures swept through Armenia over the weekend, causing what appears to be massive damage to local agriculture.

The heavy snowfall also blocked some Armenian highways and forced the government to cancel classes in schools and universities across the country on Monday. The national meteorological service warned of a further drop in temperatures expected on Tuesday night.

Farmers in fruit-growing areas south and west of Yerevan bore the brunt of the highly unusual weather condition that killed early blossoms on their orchards serving as a key source of their modest income. Its severe consequences were particularly palpable in the southern Armavir province.

Farmers in two local villages told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am) that they will hardly harvest any apricots, peaches, plums or other fruits this summer.

"Ninety-nine percent of my crops are gone," one man in Voskehat village said as he showed the freeze damage inflicted on his trees. "My grove got frozen last year and the same happened now," he added grimly.

"I'm 60 and I've never seen a snowfall like this at the end of March,"

said a woman in neighboring Hovtamej village. "Nothing was spared."

The calamity also struck vast apricot groves in the low-lying parts of Aragatsotn, a partly mountainous province in central Armenia. "The frost has killed the whole crop," said a farmer in Lernamerdz, a local village.

The snowstorm left the affected rural households fretting over not only their survival in the months ahead but also repayment of their agricultural loans extended by commercial banks. Mkrtich Hovannisian, a middle-aged farmer in Hovtamej, said he has no choice but to borrow another loan to clear his outstanding debt. Neither he nor other villagers anticipated any significant compensation from the government.

The Ministry of Agriculture last week pre-warned farmers of the anticipated sharp fall in temperatures, recommending a set of protective measures meant to minimize damage. But it did not forecast the snowfall that rendered such efforts meaningless.

The ministry said on Monday with the cold snap not expected to recede before Wednesday the farmers should still heat their greenhouses and burn firewood to protect their crops with smoke. It also said it has set up working groups to evaluate the damage to the Armenian agricultural sector.

Armenia Backs Russia Over UN Resolution on Ukraine

NEW YORK -- Armenia voted against a United Nations General Assembly resolution on Thursday that reaffirmed Ukraine's territorial integrity and recognized as illegal the referendum in Crimea that led to the peninsula's annexation by Russia.

The document was approved by a vote of 100 to 11, with 58 nations abstaining. Among the countries that also voted against the resolution are Belarus, Bolivia, Cuba, North Korea, Russia, Syria, Sudan, Zimbabwe, Venezuela and Nicaragua.

According to international news agencies, more countries than expected eventually voted in favor of the document that essentially labels Russia as an aggressor.

On Wednesday a source at the Armenian Foreign Ministry told RFE/RL's Armenian Service (Azatutyun.am) that Armenia was likely to abstain.

But in an explanatory note before the vote Armenia's Representative to the UN Karen Nazarian said: "Armenia has consistently and over years taken a principled position on the promotion of democracy, freedoms and rights, including and in particular the equal rights and self-determination of peoples as universal values and principles, embraced by this Assembly, based on the UN Charter."

U.S. Criticizes Armenian Vote On Crimea

The United States criticized Armenia on Wednesday for voting against a UN General Assembly resolution that condemned as illegal a Moscow-backed referendum that led to Russia's annexation of Crimea.

"The United States is disappointed by Armenia's vote against the UN General Assembly resolution that condemned Crimea's annexation by Russia," the U.S. Embassy in Yerevan said in written comments to RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am).

"The United States strongly supported the UN General Assembly vote and Washington has been very clear on our position on this issue. We stand with Ukraine at every step in this process," added the embassy.

Asked whether Yerevan's stance damaged U.S.-Armenian relations, the U.S. mission said, "We continue to engage with Armenia on many issues."

Nairit Chemical Plant's Debts To Be Settled 'As Part Of Re-launch Plan'

YEREVAN (RFE/RL) — The debts of Armenia's idling chemical giant, Nairit, will be included in the program on the plant's reoperation, according to a government official.

Energy and Natural Resources Minister Armen Movsisian said on Friday that the loans borrowed for the repayment of wage arrears to the rubber plant's employees will not become a burden for Armenian taxpayers.

A few days ago the minister said that the government planned to take a loan to repay Nairit's debts that amount to tens of millions of dollars. He did not elaborate on the source and terms of crediting.

"These loans have nothing to do with the budget, they will be included in the plant's reoperation program," Movsisian explained.

Asked about when exactly the plant was set for re-launch, the minister replied: "We will announce it as soon as the roadmap becomes clear."

Today Nairit, which employs more than 3,000 workers, most of whom are furloughed with partial pays, owes wages to its workers for more than a year. Its wage arrears alone amount to \$14 million. The plant has also accumulated debts for electric power, natural gas and water that it has consumed as well as over other activities.

In January, by the decision of the Moscow Arbitration Court, Nairit's owner, offshore company Rhinoville Property Limited with a 90-percent stake, was obliged to pay to the CIS Interstate Bank a sum of \$107 million

on account of outstanding loan commitments. Later, the same court ruled that more than \$25 million should be levied from Nairit in favor of the Interstate Bank.

Karen Israyelian, who was Nairit's director in 2005-2007, says that if Rhinoville Property Limited had lived up to its investment commitments, the company would not be in its current situation today. According to the former manager, the government also has its share of responsibility for this situation.

"Had the government managed to exercise proper control instead of trusting Nairit's management it would be possible to prevent the current situation. By January 1, 2009, Rhinoville should already have invested \$60 million, but it hadn't. The government was aware of that and it could have overtaken the stocks from Rhinoville under the terms of the contract," Israyelian said.

The main hope today for the reoperation of the plant that has been mostly idling in the last four years is connected with Russia's largest oil company, Rosneft.

"Negotiations are in progress, the feasibility study is now being completed," Energy Minister Movsisian said.

Last summer Rosneft hired a British company, Jacobs Consultancy, for conducting a technical audit at Nairit to determine the potential of the enterprise to produce chloroprene rubber from butadiene.

Representatives Ed Royce and Eliot Engel

Continued from page 1

properties without further delay. This bill will make promoting religious freedom and tolerance in Turkey a U.S. diplomatic priority."

Ranking Member Engel said, "The Republic of Turkey, and indeed all nations, have a responsibility to protect, restore, and return religious properties which have been unlawfully seized from their communities and rightful owners by state authorities." "Armenian, Syriac, and Greek Orthodox communities in Turkey have for many years been seeking the return of their confiscated properties. The claims of these communities must be respected and addressed in a comprehensive and timely manner," Engel said. "This legislation calls on the Republic of Turkey to meet its international obligations, and urges the United States to prioritize the return of unlawfully seized religious properties in order to begin to resolve the legitimate claims

of these communities," stated Engel.

A similar measure, H. Res. 306, passed the House of Representatives by a voice vote in 2011. The Assembly, along with the Eastern and Western Diocese of the Armenian Church of America, pushed for full adoption of the measure in the 112th Congress. The Senate counterpart, S. Res. 392, was introduced by then-Senator Scott Brown (R-MA), along with Senators Diane Feinstein (D-CA) and Mark Kirk (R-IL), however, it stalled in committee and no further action was taken.

"We admire the courage of Chairman Royce and Ranking Member Engel for introducing this important measure that we hope will hold Turkey accountable for its international obligation to protect the rights, history, culture, and places of worship of its Christian Armenian minority," stated Archbishop Vicken Aykazian, Diocesan Legate of the Armenian Church of America (Eastern).

SARF Allocates \$100,000 Emergency Fund to Kessab Armenians

An Urgent Appeal

WE HAVE HEARD THE CALL...

"Our homes have been taken from us; centuries of our heritage has been destroyed. This is a call to all Armenians; this is a call to humanity."

In the light of the latest developments in the Kessab region of Syria, which subjected the Armenian families to surprise attacks and looting, and forced them to flee for their lives, the Executive Committee of the Syrian Armenian Relief Fund (SARF) held an emergency session and decided to immediately transfer \$100,000 in direct financial assistance to reach our compatriots to provide a degree of physical subsistence and financial relief.

The struggle for survival of the Syrian Armenians continues and requires a united will to provide immediate assistance.

Let us share their will to survive and provide on-going assistance to them. Send your donations to the Syrian Armenian Relief Fund, P.O. Box 1948, Glendale, CA 91209-1948.

SARF Executive Committee

The following churches, charities and organizations came together

to form the Syrian Armenian Relief Fund in August 2012: Armenian Catholic Eparchy in North America; Armenian Evangelical Union of North America; Western Diocese of the Armenian Church; Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America; Armenian General Benevolent Union; Armenian Missionary Association of America; Armenian Relief Society of Western U.S.A.; Armenian Democratic Liberal Party; Armenian Revolutionary Federation-Western U.S.A.; and Social Democrat Hunchakian Party-Western U.S.A.

The web site address follows: www.SyrianArmenianReliefFund.org.

Public Appeal for the Commemoration of the Armenian Genocide in Turkey

The Armenian organisation AGBU Europe, the European Grassroots Antiracist Movement (EGAM) and the Turkish movement DurDe! ("Say Stop") call upon all concerned to sign onto a public appeal issued on the occasion of the 99th anniversary of the Armenian Genocide that will take place on April 24, 2014. The appeal calls upon all Europeans to join in these commemorations in a spirit of "recognition, solidarity, justice, and democracy".

The text has already received the support of such celebrities as public intellectual Bernard Henry-Levy, writer Tahar Ben Jelloun and international celebrity Charles Aznavour as well as numerous civil society leaders from around Europe. The appeal is due to be published in newspapers in many countries in early April.

The campaign now also has a dedicated website at www.remember24april1915.eu, where supporters are invited to sign onto the appeal, as well as a dedicated facebook page.

April 24 this year will be the second time a joint EGAM-AGBU Europe delegation takes part in the commemorations in Turkey. In addition to Istanbul, the three organizations are also involved in organizing genocide commemorations in Van and Diyarbakir, in the east of the country.

Genocide-Turkey2Commenting on the commemorations to come, DurDe

leader Levent Sensever said that "this question is very important for people in Turkey. How we resolve it will have an enormous influence on what our country will be like in the future. DurDe aspires to a democratic society that does not tolerate impunity and that values its remaining diversity instead of promoting nationalism and prejudice. We also owe it to the Armenians to recognize the crime, to apologize and to see what should be done about it now."

According to Benjaming Abtan, President of EGAM, further noted that "Turkish society is at a historic turning point. A struggle is being waged between denialism on the one hand, and democracy on the other. This year, Turkish civil society will commemorate the genocide. Cities, such as Diyarbakir and Van, will commemorate it too. The State could soon be the last major institution to deny the truth of the genocide."

U.S. and Russia Voice Concern

Continued from page 1

comment on this?" After clarifying whether the question referred to an alleged phone conversation and getting an affirmative answer, the deputy

spokesperson replied: "As I said yesterday, I don't have anything for you on alleged calls or conversations that are out there among Turkish officials."

"But Mr. Davutoglu...said that the tape is genuine." To this statement

Dr Vartan Gregorian Honored with Piscator Award

NEW YORK -- Dr Vartan Gregorian, President of Carnegie Corporation, is awarded the Honorary Erwin Piscator Award 2014 in memory of Maria Ley Piscator. This honor recognizes Dr. Gregorian as an outstanding supporter of the performing arts and "for his extraordinary contributions to education, culture and arts in the United States, from his time at the University of Pennsylvania, to his legendary tenure at the helm of New York Public Library, his presidency at Brown University, and currently his position as President of Carnegie Corporation of New York." The second honoree was Broadway director and producer Harold (Hal) Prince who received the 27th Annual Piscator Award for his outstanding contributions to American theater and musical theater over the past six decades.

The award ceremony held on

March 25, 2014 at the Lotos Club in Manhattan, was presented by the performing arts nonprofit, "Elysium—Between Two Continents." The organization's goal is to foster "artistic and academic dialogue, creative and educational exchange, and mutual friendship between the USA and Europe, especially the German-speaking countries, through theatre plays, operas, concerts, lectures, and exhibitions."

The award was created by the Elyseum's founder and artistic director, Gregorij H. von Leitis. In 1985, he instituted the award to honor Piscator's artistic and humanitarian legacy and his lasting influence on theatre on both sides of the Atlantic. In particular, the German theater director and producer's development of "political theater, a forum for the individual's ability to effect change."

Los Angeles County Board of Supervisors Welcomes Consul General of Armenia Sergey Sarkisov

LOS ANGELES -- Los Angeles County Board of Supervisors, during a Board Meeting, welcomed Consul General of the Republic of Armenia in Los Angeles. The Chairman of the Board of Supervisors Don Knabe introduced Sergey Sarkisov to the audience, congratulated him on the occasion of his appointment and expressed hope for future effective cooperation.

The Chairman of the Board of Supervisors presented the plaque of recognition to the Consul General of RA.

Sergey Sarkisov expressed his satisfaction that the Consulate General of Armenia and the Board of Supervisors had formed such a warm atmo-

sphere for a professional and immediate contact. He expressed his hope for the future cooperation to last in the same friendly atmosphere.

Harf replied: "Again, not for me to comment on those allegations that are out there."

Meanwhile, the Ministry of Foreign Affairs of Russia also disseminated a statement on Friday expressing concern over the attacks against the Armenian-populated town of Kessab conducted with the support of artillery and heavy materiel. It strongly condemned the acts of terrorism and other crimes against civilians, clearly stating that tank guns were applied from the territory of Turkey.

"The seizure by extremists of the town of Kessab elicited a broad response in Armenian communities throughout the world. A demonstra-

tion took place in front of the UN office in Yerevan with the demand for the persecution against ethno-confessional minorities by illegal armed units to be put an end to in Syria. Simultaneously, the leadership of the Republic of Armenia expressed its gratitude to the Syrian government for the defense of the Armenian population," the statement of the Russian Foreign Ministry said.

"The impression is that more vigorous activities by extremists are aimed at preventing the resumption of intra-Syrian negotiations, depriving the Syrians of the possibility of a political and diplomatic settlement, thwarting the process of Syria's chemical demilitarization. Such a scenario is inadmissible," it added.

Land and Culture Organization Continues Renovations in Northern and Southern Armenia

PASADENA -- the Union International de Organisation Terre et Culture (UIOTC)/Land and Culture Organization (LCO) chapters from France, the United States, United Kingdom, Belgium and Armenia held this year's annual meeting in Lyon, France. 2013 projects and plans for the upcoming 2014 campaigns were reviewed. Members of the Lyon Armenian community attended a fundraising cultural program at the AGBU Armenian Center for a presentation about the OTC/LCO mission and its projects.

The board discussed the status of ongoing projects, including Syria. In the 1980-1990s, OTC/LCO restored Karadouran's village church and three traditional Armenian dwellings in Kessab, one of which is used as the Kessab ethnographical museum. Dur-

Swords and artifacts from the 17-18th century era of David Beg were discovered during the digs. In 2014, a new group of volunteers will start on the restoration phase of the project.

Another ongoing project is the 7th-10th century Tchitchkhanavank in Shirakmut, in the northern Shirak region near Spitak. LCO already completed archaeological excavations in 2011 and 2012 with the restoration phase beginning this summer. Completion date of this historic site is expected to be summer of 2015. This summer's campaign dates will be July 20-August 17. More campaign information can be found at www.lcousa.org.

As the Armenian nation continues to struggle with many challenges in Syria, Karabakh, and Armenia, LCO

ing this current crisis in Syria, Armenian refugees from Aleppo, Yacoubiyah, and other areas found shelter in these homes until the recent attack on Kessab.

During the 2013-summer campaign, 20 volunteers from Canada, England, France, Russia, and the United States launched a new project in southern Syunik region in Shikahogh. The village of Shikahogh is located in the dense Shikahogh State Reserve, Armenia's second largest forest reserve. Volunteers lived in the village while renovating the 16th century Sourp Stepanos Nakhavegah Church with inscriptions from the 13th century. The church is in a state of collapse from years of neglect during Soviet times. The 2013 group cleared the site and conducted archaeological excavations.

strives to be diligent in solidifying Armenian historical presence and remains committed to the restoration of Armenian cultural heritage. These landmarks are the only tangible, physical proof of Armenians existence on the land. The LCO mission is to preserve our past and secure our future.

For over 36 years, LCO has been one of the earliest volunteer groups in Armenia and Karabakh working to restore, renovate, and rejuvenate the historical monuments and sites of our nation. It has performed this mission through its summer campaigns, by volunteers of every age from the Diaspora and Armenia. To learn more about LCO or join in our summer volunteer program, you may reach us at www.lcousa.org.

Meridian School Celebrates its 32nd Anniversary

The C. and E. Merdinian Armenian Evangelical School had a lot to celebrate at its 32nd Annual Board Banquet on March 9, 2014. The school obtained grants to upgrade the campus facilities and to update and integrate technology into classroom instruction, it received an outstanding report by the mid-term WASC accreditation visiting team and, most importantly, the students are thriving. Board Chair Dr. Vahe Nalbandian and Principal Lina Arslanian outlined the school's achievements to an enthusiastic audience, and led the program to honor four individuals for their outstanding contributions to the progress of the school.

This year, the accreditation visiting team noted in particular how well the Merdinian School promotes collaborative work, and how parents, faculty, staff, and the Board work well together as a team. Azniv Ghazanian was recognized for her leadership of the Parent-Teacher Organization that has been consistently volunteering, sponsoring fundraising events, and helping to build a sense of community at the School.

Board Vice-President and past Chair of the Women's Auxiliary, Juliette Abdulian, was honored for her role in securing grants to enable the school to improve and enhance the campus facility. Also honored was Board Member, Koko Balian, for his three decades of dedicated service to the school in various capacities as Board member, former Chair of the Personnel Committee,

and present Chair of the Building Committee.

The Merdinian School students are very fortunate to have knowledgeable and expert faculty who make learning fun and exciting. Students helped to honor teacher of the year, Miss Mary Meguerditchian, a Merdinian graduate herself. They provided a very touching explanation of what they appreciate about her – “loving”, “caring”, “kind”, “sweet”, “helpful”, “wonderful”, “cheerful”, and “pretty”.

The Banquet Committee was chaired by Mrs. Dee Chorlian. Mrs. Linda Qasabian and Mr. Pierre Movsessian served as Masters of Ceremonies who reiterated an important theme for the evening: how much everyone values the sense of community and family at Merdinian together with the quality of a Christian based education. Mr. X (Arthur Hakopyan) provided excellent musical entertainment at the dinner.

Board Chair Dr. Vahe Nalbandian summarized the positive feedback from attendees saying, watching the children share their knowledge of a range of subjects, seeing their beautiful performances of Armenian dances, and hearing their flawless recitation of Bible verses were all very satisfying.

Principal Lina Arslanian added that she “always looks forward” to giving her message at this yearly banquet. “The Evangelical Community, as well as the various community supporters, needs to be briefed about the school, its accomplishments, and its plans for the future.”

ԱՋԵՐԻՆԵՐԻ ՈՍԿՈՒ ՓԱՅԼՆ ԷԼ ՍԵԻ Է

ՍԱՄՈՒՏԼ ԿՈՍԵԱՆ

Ազերիների կառավարութեան տարրուայ անդրանիկ նիստում Ալի- եւի հերթական ելույթը, բացի ատրպէյճանական ոճի ստանդարտ մեկնաբանութիւններից, այս անգամ այլ դրսեւորումներ էլ ունէր, ըստ որի՝ դարաբաղեան հակամարտութեան հետ կապուած «որոշակի յոյսեր, որոշակի լաւատեսական պահեր կան, եթէ Հայաստանում զերակառնելու իրատեսական մօտեցումները» իրատեսականի պարագայում նկատի ունենալով, որ Հայաստանը «պէտք է յենուի իրականութեան, իրական ուժերի յարաբերակցութեան վրայ, իսկ Ատրպէյճանի աճող հզօրութիւնը այստեղ իր դերն է խաղում եւ խաղալու է», որ երկու երկրների միջեւ համեմատութիւն անցկացնելու դէպքում իր երկրի առաւելութիւնը գզալի է բոլոր ոլորտներում: Հետեւելով Ալիեւի տրամաբանութեանը՝ պիտի ենթադրել, որ ապագայում թելադրողը Ատրպէյճանն է լինելու, քանի որ իրենք ուժեղանում են, Հայաստանը թուլանում է... Արդեօք իրականութիւնը համարժէք է Պաքուի իշխանութեան լաւատեսութեանը, իրականութիւն, որը մի շարք իշխանաւորների կողմից որպէս ատրպէյճանական ժողովրդի «ոսկէ դարաշրջան» է որակուած:

«Մինվալազ» ատրպէյճանական պորտալի իր յօդուածում Զիւեադ Գարախանլին հարցնում է, թէ ինչպէս են «Գուբա եւ Իսմայիլ քաղաքների սոցիալական անկարգութիւններն ու դժգոհ քաղաքացիների բազմամարդ բողոքները համադրուած «ոսկէ» համոզմունքի հետ: Ինչպէս կարելի է ներկայիս ժամանակահատուածն անուանել «ոսկէ դարաշրջան», երբ Ատրպէյճանի միլիոնավոր քաղաքացիներ գումար հայթայթելու, աշխատանք գտնելու եւ լաւ կեանքով ապրելու համար ստիպուած են դեգերել տարբեր երկրներում: «Ոսկէ դար» ապրող երկրում որտեղից այսքան մուրացկաններ, աղքատներ, անօթեաններ, գործազուրկներ, հարեցողներ, թմրածոյներ, մարմնավաճառներ, յանցագործներ եւ այլք: Որտեղից այսքան սուր բեւեռացում»: Յօդուածում նշուած է, որ Իսպանիայում, Անգլիայում եւ այլ երկրներում «ոսկէ դարաշրջան» ընդունուած է անուանել բարգաւաճման եւ ռազմական յաղթանակների ժամանակաշրջանը, իսկ Ատրպէյճանը պարտուել է պատերազմում: Ուաշինգտոնի համալսարանի դասախօս, անկախ հետազօտող Քեթի Պիրան էլ, օգտագործելով Կովկասեան բարոմետրի (CB) տուեալները, գրում է, որ Ատրպէյճանի բնակչութեան 50%-ից աւելին ստիպուած է անդամ-թերքը պարտքով գնել: 2012 թ. տուեալներով՝ Ատրպէյճանում հարցմանը մասնակցած մարդկանց 17%-ը ստիպուած է ամէն ամիս պարտքեր անել միայն գնելու համար, 1.2%-ը՝ ամէն շաբաթ, 8%-ը՝ երկու շաբաթ մէկ, 25.8%-ը՝ ժամանակ առ ժամանակ: Իսկ ըստ «Դալգա» երիտասարդական շարժման ղեկավար Հաջի Զէյնալիի յատարարութեան՝ նոր տարուայ 18 օրերի ընթացքում Ատրպէյճանում 18 ինքնասպանութիւն է եղել:

«Այս իրավիճակը նշանակում է, որ երկրում լուրջ սոցիալական խնդիրներ կան: Մենք պահանջում ենք, որ պետութիւնը հոգ տանի իր քաղաքացիների նկատմամբ», - ասել է նա: Թուում է՝ նախադրարներից ստացուող ահուելի եկամուտների պարագայում իրավիճակը այլ նկարագիր պիտի ունենար, սակայն ինչպէս ներկայացնում է նոյն Գարախանլին. «Թէ՛ սեւ ոսկին, թէ՛ Մենդելեւի աղիւսակի ոսկին այն է պատել մեր իշխանութեան ներկայացուցչների գլուխները, որ որոշել են իրենց «ոսկէ ճակատագիրը» փաթաթել ամբողջ ատրպէյճանական բնակչութեան վզին: Ուղղակի ծիծաղելի է՝ « Իրականում ազերիները պատրաստուած են նոր պատերազմի՝ երկրի սոցիալական վիճակի բարձրիկը լինելը պայմանաւորելով պատերազմի նախապատրաստութեամբ: Ուրբան էլ եւ ԱՀԿ Մինսկի խմբի համախաղաչները կոչ են անում գերծ մնալ այնպիսի քայլերից ու յատարարութիւններից, որոնք կարող են լրացուցիչ լարուածութիւն առաջացնել, ազերիները, հաւատարիմ իրենց արկածախնդրութեանը, շարունակում են սադրանքների գնալ՝ բոլոր հնարաւոր ու ստոր միջոցներով բողոքելով սպասուելիք պատերազմի կրակը:

«Ղարաբաղի հարցը կարելի է լուծել այլընտրանքային ճանապարհով՝ ռազմական, չկայ այլ ճանապարհ, ինչը թոյլ կը տայ Ատրպէյճանին՝ համախաղաչ արդիւնքի»: - եզրակացնում է Ատրպէյճանի Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութեան նախագահ Արազ Ալիզադեն: Միայն անհասկանալի է, թէ երկրում կուսակուած ահուելի դժգոհութիւնը ինչպէս է «հայրենասիրութեան» փոխարկուելու նրանց մէջ, ում օգնութեամբ Ալիեւը փորձում է պատերազմել ու յաղթանակներ տանել: Ատրպէյճանի գորակոչի ու մոբիլիզացիայի պետական ծառայութիւնը հրապարակել է 1991-94 թթ. Ղարաբաղում մարտական գործողութիւնների մասնակցածների ու զոհերի թիւը, ըստ որի՝ Արցախեան պատերազմի ժամանակ ատրպէյճանական կողմը 11 557 զոհ է ունեցել: Սակայն հայ փորձագէտները նշում են, որ զոհուածների իրական թիւը զրեթէ երեք անգամ աւելի է, եւ Պաքուի հերթական կեղծիքը սեփական հասարակութեանը ապացուցելն է, թէ ինչքան քիչ կորուստներ են ունեցել նախորդ պատերազմի ժամանակ: Նման ստալոյ յատարարութիւններով ու սահմանային սադրանքներով Ատրպէյճանը ոչ միայն չի նպաստում Վիեննայի հանդիպումից յետոյ ստեղծուած լաւատեսութեան շարունակականութեանը, այլեւ հարցադրանի տակ է դնում հետագայ հանդիպումներում դրական տեղաշարժ արձանագրելու հնարաւորութիւնը: Եւ ամենակարելի...»

Հնարաւոր է, որ Հայաստանը «թուլանում» է, բայց նաեւ փաստ է, որ Ատրպէյճանն էլ չի ուժեղանում: Այնպէս որ, լաւ կը լինէր ռազմական հոստորաբանութեանը զուտ տալուց առաջ, ազերիները երբեմն յիշին, թէ ժամանակին որքան փոքրաթիւ ուժերով է հայկական կողմը յետ մղել ատրպէյճանական մեծաթիւ ու լաւ զինուած ստորաբաժանումներին: Երեւի չեն ուզում. մեծ ցաւ է յիշելը: Յիշելին, Յունուարի 19-ի լոյս 20-ի գիշերը նրանց դիվերսիոն խումբը սադրանքի չէր դիմի, հատելով հայկական սահմանը, որի ժամանակ «դիրքում կանգնած, ինը հոգեք բաղկացած հասարակ ստորաբաժանումը ետ է մղել Ատրպէյճանի յատուկ նշանակութեան ստորաբաժանման երկու խմբի՝ շուրջ 30 հոգու»:

ՀՐԱՏԱՊ ԿՈՉ

100,000 ՏՈՒԼԱՐ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՍԱՆՑՈՒԱԾ Է

Լսեցիմօգնութեան կանչը՝ «Մեր տուները խլած են, մեր դարաւոր ժառանգութիւնը կործանուած է: Այս կանչը ուղղուած է բոլոր հայութեան. այս կանչը ուղղուած է ողջ մարդկութեան»: Վերջին օրերուն՝ Սուրիոյ Գեսապի շրջանին մէջ տեղի ունեցած անակնկալ յարձակումներու եւ կողոպտումներու եմբարկուած հայ ընտանիքներու տեղահանութեամբ՝ գաղութէս ներս գործող Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ Գործադիր Մարմինը արտակարգ միտ մը գումարելով որոշեց՝ 100,000 տուարի անմիջական միութեան օգնութեամբ հասնիլ մեր հայրենակիցներու ֆիզիկական գոյութեան ապահովման եւ հոգեբարոյական ցաւի մեղմացման ի խնդիր:

Ազնիւ Հայրենակիցներ, Սուրիահայութեան գոյապայքարի տագնապը կը շարունակուի... առ այդ, անհրաժեշտ է համագգային միակամ կամմն ու անմիջական ՕԳՆՈՒԹԻՒՆը անյապաղ հասցնել Սուրիահայ մեր հայրենակիցներուն:

Ապրիմօ Սուրիահայութեան տագնապով եւ ամենօրեայ մեր միութարոյական օժանդակութիւնը փոխանցեմք՝ Syrian Armenian Relief Fund, P.O. Box 1948, Glendale, CA 91209-1948:

Սուրիահայութեան Օժանդակութեան Միացեալ Գործադիր Մարմին

Սուրիոյ Հայութեան Զօրակցութեան Միացեալ Մարմինը կազմուած է Օգոստոս 2012ին հետեւեալ անդամներով.-

Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Ա.Մ.Ն.ի Արեւմտեան Թեմ, Հայց. Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմ, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութիւն, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Թեմ, Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւն, Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն, Հայ Օգնութեան Միութեան Ա.Մ.Ն.ի Արեւմտեան Շրջան, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւն եւ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութիւն:

Համացանցի հասցէն է՝ www.SyrianArmenianReliefFund.org :

«ՄԷԿ ԴԱՐ ԵՒ ԱԲԵԼԻ» ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄՐՑՈՅԹ-ՓԱՌԱՏՈՆ

Հայաստանի Հանրապետութեան կրթութեան եւ գիտութեան նախարարութիւնը, Գեղագիտութեան ազգային կենտրոնի հետ համատեղ, 2014թ. կազմակերպում է համահայկական մանկապատանեկան մկարչական 5-րդ յորելեանական մրցոյթ-փառատօնը՝ "ՄԷԿ ԴԱՐ ԵՒ ԱԲԵԼԻ" խորագրով:

5-րդ մրցոյթ-փառատօնը կազմակերպում է Հայոց Ցեղասպանութեան 100-ամեայ տարելիցին ընդառաջ: Մասնակիցներից ակնկալում է իմաստաւորել անցած մէկդարեայ ուղին եւ պատկերել իրենց սպասումները ապագայից: Հնարաւոր է անդրադարձ Հայոց Ցեղասպանութեան թեման իրենց ստեղծագործութիւններում արտացոլած գրողներին, պոետներին եւ նրանց գործերին, գաղութների, մշակոյթի եւ քաղաքական, մասնաւորապէս, Հայ Դատի պատմութեանը, ինչպէս նաեւ՝ ապագայի մասին պատկերացումներին: Խրախուսելի չեն ցեղասպանութեան դաժանութեան, ողբի կամ միայն կորուստների պատկերները:

Մրցոյթ-փառատօնին կարող են մասնակցել կերպարուեստով հետաքրքրուած 6-18 տարեկան երեխաներ՝ հայալեզու վարժարաններից եւ կրթօճակներից, մշակութային կենտրոններից, ինչպէս նաեւ անհատներ: Հաշուի առնելով թեմայի կարեւորութիւնը եւ համախմբող բնույթը՝ մրցոյթին պէտք է ներկայացուեն միայն նախագծային աշխատանքներ (մէկ թեմայի կամ առաջարկութեան շուրջ մտածուած իմպային աշխատանք), որոնք մատուցում են միասնական, թիմային աշխատանքի մտածողութեան զարգացմանը:

Մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալու համար դիմել Լոս Անձեւելսում ՀՀ գլխաւոր հիւպատոսութիւն միւնչեի 2014թ. Յունիսի 1-ը: Հասցէ. 346 N Central Ave, Glendale, CA 91203
Նա. 818-265-5900 ext. 313

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀՈԳԵՒՈՐ ՊԵՏԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Հայց. Առաքելական, Հայ Կաթողիկէ եւ Հայ Աւետարանչական Եկեղեցիներու հոգեւոր պետերուն հանդիպումը տեղի ունեցաւ Մարտ 25ին, 2014 Կլէնստէյլի մէջ գտնուող Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ մէջ՝ հիւրընկալութեամբ Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Առաջնորդ՝ Արհիպապատիւ Տ. Միքայէլ Եպիսկոպոս Սուրբառանի:

Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէրտէրեան, Գերշ. Տ. Սուրբ Արքեպիսկոպոս Մարտիրոսեան, Վերապատուելի Յովսէփ Մարտիրոսեան եւ Արհիպապատիւ Տ. Միքայէլ Եպիսկոպոս Սուրբառանի մասնակցեցան խոր մտահոգութիւն պատճառող այն կապուութեան մասին, որ Սուրիոյ Գեսապ Գաղաթի Հայ համայնքը տարհանուած էր իր բնակարաններէն Թուրք զինեալ ուժերու կողմէ:

Խորհրդակցութեան յաջորդ նիւթն էր համատեղ Սուրբ Պատարագի մատուցումը Ապրիլ 23ին Կլէնստէյլի Սուրբ Աստուածածին Եկեղեցւոյ մէջ, ինչպէս նաեւ պատրաստութիւնը Հայոց Ցեղասպանութեան 100ամեակի Ոգեկոչման առթիւ Սուրբ Պատարագի մատուցման:

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ» ՈՒ ՆՈՐՈՎԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՆՍԻ ՄԵՋ ԱՐԱՍ ԳՈՒՅՈՒՄԵՏԱՆԻ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ջրուցավար՝ ՍԵՂԱ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Թատերագիրը եւ բեմադրիչ Արամ Գուլումճեանի հիմնադրին է եւ գեղարուեստական ղեկավարը Լոս Անճելըսի «Գառնի» թատերախումբին: Ան ծանօթ անուն է ամերիկեան թատերական աշխարհին՝ իր բեմադրած գործերով եւ ստացած պարգևներով: Սաքրամենթոյի մէջ իր արձանագրած յաջողութիւններուն կողքին, Գուլումճեան աւելի քան վեց տարբեր քաղաքներու մէջ ներկայացուցած է իր թատերգութիւններէն քանի մը հատը, ինչպէս՝ "Arcadia", "The Delicate Lines", "Far Away", "Marvin's Room", "The Play About the Baby", եւ "Six Degrees of Separation": Ասպարէզով փաստաբան, Գուլումճեան ներկայիս կ'ապրի եւ կը գործէ Լոս Անճելըսի մէջ, իսկ «Ասպարէզ» օրաթերթի անգլերէն բաժնի մէջ պարբերաբար կը ստորագրէ բեմական արուեստի ու մշակութի վերաբերեալ ակնարկներ եւ քննադատական յօդուածներ:

Գուլումճեան արժանացած է ամերիկեան էլլի (Elly) «լաւագոյն բեմադրիչ» մրցանակին՝ "Three Hotels" թատերգութեան եւ «Լաւագոյն բեմադրիչ» մրցանակին՝ "The Farewells" գործին համար:

Առաջին անգամ ըլլալով, 7 Մարտէն սկսեալ եւ երեք շաբաթավերջեր Գուլումճեան լոսանճելըսահայութեան կը ներկայանայ հայերէն թատերգութեամբ մը՝ բեմ բարձրացնելով Լեոն Շանթի «Հին Աստուածներ» հանրուածնօթ գործը, Նովանաորութեամբ Համագրայինի Արեւմտ. Ամերիկայի Շրջանային Վարչութեան: «Գառնի» թատրոնի բեմադրիչը սակայն «չեղում» կատարած է «Հին Աստուածներ» գործի աւանդական ըմբռնումէն եւ անոր տուած նոր, իր մեկնաբանութիւնը, որով գործը արուեստասէր հանրութեան կը ներկայացնէ ո՛չ թէ մեծաթիւ դերասաններով, այլ՝ մենաթատրոնի պատշաճեցումով: Մենախօսութիւն մը, որուն միայնակ դերասանն է Արամ Մուրատեան:

«Հին Աստուածներ» մենաթատրոնի բեմադրողը եւ գեղարուեստական ձեւաւորումը ստանձնած է Մարո Բարեան, լոյսերու յարդարումը՝ Հենրիկ Մանսուրեան, յատուկ երաժշտութեան յորինումը՝ Արա Տապանճեան, բեմավարութիւնը՝ Արմինէ Յովհաննէսեան:

Այս առիթով թատերագիր-բեմադրիչ Արամ Գուլումճեանի հետ կատարեցինք շահեկան գրոյց մը, որուն կարեւոր բաժինները կը ներկայացնենք ստորեւ:

ԻՆՉՈ՞Ւ «ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ» ՄԵՆԱԹԱՍՐՈՆԸ

Նպատակը՝ ճանչցուած գործի մը հանդէպ նոր մօտեցում ունենալ էր, զայն նոր աչքով դիտել, գործը նոր տեսանկիւնէ վերամեկնաբանել, վերաբերեալակայել: Առաւելաբար զիս կը հետաքրէր կեդրոնական տիպարի՝ Արեղայի անկիւնէն պատմել այս բոլորը, այլ ոչ թէ բոլոր կերպարները վերարտադրել: Նաեւ մեկնած եմ անհրաժեշտութեան մը, ի հարկէ, քանի որ Լոս Անճելըսի մէջ ներկայ դարուս շատ դժուար է բազմամարդ թատրոն իրականացնել, այսինքն՝ գտնել այն-

պիսի անձեր, որոնք ոչ միայն ունենան բեմական ձիրք ու կարողութիւն, այլեւ հայերէնի տիրապետած ըլլալն այնքան, որ կարենան «Հին Աստուածներ» խաղալ: Հիմնական այս կէտերը նկատի առած որոշեցի մենաթատրոնի վերածել գործը եւ, հետեւաբար, վերագրել զայն, մանաւանդ որ ծանօթ էի Արամ Մուրատեանի՝ հայրենի երիտասարդ դերասան, որ կ'ապրի Լոս Անճելըս, իսկ ես միշտ ուզած էի հետը աշխատիլ: Պարզ է, որ զինք ի մտի ունենալով է, որ ձեռնարկեցի այս մենաթատրոնին:

ԻՆՉՈ՞ՒՍ ՎԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՒ ԱՅՍ ՄԵՆԱԹԱՍՐՈՆԸ

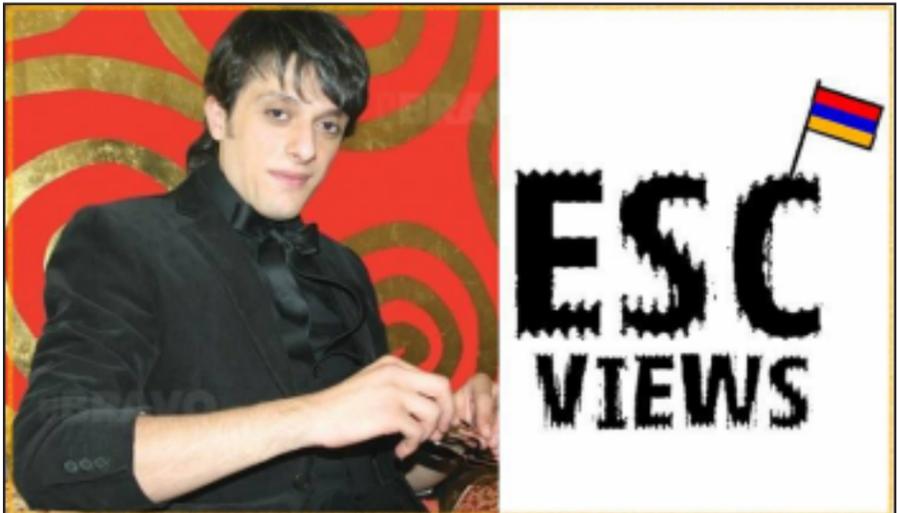
Դիմեցի առաջին դէմքի օգտագործման: Դերասանն է, որ իր խաղարկութեամբ պիտի վերարտադրէ բեմին վրայ պատմութեան հիմնական անցողիկները, խաղայ այնպէս, որ հանդիսատեսը ընկալէ պատմութիւնը միայնակ դերասանի մը վարպետ խաղարկութեամբ: Դժուարութիւնը... Ահագին կերպարներով գործ մը իր միջուկային էութեան հարազատ պահելով հանդերձ զայն միայնակ դերասանի խաղարկութեան վերածելն էր, այսինքն՝ կենսական ըսելիքին, կորիզին վրայ կեդրոնանալով վերարտադրել հիմնական բախումը, հոգեբանական այն բախումը, որ Արեղայի մօտ կը պատահի, երբ կը հանդիպի Սեղային: Վերագրելով «Հին Աստուածներ»ը՝ ես հասած եղայ Շանթի մտածումներու կիզակէտին եւ թատերգութեան գեղջեցի երկրորդական կերպարներն ու տեսարանները, որպէսզի գործը հնչէ ժամանակակից ընկալումով: Իրականութեան մէջ, հանդիսատեսը իրագրել պիտի դառնայ եւ հաւատայ միայնակ դերասանի մը պատմութեան այնպէս, ինչպէս որ մարդ մը կրնայ պատմել իր կեանքին մէկ կարեւոր պատահարը եւ այդ պահուն այնպէս վերապրի այդ դէպքը, որ ոչ միայն իր ջղային, ուրախ, յուսահատ, թէ խանդավառ տրամադրութեամբ վարակէ զինք լսողը կամ դիտողը, այլեւ զայն մասնակից դարձնէ իր խաղին ու հոգեբանական վերիվայրումներուն:

ՅԱՆԴԳՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆԸ ՆՈՐՈՎԻ ԾՆՁԱՒՈՐԵԼՈՒ

Աւանդական թատրոնի մը նոր մեկնաբանում տարբ բաւական յանդուգն քայլ է, զուցէ երբեմն ալ վտանգաւոր, քանի որ գործին ծանօթ մարդիկ որոշ ակնկալութեամբ մը պիտի գան եւ դիտեն իմ բեմադրութիւնս, ուր հաւանաբար չգտնեն իրենց ուզածը: Բայց եւ այնպէս կը հաւատամ, որ կարեւոր է աւանդական գրականութեան ու թատրոնին մօտենալ նոր շնչառութիւն տալու տրամադրութեամբ, քանի որ չենք կրնար հարիւր տարի ետք ալ նոյն մեկնաբանութեամբ ու ոճով բեմադրել նմանօրինակ գործեր: Ինչպէս որ Շէյքսպիրի թատրոնները տարբեր ժամանակներու մէջ կ'արժանանան գանազան մեկնաբանութիւններու եւ կը բեմադրուին տարբեր մօտեցումներով, այնպէս ալ մենք պէտք է նոր յղացքներով բեմ հասնենք մեր դասական գործերը՝ Շանթի, Պարոնեանի եւ այլ թատերագիրներու

Շաբ.ը էջ 18

«ԵՐՈՏԵՍԻԼ-2014»-Ի ԱԿՆԿԱԼՈՒՈՂ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Երգի «Երոտեսիլ» մրցութիւն Հայաստանի մասնակցութիւնը (սկսած 2006-ից) մեր երգիչներին համար միջազգային բեմ դուրս գալու լաւ հնարաւորութիւններէն մէկն է եւ կորցնել, ինչպէս երկու տարի առաջ եղաւ (հասկանալի պատճառներով, որը նաեւ տարակարծիքների տեղիք տուեց) առիթը բաց թողնելն իհարկէ անիմաստ է, որքան էլ այսպիսի մրցութիւններում երաժշտական արուեստի բուն երաժշտականութեան աւելի երկրորդական պլան մղուելուն եւ բեմականացմանը, արտիստիզմին, ներկայացման ձեւին, այսինքն՝ շուրջ արուեստի բնորոշ տարրերին առաջնացնելու թաւալուն, որտեղ նաեւ քաղաքականութեան որոշակի ազդեցութիւնն է առկայ (քուէարկութեան ընթացքում մեծ դեր կատարում են երկրների առկայ փոխյարաբերութիւնները, նաեւ աշխարհագրութիւնը, դրացիութեան հանգամանքը): Այդուհանդերձ այս մրցութիւնը արդէն քանի տարի մտել է մեր կեանք, աշխուժութիւն մտցրել եւ դարձել սպասուած, յատկապէս կարեւոր է նկատել սփիւռքահայութեան ակտիւ մասնակցութիւնը, ի մասնաւորի նրանց շահագրգիռ ակտիւութիւնը, ինչը մեզ համար անկասկած կարեւոր է եւ գնահատելի:

Համեմատութեան համար նկատենք, որ մեր երգիչները առաւել յաջողութիւններ արձանագրեցին մասնակցութեան առաջին տարիներին, լաւագոյն արդիւնքը գրանցուեց 2008 թուականին՝ զբաղեցնելով մրցանակային 4-րդ հորիզոնականը:

Գուցէ բնական է, երբ ակնկալիքը աւելին է լինում, քան արդիւնքը, ինչպէս անցած տարուայ մասնակցի պարագայում էր. եւ չնայած «Դորիանս» ուր խմբի սպաւորիչ ելուցիին՝ նա զբաղեցրեց ընդամենը 18-րդ տեղը:

«Երոտեսիլ-2014»-ին Հայաստանը ներկայացնելու է յատկապէս երիտասարդների միջավայրում ճանաչուած եւ համակրանք վայելող Արամ MP3 -ին, որն իր արտիստիկ կարողութիւնները սկզբնական շրջանում դրսեւորեց երգիծական շուրջ ծրագրերում («ՅՁ ատամ»): Իր տաղանդը, հայ նաեւ համաշխարհային նշանաւոր արտիստների, երգիչների յայտնի կատարումների սեփական մեկնաբանութեամբ առաւել ի յայտ բերեց, ընդ որում ինքնտիպութեան, արտիստիզմի, նաեւ կատարման շնորհալիութեամբ նրան չաջող-

ուեց ունկնդիրների լայն լսարան ապահովել, հետաքրքրութիւն առաջացնել իր անձի եւ կատարումների շուրջ:

Երգը, որ ներկայացնելու է մեր մասնակիցը, կոչուած է «Not Alone»: Հանրային հեռուստատեսութեամբ այն հնչեց երկու շաբաթ առաջ: Երգի կառուցուածքը տարբեր է սովորական ընդունուածից, այն արտայայտում է մարդու հոգեվիճակային տարբեր գոյացումներ, բնորոշ երկուութիւն՝ մերթ հանդարտ-մեղմ, մերթ բռնկուն-կտրուկ: Ըստ հեղինակի, հայկական երաժշտութեան տարրերը երգի սկզբնամասում ակնյայտ են:

Երգի բեմական կատարման տարբերակը անակնկալ է լինելու՝ առանց բեք-վոկալի, սակայն ոչ պակաս տպաւորիչ, քան ներկայ կատարումը. երգիչը, ինչպէս ինքն է ասել, ուզում է հանդէս գալ իր հնարաւորութիւնների ողջ կարողութեամբ:

Հանրային ունկնդրումների նախնական արդիւնքները բաւական ոգեւորիչ են. այսպէս՝ մէկ շաբաթուայ ընթացքում նրա կատարումը ունեցել է 1,162,474 youtube -եան դիտում:

Կոպենհագենում անցած շաբաթ կայացել է «Երոտեսիլ-2014-ի» մասնակից բոլոր երկրների պատուիրակների հաւաք: Հայաստանեան պատուիրակութեան ղեկավար Գոհար Գասպարեանի տպաւորութիւնները եւս ոգեւորող են:

«Ելնելով վարկանիշային գործակիցներից, youtube-եան դիտումներից ու արձագանգներից, ինձ թւում է, առաջին հնգեակում կը յայտնուենք», ասել է նա:

Արամի պրոմօ տուրը կը մեկնարկի Մարտի 27-ին՝ Ռուսաստանից, այնուհետեւ կը մեկնեն Եւրոպա, մինչեւ Ապրիլի 21-ը եւ ապա արդէն կը սկսեն բեմադրութեան ու շուրջ վրայ աշխատել:

Երգի հեղինակը Արամ MP3-ն է, խօսքերի հեղինակը՝ Գարիկ Պապոյեանը, գործի քաւորումը կատարել է Լիլիթ Նաւասարդեանը, իսկ տեսահոլովակի ռեժիսորը Գրիգոր Գասպարեանն է:

Մրցութի կիսաեզրափակիչ փուլերը կը կայանան Մայիսի 6-ին եւ 8-ին, եզրափակիչը՝ Մայիսի 10-ին, Կոպենհագենում:

Մնում է յաջողութիւն մաղթել Արամին, նաեւ աջակցել նրան՝ քուէարկութեան իրաւունք ունեցող մեր հայրենակիցների ակտիւ մասնակցութեամբ:

Մ. Բ.

ԱՉՔԻ ԵՎ ՀՈԳՈՒ ԸՆԿԱԼՈՒՄՈՎ

Վ. ՎԱՆԱՏՈՒՐ

Նախախնամութեան ու ներկայի միջեւ՝ հոգու միջով ձգտող մի բարակ ու տոհմաբոյր շշուկներով լեցուն արահետ կայ...

Այդ արահետի իւրաքանչիւր ոտնահետքին վաղուց սրբացած մասունքներ կան: Քարեր կան, որոնց տակ մեր նախնիների սիրտն է բաբախում... խոտեր կան, որոնց ցօղաթաթախ աչքերից մեզ է նայում մեր կորուսեալ յիշողութիւնը. մեր անցեալի, մեր ցեղի եւ հոգու, մեր սկզբի արդար լինելիութիւնը: Այդ յիշողութեան թանձր շողախն է դառնում ապրելու պատրանք, կեանք, լեզու, գունային շքերթ՝ իր յետեւից թողնելով զեղանկարների տրոփող բոլոր, երնեկի եւ աւաղի մշուշներում:

Արմէն Պօղոսեանի գեղարուեստի դաշտը հենց այդ ակունքների համանուագից է սկսւում՝ մերթ, որպէս կոթողային յուշարձան, մերթ, որպէս գունային ալեբախում կտաւի մակերեսին, մերթ՝ բանաստեղծական հերկ՝ բազմախօս լուսթեան տեսլականով:

Արմէն Պօղոսեանին, որի մասին լսել ու հիացել էի Աշտարակի ձորում նրա կառուցած վարդիկի յուշակոթողով, դեռեւս 13-14 տարի առաջ... Ծանօթութիւնը, որպէս այդպիսին, չեղաւ... Նախախնամութիւնը, բազում վարկերումներից յետոյ, մեզ պէտք է հանդիպեցնէր հայրենիքից շատ հեռու՝ օտար օդերում...

Չու՞ էլ ես այստեղ... Երկուստեք ու միաժամանակ հնչած հարցի մէջ՝ անկեղծ գարմանքին միահիւստած դեգերուն ճակատագրերի խռովք կար: Քայլեցինք, խօսեցինք գրեթէ ամէն ինչից: Լուսնայրոյսից կախուած գիշերը ամալի փողոցներում տրոփում էր իրար գմնելու եւ իրար արժեւորելու անտես՝ արցունքի պէս նրբին մշուշներով:

Ինձ թւում է մի հարիւր տարի է, մենք իրար գիտենք, ասաց Արմէնը:

Մի քիչ աւելի, Ժպտացի ես, ու ... պայմանաւորուեցինք էլի հանդիպել... Եւ մեզանից ոչ ոք չզգաց, չհասկացաւ, չուզեց քննել, թէ ինչպէս լցուեցինք մէկմէկու կեանքի մէջ՝ դարձանք մտերիմներ ... Հիմա, երբ փորձում եմ գրել Արմէն նկարիչ, քանդակագործի, բանաստեղծի մասին, գրիչս կարկամում է եւ ինքս ինձնից օտարում եմ՝ որ չլինի թէ յանկարծ մտերմութեան արտաբուխ ոլորտներում կորցնեմ նորին մեծութիւն չափանիշն ու աւելի կամ պակաս ասեմ, աւելի կամ պակաս տեսնեմ՝ վնասելով նախ եւ առաջ իրեն եւ ակամայ մեղանշող լինեմ:

Այո՛, ես Արմէն Պօղոսեանի գեղարուեստի հարցում չեմ կարող շատ օբեկտիւ լինել եւ ճիշտն ասած չեմ էլ ուզում՝ որովհետեւ նա իմ ընկերն է, եւ տաղանդաւոր է, եւ այդ տաղանդը այնքան շուտ ու յորդաբուխ է, որ ինքնազբաւեւումն տարբեր, յաճախ միմեանց հակոտնեայ բաւիղներով է ընթանում: Դառնում քանդակային գործ, խաչքար-կոթող, որոնցից 33-ը սիրուած են Հայաստանով մէկ՝ երկուսը միայն Աշտարակ քաղաքում. դրանք մոտեմենտալ արուեստի հրաշալի գործեր են ... եւ յաճախ վերածւում պատաստների, ուր գունային տեղատուութեան մէջ, Արմէնը որոնում է իրերի, երեւոյթների, լուսաստուերների նախ-

նական ու կորուսեալ մաքրութիւնը, ուր գծա-տեսլային երեւակայութեամբ բացւում են նրա յուզաշխարհի ծալքերը, որտեղ սիգախոտերի թախիծ յիշեցնող յիշողութեան ծուկներ կան, որտեղ տրամուխիւնը յիշողութեան կամուրջ է ներսի ու դրսի՝ այս աշխարհի եւ այլաշխարհի միջեւ, եւ այդ եղէգի պէս բեկբեկուն կամուրջը գերբնակեցուած յիշողութեան երթեւեկ պատրանքներով է լեցուն...

Տարիներ առաջ էր: Գլենդելում ընկեր-ծանօթ նկարիչներից մէկի նկարչական դարոցում տեսել էր, որ երեխաները ինչ-որ բացիկներից արտանկարչութիւն են անում, սրտնեղած դուրս էր ելել դարոցից...

Չեմ հասկանում, այստեղ երեխայի ներքին աշխարհն են բացայայտում, թէ արհեստ են սովորեցնում...

Ինչ նկատի ունես, ասացի:

Այն, որ պէտք է իրական առարկայական աշխարհի միջոցով բացայայտել երեխայի ստեղծագործական կարողութիւնը, ոչ թէ ուրիշի ապրած-վերապրած աշխարհի հետ առնչելով, ի սկզբանէ եղծել արթնացող անհատական ընկալումը...

Ես լուռ հասկացայ, որ նրա համար դա հաւատոյ հանգանակի պէս բան է, որ իր ստեղծագործական կիզակէտում՝ անընդհատ արթնացման հոլովոյթի մէջ, գրեթէ միշտ անհատական ընկալման շիկացած ու միացող հրէ օղակն է դրուած...

Առիթից օգտուելով որոշեցի մի քանի հարցեր տալ. ստորեւ ներկայացնում եմ մեր գրոցից՝ նախապէս յուսալով, որ այն լոյս կը սփռի ու կը բացայայտի Արմէն-նկարիչ բանաստեղծի մտապատրանքի թաքցրած ծալքերը՝ դրանով իսկ մեզ աւելի մօտեցնելով նրա գոյնի ու բառի՝ յաճախ ներդաշնակուող, իսկ յաճախ էլ իրար հետ կուր տուող անհաշտ մտերմութեանը...

Վ. Վ.-Խօսենք քո խաչքարերի մասին...

Ա.Պ.-Իմ 33 խաչքար-կոթողները աչքի են ընկնում իրենց յղացման եւ կատարման իւրօրինակութեամբ: Շատերն են ասել, որ դա նոր մտածողութիւն է, նորոյթ . դասական խաչքարի ուղղանկիւն-նաձեւ յօրինուածքի մտածողութեան սահման-սկզբունքից աւելի վեր, ասելիքով հարուստ, երեւակայութեամբ ազատ... դրանով ստեղծւում է ազատ մօտեցումի ստեղծագործական աշխարհ՝ նախապատկերը կոթողի ասելիքին եւ թելադրանքին համահունչ: Շատերի կողմից միշտ թաքցրեց հետաքրքրութիւն է եղել դէպի իմ մտածողութիւնը. երբ արհեստի մասը մղում է յետին պլան եւ ասելիքը, որպէս ընտրուած դետալների հիւստածք-դաշնութիւն, իսկ ուրուագիծը խօսուն շարժում՝ քարացած, դրամատիկ շարժում, ուր քարը ինքն է պատմում ասելիքի մասին, ոչ թէ լոկ արձանագիրը...

Երբ մրցութիւն ներկայացրի Աշտարակի Մարիաննա եկեղեցու մօտ՝ երկրաշարժի գոհերի յիշատակին կառուցուելիք կոթողի նախապատկերները, նախ՝ Գ. Գիւր-ջանի, ապա՝ Լ. Թոքմաշեանի հիացական ու ոգեւորիչ կարծիքները, ինձ աւելի թուիչքի թեւեր տուեցին...

Վ.Վ.-Իսկ նկարչութեան մէջ...

Ա.Պ.- Նոյնը: Այստեղ էլ ես չէի կարող չունենալ իմ վերաբերմունքը եւ ձեռագիրը... Իհարկէ, յաճախ թեման է թելադրում մօտեցումը, երբ դուրս ես գալիս թեմատիկ մտածողութեան սահմաններից, աւելի ազատ տեսլականի դաշտն ես մտնում, ուր կարող ես զգացական որոնումով անվերջ փնտուել ու զարգացնել քո սիրած նկարչական ձեւն ու մտածողութիւնը, որը ինքնահաստատման ճանապարհ է բացում...

Վ.Վ.-Ի վերջոյ ինչ է որոնում քո ներսի նկարիչը...

Ա.Պ.- Գոյնի՝ գծի, մակերեսի կազմակերպման, մակաշերտի / ֆակտուրայի /, գունային յարաբերութեան, լուսա-ստուերային յօրինուածքի, շերտա-բծային տարրերի օգտագործման միջոցով հասնել տեսլա-նոգեբանական զգացականի բաւարարման: Ներաշխարհին համահունչ՝ յուզական մակերեսների ստեղծում՝ առաւել ինքնահարգազատ աշխարհի որոնումի՝ ապրումների անմեկնելի մի վիճակ, ուր անյայտութիւնից գնում ես դէպի յայտնութիւն, կամ զգայարանների խրախճանքից երեւակուում է մի նորայայտ տեսիլ ... Եսի ու մենքի, լոյսի եւ ստուերի, հաստատումի ու մերժումի մի անհատում փորձարարական ոլորտ՝ անվերջ փոփոխուող, անզամ ինքն իրեն հերքող, ինքն իրենից սնուող ու յառնող, վիճահարոյց, սակայն յայտնութեան անակնկալ գիւտերով լեցուն ... Իսկ ես այսքան պարզ եւ այսքան բարդ հոգեվիճակում՝ աշխատում եմ հանդիպել իմ այն տեսիլին, որը վերջապէս ինձ կարող էր գերագոյնը պարզեւել...

Ասեմ նաեւ, որ ես ստեղծագործում եմ նկարաշարքերով, ուր ապրումների եւ մօտեցումների շրջանակը աւելի բազմախօս է եւ բազմաբնոյթ...

Վ.Վ.-Ասենք << Աւետում >> շարքը:

Ա.Պ.- << Աւետում >> շարքը ինձ անչափ հոգեհարազատ մօտեցումով է արուած: Գծաշերտային թրթուռն կառուցիկութեամբ, տաք ու սառի կատիւ համադրութեամբ... Կայ ուրիշ շարք, այսպէս ասած, գերյագեցած մակաշերտով /ուելիեֆա-ֆակտուրայի/, որը կատարուած է յատուկ եղանակով, այն, կարելի է ասել յայտնագործութիւն է, չգիտեմ... Միւս շարքը սիււեալիզմին շարող նկարաշար է, որտեղ ցանկացել եմ խորհրդապատկերների միջոցով հասնել

խոհափիլիսոսայական իմաստաւորման պատկերներ, ուր ընտրուած առարկաները խորհում ու խօսում են ասելիքի՝ նկարչի տաղանայնների մասին, անզամ դիմանկարի դէպքում, երբ կատարուած է այդ մօտեցումով ...

Վ.Վ.-Իսկ այն աշխատանքները, որոնք մէկ պոսթիվում են արուած, նկարելու հանապազօրեայ պահանջ լինելուց բացի, այլ կերպ ինչպէս կարելի է ձեւակերպել ...

Ա.Պ.-Նկարչական լեզուով ասած՝ մէկ հպումով՝ <<ալպարիմա >> ձեւը շատ հետաքրքրական աշխարհ է բացում, վրձնախաղերի հրապուրիչ դաշտ... Այն թարմ գունաշերտով արուած, հիւթալի մակաշերտ է, ուր գրաւում է վրձնի վիրտուոզ ութմը: Այն կատարելու համար պէտք է ունենալ հաստատուն ձեւք եւ իրեն յատուկ դիտողականութիւն: Ինձ մօտ, այս կէտից է սկզբնաւորում մէկ ուրիշ շարք, որտեղ մտածողութիւնը դուրս է գալիս ուսուցիչական սահմաններից: Այս առումով, ես քաջաբաւտ ուսուցիչ եմ մի քիչ աբսուրդ է հնչում, այդպէս է: ... Ինչու եմ ասում՝ քաջաբաւտ ուսուցիչ: Յաճախ իմ պրիզմայով անցկացրած առարկաներից, մասամբ այնպէս եմ պատկերում, որ օգնում է դիտողի երեւակայութեանը՝ ուշալ շեշտագծերով արթնացնում նրա պատկերացումը...

Սակայն բոլոր կենդանի ու մեռեալ իզմերից անդին՝ նկարչի աչքի եւ հոգու ըկալումն է առաջնայինը... Եթէ նրանք քեզ տարան դէպի հիացքն ու յայտնութիւնը եւ դու պատրաստ ես ուրիշին տալու, ուրեմն դու յայտնաբերել ես քո փնտուածը՝ դա է արուեստը:

Վ.Վ.-Հետաքրքիր է՝ բանաստեղծական քո ընկալումները անդրադառնում են նկարչութեան վրայ...

Ա.Պ.-Ինձ համար ստացուած են այն նկարները, որտեղ յաջողուել է աւելի շատ բանաստեղծ լինել: Բանաստեղծութեամբ ապրելն ու արարելը հաւանաբար արթնանում է տոհմամորմոք հոգեւոր արեան ոտնահետքի արթնացող տրոփներից, հոգի խոտաշշուկ արցունքների կաթոցից, քարերի մամուռաշարժ տնքոցից ... Եւ այն արահետը, որով քայլել եմ ու քայլում եմ՝ ինքնահաստատման միակ ու ճշմարիտ արահետը...

Վ.Վ. -Եղիցի աչքի եւ հոգու փառաբանութիւնը...

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ
Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
\$ 100,00 (Air Mail) for Canada.
\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.
Name: -----
Address: -----
City: ----- State:----- Zip Code:-----
Country: -----
Tel :----- Fax :-----

ՀԱՅՐ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՅԵՏՄԱՅՈՒ ԳՈՂԳՈԹԱՆ (ԻՐԱՊԱՏՈՒՄ)

ԳՐԻԳՈՐ ԶԱՆԻԿԵԱՆ (Շարունակում առաջին համարում)

#

Հայր Կոմիտասի մարմինը օրեր առաջ յանգել ու հանգչել, բայց մարմինը դեռ հողի չէր արժանացել: Յուզարկաւոր յանձնախումբը ծիսական հանդիսաւորութեամբ ամէն երեկոյ հաւաքուած էր Փարիզի Ժան Գուստոն փողոցի Սուրբ Յովհաննէս հայկական մայր եկեղեցու աւանդատանն ու սուրճի բազմաթիւ գաւաթներ պարպելով, մոխրամաններում ծխախոտի կոթոնները ճգմելով, նիստեր էր գումարում: Խորհրդակցութիւնները յաճախ տեւում էին մինչեւ կէսգիշեր, բայց պատկառաշուք յանձնախումբի անդամները առանց վերջնական որոշման էին տուն վերադառնում: Ամբողջ Ֆրանսիայում նրանք վարպետին արժանի հանգստարան չէին գտնում: Պատշաճն, ի հարկէ, Պէր-Լաշէզն էր, բայց սոսկ խորհրդակցական ձայնի իրաւունքով նիստերին մասնակցող Սեղբոս Ակնունին ամէն անգամ վեր էր կենում, դէմ արտայայտում: Նրա ունկեւորում դեռ արձագանգում էին, Թայմիրի, Բուրուգեզակի ուղղիչ-աշխատանքային ճամբարներում անգամ չմարեցին Կոմիտասի վերջին բառերը՝ «Ինձ այստեղ չթողնես, տղաս, ինձ մեր դրախտավայրը կը տանես»:

Այսինքն, եթէ մահամերձի թախանձանքը ներսում լուցնէր էլ, միեւնոյնն է, մարմինը Ֆրանսիայում թողնողը չէր: Սեղբոս Ակնունիին Ապրիլի 24-ի սպասուներին, այդ ժամանակ հայերը Ֆրանսիայում ուրիշ տօներ չուէին, միայն Պէր-Լաշէզ՝ Անդրանիկի մահարձանին էր այցելում, ու դամբարանին հակուելիս, սգափունջը խոնարհելիս, նկատում էր, թէ բետոնէ դամբարանում գորավարի ոսկորները ինչպէս են անհանգիստ շարժում, դուրս պրծնել, իբր արծիւ սաւառնել են ուզում: Խեղճ Անդրանիկը այս աշխարհին հրաժեշտ տալուց ի վեր արդէն ութերորդ տարին Ֆրեզնոյից ճամբայ էր ընկել ու դեռ իր վերջին փափաքը չէր իրականացել՝ Հայաստան չէր հասել:

Ապերախտ, ապերախտ ազգ: Սեղբոս Ակնունու՝ տարիքին ու դիրքին անյարիր յամառամտութիւնը, աւելի ճիշդ՝ իրավիճակի անեղանկութիւնը յոգնեցրեց յուզարկաւոր մարմնի անդամներին: Ատենապետը որոշեց յիշեցնել իր ու նրա՝ ընդամենը խորհրդակցական ձայնի իրաւունքով նիստերին մասնակցելու տարբերութիւնը:

-Անշուշտ, հայրենիքը:
-Ո՞ւր կ'ուզէք, ուրեմն, որ հողին յանձնենք Հայր Սուրբին, մեղեհիկը սրտնեղ խշրտաց նրա մատներին արանքում, աշխարհքի մէջ աւելի պատուաւոր տեղ չկա՞ց:
-Կայ, ոտքի ելաւ Ակնունին:
-Եթէ գաղտնիք չէ, կը հաճի՞ք ըսել, որ մենք ալ գիտնանք:

Ատենապետը հարկ չհամարեց պատասխանել՝ իր նախագահական գահաւորակի բարձունքից քամահրեց Ակնունու միամտութիւնը: Սուրբ Յովհաննէսի հոգեւոր հովիւը նկատեց այդ հայեացքը, շտապեց սիրաշահել ատենապետին, որ նաեւ իրենց եկեղեցու հոգաբարձուների խորհրդի նախագահն ու բարերարն էր:

-Հայրենիքին տեղը մենք ալ գիտենք, պարոն Ակնունի, խօսե-

լիս նա սովորութիւն ունէր, հոգեւոր հայր լինելու հանգամանքը չմոռցնելու համար անընդհատ լանջախաչն էր շոյում, բայց դուք կը կարծէ՞ք, որ Խորհրդային Հայաստանի աստուածամերձ վարչակարգը հոգեւորական յուզարկաւորելու կը գիշանի:

-Կոմիտասը սոսկ հոգեւորական չէ, խօսքը նախագահին ուղղելով քահանային շրջուեց Ակնունին, մեր երաժշտութեան Մեսրոպ Մաշտոցն է: Մաշտոցը ո՞ւր թաղուած է:

Սրահում լուռութիւնը գոյն տուեց, գոյն առաւ: Կոմիտասի անճրկած, կմախքացած մարմինը առանց յարգոյ յանձնաժողովի որոշմանն սպասելու, մահադարանից ելել, մենմենակ Արարատի ձիւներն էր բարձրանում: Յուզարկաւոր յանձնախումբը սահմուկեց, փութաց ետեւից, այս ու այն կողմից ձայնարկութիւններ հնչեցին:

-Պարոն Ակնունիին առաջարկը անիրականանալի է, սակայն, ամէն պարագայի փորձը փորձանք չէ, այդ միջոցին ալ դիմենք, ետքը խիղճերնիս հանգիստ մեր որոշածը ընենք:

-Ով որ առաջարկած է, թող ան ալ փորձէ, պատասխանատուութիւնից անմիջապէս խոյս տուեց պատկառագրու նախագահը:

Կոմիտասի մահուանից յետոյ Ակնունին աշխատանքի չէր գնացել: Յաջորդ օրն էլ չգնաց: Անկողին մտնելուն պէս տարբերակներ էր մտմտացել ու գիշերալամպը մարել էր այն բանից յետոյ միայն, երբ վերջնական վճռել էր առաւօտեան Խորհրդային դեսպանատան հայ կցորդին դիմել: Նրան, որ ներգաղթի նախաձեռնութիւնն էր յանձն առել:

Հայրենադարձութեան պատասխանատուն նախ, անհասկանալի պատճառով Սեղբոսին նախասենեակում երկար սպասեցրեց, քարտուղարուհին ասել էր, որ ներսում այցելու չկայ, յետոյ դժկամութեամբ ընդունեց: Սեղբոս Ակնունին տունդարձի համար դեռ չէր արձանագրուել, ներգաղթին որեւէ կերպ՝ դրամական օժանդակութեամբ, հրապարակային ելոյթներով չէր աջակցել: Սա ի հարկէ, իր՝ Սեղբոսի ենթադրած պարագան էր: Նա չգիտէր, որտեղից պիտի իմանար՝ Ֆրանսահայ առաջադիմական կազմակերպութիւնների գործօն անդամները ժամանելու հէնց առաջին օրը ցուցակ էին դրել ներգաղթի պատասխանատուի սեղանին, որի մէջ տեղից կարմիր մատիտով հաստ գիծ էին քաշել: Իւրաքանչիւր էջի ձախ կողմում գրուած էին Խորհրդային Հայաստանի համակիրների, աջում՝ հակակիրների անունները: Սեղբոս Ակնունին հակակիրների ցուցակում երրորդն էր: Խորհրդային Հայաստանի պատուիրակը այդ ցուցակի հետ խորհրդակցում, նոր էր այցելու ընդունում: Ուստի, Ակնունուն ներս հրաւիրելուց յետոյ էլ յուզարկաւոր յանձնախումբի նախորդ գիշերուայ տարաձայնութիւնները լսում էր սեղանի վրայի Ստալինի բրոնզե արձանիկի պէս՝ պաղ ու անհաղորդ: Աչքերն անգամ չէր թարթում: Երբ Ակնունին ստիպուած եղաւ խոստովանել, որ ինքը մահամերձ կոմիտասին պատահաբար վերջինն է այցելել ու անսալով թախանձանքներին, մարմինը Հայաստան փոխադրելու խոստում է տուել, ներգաղթի պատասխանա-

տուն նորից որեւէ հնչուն չարտաբերեց, ջղագրգիւ կանգնեց, Սեղբոսին գլխով արեց, որ հետեւի իրեն, փողոց ելաւ: Անկրկնադարձի նեղլիկ բխարոյում միայն, նա ասես զսպառակից էր ձերբազատուել, աչքերը թարթեց: Ըստ երեւոյթին խորհրդային դեսպանատան պատերը սարդոստեանի նման լսող, ձայնագրող սարքաւորումներով ցանցապատուած լինելու խօսակցութիւնները անհիմն չէին: Եթէ այդպէս էր, մարդը մեղք չունէր, Ակնունու նման շտապողականութեամբ նրան Ստալինի արձանիկի հետ համեմատելը բանարկութիւն էր:

Դեսպանատան կցորդը հակուել էր սուրճի՝ արեւմտահայերի համար չափազանց մեծ բաժակի վրայ ու ինքն իր համար ուզում էր հասկանալ, թէ ինչո՞ւ էին ֆրանսահայ առաջադիմական կազմակերպութիւնների գործօն անդամները դիմացը նստած նորածանօթի ազգանունը հակակիրների ցուցակում նշել: Աւելի հայրենասէր հայի փառիգում նա դեռ չէր հանդիպել: Վերջապէս ինքզինքը հաւաքեց, գլուխը բարձրացրեց:

-Նախ, ու իսկոյն խոնաւ հագաց, եթէ դուք ուզում էք, որ ձեզ օգտակար լինեմ, այն, ինչ ասելու եմ, մեր երկուսի միջեւ պիտի մնայ: Պաշտօնապէս ոչ լիազօրուած եմ, ոչ էլ հրահանգաւորուած, ուստի այս պատմութեան հետ առնչութիւն չպէտք է ունենամ:

Սուրճը մեծ ումպերով ու աղմուկով՝ թէյի պէս էր խմում:

-Կորուստը, ի հարկէ, չափազանց մեծ է, կարելի է ասել անդառնալի է, բայց ես, ի տարբերութիւն քեզ, գիտեմ, թէ այնտեղ ինչ է կատարուած: Մանրամասներ չպատմեմ, ուղղակի ասեմ՝ ի գոր մի չարչարուիր, բան դուրս չի գար: Խորհրդային իշխանութիւնը Աստուծոյ գոյութիւնը չի ընդունում, պետութիւնը կրօնով ու կրօնականներով չի զբաղում: Այսինքն զբաղում է, բայց մաքրագործման նպատակով: Հոգեւորականներին զանգուածաբար ձերբակալում են, գնդակահարում: Լաւագոյն դէպքում մօրուքները խուզում, Սիբիր են աքսորում: Մշտական բնակութեան: Յամենայն դէպս, որպէսզի Կոմիտասին տուած խոստումդ յարգած լինես, ամբողջ կեանքում չտանջուես, մի փորձ արա, վեհափառ Հայրապետին հեռագրիր: Նախօրօք իմացիր, սակայն, որ Խորհրդային Հայաստանում նա այժմ հեղինակութիւն, իրաւասութիւն չունի, բայց ի վերջոյ մի ամբողջ ազգի հոգեւոր առաջնորդ է, Կոմիտասն էլ էջմիածնական իր միաբանութեան վարդապետն է: Ելի եմ ասում՝ ես ոչ մի յոյս չեմ փայփայում: Դու էլ մի փայփայիր:

Նա անձեռնոցիկի վրայ լատիներէն տառերով ուղևերէն բառերով հեռագիրը սեւագրեց, Ակնունուն պարտադրեց ուղարկելուց յետոյ ձեռագիրը ոչնչացնել, թողեց զնաց: Պաշտօնապէս գրուցակիցը հակակիր էր, նրա հետ առանձին հանդիպումը բիստրոյում դեսպանատանը կասկածներ կարող էր յարուցել:

Օրեր անց, սակայն, ինքը անձամբ զանգեց, Ակնունուն շտապ դեսպանատուն կանչեց: Դէմքը շողում էր, ըստ երեւոյթին գաղտնալսող սարքերն այլեւս չէին ահաբեկուած, ծոցազրպանի կարմիր գրքոցկը չէր կաշկակաւ դում:

-Շնորհաւորում եմ, նա հայավարի՝ երկար, պինդ թօթուած էր Սեղբոս Ակնունու ձեռքը: Լաւ արեցիր, որ ասածս լսեցիր: Հեռագրիդ

պատասխանն ստացուել է: Գիտե՞ս, ով է գրել:

-Ո՞վ:
-Հայաստանի համայնավարական՝ մեր լեզուով բոլշևիկեան կուսակցութեան կենտկոմի առաջին քարտուղար Աղասի Խանջեանը...

Ֆրանսիայի հայերը խորհրդային դեսպանատան գաղտնալսող սարքերի հետ ուղղակի կամ անուղղակի հաղորդակցութիւն չունէին, բայց մէկ ժամ անց հեռագրի բովանդակութիւնը գիտէին: Իրար փոխանցելու համար եկեղեցի, եկեղեցուց հայկական սրճարան, սրճարանից կուսակցութիւնների ակումբներն էին շտապում:

-Աղասին է, մեր Ղեւոնդին տղան է, հեռուից-հեռու ազգական էլ է, պարծենում էին վանեցիները:
-Համայնավար է, սակայն էջմածնական է, ձեմարանաւար է, յաւելում էին հոգեւորականները:
-Կարճ խօսքով՝ հայ է, ամփոփում էին նրանք, ովքեր ոչ վանեցի էին, ոչ էլ հոգեւորական:

Յուզարկաւորող յանձնախումբի հերթական նիստում սոսկ խորհրդակցական ձայն ունեցող Սեղբոս Ակնունին կարեւոր դէմք էր դարձել: Նրան խնդրեցին ոտքի կանգնել: Յետոյ գտան, որ տեղում կանգնելը քիչ է, ամբիոն հրաւիրեցին:

Հեռագիրը, որ նա արտագրել էր դեսպանատանը, դարձեալ լատինատառ ուղևերէն էր, առանձին բառեր Սեղբոսը կարգալ չէր կարողանում, եթէ հեզելով կարդում էլ էր, իմաստը չէր հասկացում: Էականն այս դէպքում բովանդակութիւնն էր՝ այն, որ ընկեր Խանջեանը Կոմիտասի մահը ամբողջ հայ ժողովրդի կորուստն էր համարում, գտնում էր, որ նրա միակ ու վերջնական հանգրուանը, ինչ խօսք, Հայաստանն է, որ նրանում հայոց հողը պիտի սրբանայ այնպէս, ինչպէս սրբացել է Մեսրոպ Մաշտոցով: Կենտկոմի առաջին քարտուղարը յուզարկաւոր յանձնախումբին խորհուրդ էր տուել փոխադրման մասին չմտածել, Կոմիտասի մարմինը տեղ հասցնել Ֆրանսահայ հայրենադարձների «Սինայ» ջերմանաւով: Դեսպանատանը, այս նախադասութիւնը լսելուն պէս, Սեղբոսը այնքան էր յուզուել, որ ներգաղթի պատասխանատուին ընդհատել, ուզել էր իմանալ, թէ նաւը ե՞րբ է ձանապարհ ընկնելու, բայց պատասխանատուն կարկամել, մատով առաստաղի ուղղութեամբ, առաստաղից էլ վեր՝ եօթերորդ երկինքն էր ցոյց տուել:

Նոյն հարցը յուզարկաւոր մարմնի անդամները տուեցին Սեղբոսին, ու նա աւելի որոշակի պատասխան տուեց՝ ուսերը անորոշ թօթուեց: Մեծապատիւ յանձնախումբը ստիպուած էր համակերպուել, հրահանգի սպասել: Ու քանի որ եօթերորդ երկինքը լուծ էր, վարդապետի մարմինը գմուսեցին, յատուկ կաղնեփայտից պատրաստուած, դէմքի համար փոքրիկ ապակե պատուհան թողնուած դազաղի մէջ տեղաւորեցին, Սուրբ Յովհաննէս հայկական մայր եկեղեցու գետնադամբարանին պահ տուին:

Դրանից յետոյ յանձնախումբի նիստերում տարաձայնութիւններ չեղան: Ի հարկէ, դազաղին պիտի ուղեկցէր նա, ում հայրը աքսորավայրում Կոմիտասի կեանքը փրկել, ով նրան հայրենիք հասցնելու յամառ հետեւողականութիւնն էր ունեցել:

Սեղբոսը այդպէս էլ աշխատար

ՉՈՒՇԱՑԱԻ ԷՐՏՈՂԱՆԻ ՔՕՂԱՐԿԵԱԼ ԱՐԱԲԵԿԻՉԻ ԴԻՄԱԶԵՐԾՈՒՄԸ

Շարունակում է 1-ին

իան՝ ժողովրդավա՞ր... Թուրքիան՝ մարդու իրաւանց պաշտպա՞ն...:

Ինչպէս Հիւսիսային Սուրիոյ երկրորդ ֆաղաֆ՝ հայաբոյր եւ բարգաւան օրրան Հալէպի, նոյնպէս եւ Քեսապ հայաբափման ծրագրու մը փաստօրէն նիւթուած պէտք էր եղած ըլլար նոյնիման օսմանեան կայսրութեան ժառանգորդ՝ Թուրքիոյ կողմէ: Մասնաւորաբար Քեսապի պարագային՝ ստացում վկայութիւնները այն ցոյց կու տան, թէ ներքափանցող թուրք իշխանութիւններու հովանաւորութիւնը վայելող վարձկան հրոսախումբեր են Քեսապ ներխուժողները: Սուրիական հակա-կառավարական ընդդիմադրութեան տակ ֆողարկուած վերը մատնանշուած վարձկան վոհմակները, բոնի տարհանումի ենթարկեցին հայագագանակչութիւնը իր բազմադարեան աւանդէն: Կողոպտեցին տուն, տեղ, ունեցում: Կրակի տուին գիւղաֆաղափը, գիւղերը, ազգային կառոյցները, որոնք կը համարուէին ֆաղափարական իւրայատուկ արժէքներ: Այսօրուան դրութեամբ Քեսապ կը գտնուի ֆողարկեալ, թուրքու այլ ազգերու պատկանող վարձկաններու՝ զինեալ ուժերու գրաման տակ: Ընթացիկ տարուան Մարտ ամսուան 21-ին էր: Թուրքիոյ կողմէ զինուած ուժեր, առաւօտ կանուխ, նեղֆելով իր եւ Սեւ Աղբիւրի միջեւ գտնուող հինգ հազար հլմ. չէզոք գոտին, Կասիոս լեռան հիւսիսային կողմէն ներքափանցեցին Քեսապ ասանը: Արձակագէտներու եւ հրթիռներու հարուածները ծանր վնասներ պատճառեցին տարաշրջանին: Քեսապ իր տասներկու գիւղերով հայաբափում է այսօր: Բազմա-հազար հայորդիներ դարձած են տնագուրկ, նիւթականի կարօտ:

Քեսապի եղեռական 700 ընտանիքներ ափ առին ծովահայեաց Լաքափա ֆաղափը, ուր ապաստան գտան գրկարաց հայ ընտանիքներու, ազգային կառոյցներու եւ Ա. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, այն հաստատ համոզումով, որ համաձայն սուրիական իշխանութիւններուն, շուտով ետ պիտի վերադառնան իրենց տունները...:

Թափուած անմեղ հայու արեան ծարաւ վարչապետ էրտողան, իր ազգային ոնրային բնագոյններուն չկարենալով յագուրդ տալ Հալէպի հայ ազգաբնակչութեամբ, Սուրիոյ ընդդիմադրական զինեալ ուժերու դիմակին տակ ծուարած, այս անգամ, վրէժխնդրաբար գրոհեց իր երկրի սահմանակից Քեսապի խաղաղասէր 2000 տարուան հայ հա-

մայնին վրայ:

Համաձայն իր ազգային պատեհապաշտական անմարդկային բնութագրին, Թուրքիա օգտուեցաւ աշխարհի երկու մեծամեծներու՝ Ուրանիայէն տարանջատուած Խրիմի՝ ոռուսական դաշնակցութեան կցման պատճառաւ ստեղծուած միջազգային տագնապէն: Լաւագոյն առիթն էր անտարակոյս, Քեսապը պարպելու իր պատմական ազգաբնակչութեան, ինչպէս ըրաւ զինմախորդող կայսրութիւնը Առաջին Համաշխարհային պատերազմին, երբ կազմակերպեց Հայոց Ցեղասպանութիւնը:

Այս երեւոյթները ցոյց կու տան, թէ արդի Թուրքիան իր դիմակը վար առած եղաւ, երբ Քեսապը պարպել ետք իր աւանդական ազգաբնակչութեան, ամենայն պաղարիւնութեամբ, աններելի ցինիզմով եւ անպատկառօրէն, «մարդասիրաբար» հրաւեր տուաւ պանդխտացած հայ աղէտեալներուն, գալու ու ապաստանելու Թուրքիա...:

Իսկ այս բոլորին ի տես, մինչ, ժողովրդավար... մարդու իրաւանց պաշտպան եւ արդարադատ եւրոպայն ու այդ բոլորէն վեր, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, կը մնան լուռ, կրաւորական եւ հանդիսատես, ինչպէս դարձան լուռ, կրաւորական եւ հանդիսատես, Օսմանեան կայսրութեան՝ Հայոց դէմ իրագործած Ցեղասպանութեան տարիներուն:

Մեր պատգամն է ապաւինիլ մեր ուժերուն...

Մեր անմնացորդ պատգամն է մեր ժողովուրդին, աշխարհով մէկ՝ որ ապաւինի ինքզինքին, իր անմնացորդ նիւթա-բարոյական օժանդակութիւնը փութացնէ Քեսապի աղէտեալ ժողովուրդին ու իր հոգեկցութեամբ գօտեպնդէ զայն:

Մեր անմնացորդ պատգամն է մեր հայրենի պետութեան, որպէս ժողովուրդ ու պետութիւն կազմակերպուած մէկ կառոյց, գիտակցելով իր պետական կարելիութիւններուն, դիւանագիտական արժանիքներուն եւ համագային ուժականութեան, կարգին ու լայնօրէն գօրակցիլ արիւնաբամ Սուրիոյ մէջ խաղաղութեան հաստատման կապակցութեամբ տարուած ՄԱԿ-ի ջանքերուն եւ առանձնապէս, եւ Քեսապի եւ Հալէպի գաւակներուն փութացնել իր նիւթական օժանդակութիւնը կարենալ ապահովելու համար անոնց անմիջական կարիքները:

Նաեւ, մեր պատգամն է մեր հայրենի պետութեան՝ ՄԱԿ-էն ներս կազմակերպել ֆաղափական ազդու

ՆԵՐՅՈՒՆ ՄՏԱԻՌՈՒԱԿԱՆԸ ԵՒ ԱՐԺԱՆԱԿՈՐ ՊԱՏՄԱԳԻՐ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆԸ

Շարունակում է 7-էն

բանելով ասաց՝ «Արզումանեան Աւգ. Քահանան արժեւորեց ինքզինք, հաւատաց իր գործին եւ ճիշտ անձը, ճիշտ պահուն, ճիշտ աշխատանքին վրայ կատարեց իր գործը լուռ ու բանիմաց, հազար շնորհակալութիւն Տէր Հօրը»:

Թ.Մ.Մ. Արշակ Տիգրանեան վարժարանի վեցերորդ դասարանի աշակերտ՝ Վիկտորիա Թոփալեանը սահուն եւ ապրումով արտասանեց՝ Համօ Սահեանի՝ «Գետը» եւ արժանացաւ ներկաների բուռն ծափերին:

Երկրորդ դասախօսը՝ Առաջնորդարանի քրիստոնէական դաստիարակութեան գրասենեակի պատասխանատու՝ Մաշտոց Չօպանեանը ներկայացրեց՝ «Հրատարակուած գրքերը»։ Նա եւս գովասանքով արտայայտուեց գրքերի մասին նշելով՝ «Երեք հատորները պարզապէս մեր եկեղեցւոյ բարձրաստիճան հոգեւորականների կենսագրութիւններն են, որ ներկայացուած են, այլ՝ այնտեղ նշուած հոգեւորականներուն հոգեւոր, վարչական, գրական, քարոզչական ու մատենագիտական արտացոլուած վաստակի մասին է, որ անպտուղ չմնաց, այլ Սողոմոնեղբոր բառերով՝ ժամանակին իրենց պտուղը տուին...»:

Սրինգահար Երաժիշտ՝ Զուարթ Զուլահեանը իր նրբահար սրինգով նուազեց մեղմաշունչ մեղեդիներ, Թարթիլի՝ «Տառապանք» ստեղծագործութիւնը եւ իր գործերից՝ «Յոյս» եւ «Հաւատք» կտորները գնահատելով հանդիսականների կողմից:

Արժ. Տ. Յովսէփ Աւգ. Քհնյ. Յակոբեանը նախքան փոխանցելը Յովնան Սրբազան Առաջնորդի (Սրբազանը բացակայում էր առաքելութեան բերումով) շնորհակալիչառակ Գարեգին Յովսէփեանց կաթողիկոսի մէկ գրութեան մէջ եկած գիր եւ գրականութեան արժէքների մասին ասաց՝ «Մեր դոկտ. Տէր Զաւէնը ընտրեալ անձնաւորութիւն է, որ հակառակ իր յառաջացած տարիքին դեռ երիտասարդի պէս ստեղծագործում է մեզ օրինակ հանդիսանալով»։ Այնուհետեւ Տէր Հայրը ընթերցեց Յովնան սրբազանի պատգամը, ինչնք այս հատուածը՝ «Դոկտ. Զաւէն Աւգ. Քհնյ. Ար-

զումանեանի վերջին հրատարակած գիրքերուն շնորհանդէսի կապակցութեամբ արդարեւ արժանաշնորհ Տէր Հայրը պարծանքն է մեր թեմի իր բարի ու հարուստ ծառայութեամբ, որուն համար հազար փառք կը վերառաքենք Աստուծոյ»:

Նախքան գինեձօնը Տէր Հայրը անձամբ ներկայացրեց՝ <The Church of Armenia> գիրքը հետաքրքիր, մեղմ ու հեզասահ պատմելաճոճով: Գիրքը պարունակում է 43 ուսումնասիրութիւններ, ըստ Տէր Հօր՝ «Նրանք պատահական չեն գրուած, այլ՝ ընտրութեամբ» մեր պատմութեան առնչող հաւաստի իրադարձութիւններ: Տէր Հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց՝ Թ.Մ.Մ. կազմակերպիչներին եւ բոլոր ելուցիչ ունեցողներին եւ մեկենասներին շնորհակալութիւններով նրանց անունները գովասանքով: Յիշեց նաեւ տիրուհուն անգլերէն գրքի տպագրութեան մէջ նրա օգնութիւնները:

Թ.Մ.Մ. վարչութեան ատենապետ՝ գրող Վաչէ Սէմէրճեանի բացատրութիւնով գինեձօնի մասին կատարուեց Տէր Հօր գրքերի էջերին անապակ գինու հեղումը: Բոսոր գինին կաթիլ-կաթիլ հեղում էր նորալոյս գրքերի էջերին, ինչպէս Սբ. Ծնունդի եւ Սբ. Զատիկի թաթախման գիշերը իւրաքանչիւր հայ ընտանիքի սեղանին եկեղեցուց բերուած նշխարքը թաթախում է գինու մէջ. որից մասունք սրբութեան բաժանում է ընտանիքի անդամների մէջ որպէս մեղքերի քառութեան ու թողութեան Սբ. Հաղորդութիւն: Ճգնութեամբ, տքնաջան աշխատանքով գրուած գիրքը նոյնպէս Սբ. Նշխարի յատուկութիւն ունի, եթէ նա մեղքերն է սրբում դարձնելով արդար եւ սիրելու անձ, գիրքն էլ մարդուս գիտուն է դարձնում, դարձնում է խորագէտ, համեստ եւ իմաստուն:

Տէր Հօր Ազգապատում պատմագրութեան եւ այլ արժէքաւոր գրքերը հեղինակի անունը յաւերժացնող երկեր են մեր Հայց. Եկեղեցւոյ երախտաշատ հոգեւորական գործիչների եւ անկիւնադարձային իրադարձութիւններին առնչող:

Գինով օծուած գրքերը յանձնուեցին Տէր Հօր որպէս թանկագին իշխատակ:

Ներկաները հրաւիրուեցին հիւրասիրութեան:

Մեծարանքի արժանավայել երեկոյ էր:

միջամտութիւններ, առաջին առնելու համար անպատիժ գործող թուրք պետութեան դարանակալ նկրտում-

ներուն դէմ, որոնք կ'ապակայունացնեն եւ կը վտանգեն շրջանային խաղաղութիւնը:

ՎԱՐՉՈՒ ՄՐԱՇ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՇՈՊԻ ՇԱՍԱՐ)

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՇԱՍԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104

ՍԱՆՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ՇԵՆԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

INNOVATIVE Designs Manufacturing, Inc.

idmifurnishings.com

Կ'ընկնի՞ ընդդիմութիւնը հերթական թակարդը

Շարունակուած էջ 2-էն

խնդրի շրջանակից: Հարցն այն է՝ խօսքը վերաբերելու է հերթական, թէ՛ արտահերթ համապետական ընտրութիւններին: Դրանցից որ տարբերակն էլ ընտրուի, միեւնոյն է՝ ամէն ինչ կախուած է լինելու նրանից, թէ՛ որքանով ընդդիմութիւնը կը կարողանայ կանխել «հին ու բարի աւանդոյթներով» ընտրութիւնների անցկացումը, որը ցանկացած պարագայում հանգեցնելու է իշխանութեան վերարտադրութեան: Նոր կառավարութեան կազմ մտնելը տրամաբանական ու հասկանալի է դառնում, եթէ նպատակը այնպիսի վարչական լծակների ձեռքբերումն է, որոնք ընտրութիւնների ընթացքը լիարժէք վերահսկելու հնարաւորութիւն են տալիս: Հետեւաբար, միասնական պլատֆորմ ներկայացնելիս պէտք է հաշուի առնուի նաեւ այս պահանջը:

Բոլոր դէպքերում նկատելի է, որ ոչ իշխանական ուժերի ներկայիս գործողութիւնների հիմքում ընկած է այն հանգամանքը, որ Սերժ Սարգսեանը նորից նախագահի պաշտօնում առաջադրուելու հնարաւորութիւնն է իր ունենալու: Լաւագոյն դէպքում քաղաքական ուժերը գործ են ունենալու նրա

«ժառանգորդի» հետ: Սա մասնաւորապէս ԲՀԿ դեկավարին ազատում է Սերժ Սարգսեանի հետ յարաբերութիւնների ներկայիս պարիտետը պահպանելու կաշկանդումներից, որը միւս ուժերի կողմից ԲՀԿ-ին եւ Մառուկեանին վստահելու բաւարար պայման է ստեղծում: Եթէ ֆորս-մաժորային անկանխատեսելի խոչընդոտներ չառաջանան, միակ հնարաւոր խնդիրը, որին կարող են բախուել այլընտրանքային ԲՀԿ-ն եւ ընդդիմադիր միւս երեք կուսակցութիւնները, արդէն մեկնարկած սահմանադրական բարեփոխումների միջոցով Սերժ Սարգսեանի համար իշխանութեան մնալու նոր մեխանիզմների սահմանում է: Եւ եթէ նրանք իսկապէս համակարգային փոփոխութիւններ եւ ամբողջական, բովանդակային իշխանափոխութիւն իրականացնելու նպատակ ունեն, ներկայումս համաձայնեցող պլատֆորմի հիմնական կէտերից մէկը պէտք է այդ խողովակի ստեղծման բացառումը լինի:

Արդեօք ընդհանուր ճակատ կազմող ուժերն այս «մանրուքները» հաշուի են առնում՝ պարզ կը լինի այն ժամանակ, երբ նրանք հրապարակեն այդքան սպասուած ընդհանուր պլատֆորմը:

Թուրքիային հասկացրեցին, որ չափը չպէտք է անցնի

Շարունակուած էջ 2-էն

ղաղ բնակիչների տեղահանումն արդէն իսկ դատապարտել է ողջ աշխարհի հայ հանրութիւնը, Երեւանում տեղի են ունեցել ցույցեր ՄԱԿ-ի ներկայացուցչութեան առջեւ՝ Սիրիայի ազգային եւ կրօնական փոքրամասնութիւնների նկատմամբ բռնութիւնները դադարեցնելուն միտուած գործողութիւնների պահանջով: Միաժամանակ, Հայաստանի դեկավարութիւնն իր երախտագիտութիւնն է յայտնել սիրիական իշխանութիւններին՝ հայ բնակչութեանը պաշտպանելու համար», - արձանագրում է Ռուսաստանի ԱԳՆ-ի հաղորդագրութիւնն ու ամփոփում. «Տպաւորութիւն է ստեղծուած, որ ծայրայեղականների գործողութիւններն ուղղուած են միջսիրիական բանակցութիւնների վերսկսումը թոյլ չտալուն եւ Սիրիայից քիմիական զէնքի դուրսբերման գործընթացը խափանելուն: Այդպիսի սցենարն անթոյլատրելի է»:

ՔԵՍԱՊՐ ԲԱՅ ՎԵՐՔԸ ՅԱՅՈՒՆ

Շարունակուած էջ 6-էն

լիբանանցի ենք ամէն բանէ առաջ եւ չենք քաջալերեր միջամուխ ըլլալ ուրիշ երկիրներու հարցերուն մէջ եւ չունինք որեւէ ծրագիր կամ սեղանի տակ կնքուած որեւէ գաղտնի համաձայնութիւն» եւ թէ «լիբանանահայ երիտասարդութիւնը հեռու է մարզումներ կատարելէ եւ չունի գինուորական պատրաստութիւն եւ չկրնար մասնակցիլ հոն եղող կուրսերուն» եւ թէ «Քեսապի հայ բնակչութիւնը ցեղային մաքրագործումի կ'ենթարկուի» եւ պնդեց որ հայութիւնը ջանք պիտի չխնայէ քաղաքական գետնի վրայ ճնշում բանեցնելու գինեալներու վրայ եւ անոնց թիկունք կանգնող ուժերու վրայ որպէսզի հայկական շրջաններն ու անոնց բնակիչները հեռու մնան հոն մղուող պատերազմի կրակէն:

ցիլ հոն եղող կուրսերուն» եւ թէ «Քեսապի հայ բնակչութիւնը ցեղային մաքրագործումի կ'ենթարկուի» եւ պնդեց որ հայութիւնը ջանք պիտի չխնայէ քաղաքական գետնի վրայ ճնշում բանեցնելու գինեալներու վրայ եւ անոնց թիկունք կանգնող ուժերու վրայ որպէսզի հայկական շրջաններն ու անոնց բնակիչները հեռու մնան հոն մղուող պատերազմի կրակէն:

ՔԵՍԱՊՐ, ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԵՒ ՇԱՅԱՆ ՆԱԹԱԼԻՆ

Շարունակուած էջ 6-էն

թուրքի եաթաղանէն փրկուելով արաբին հետ կիսած են հաց եւ ճակատագիր: Ու եթէ տեղ մը թուրքիոյ եւ ծայրայեղ իսլամականներու շահերը (այս դրոյթն ալ կը մնայ հարցական) կը միաւորուին յանուն հանգրուանային խնդրի մը լուծման ապա պէտք է որ մենք այդ երկու հատուածներուն տարբերութեան մասին խօսինք:

Գոյութիւն ունեցող կարմիր թելին միացման փորձով մենք յաւելեալ անորոշութիւն, յաւելեալ վնաս եւ յաւելեալ «Հայկական ճակատագիր» կամ «Հայու բախտ» վերագրումները շեշտակիօրէն ջուրի երես կը հանենք:

Ասկէ զատ եթէ պահ մը ընդունինք որ այս դէպքերուն իրական հեղինակը թուրքիան է, ապա ո՛ւր էինք մենք անցնող երեք տարիներուն: Ո՛ւր էին մեր նախարարներն ու դիւանագէտները, արաբագէտներն ու խմբագիրները: Պարզապէս անոնք զբաղած էին հալէպահոյթեան մասին տեսանկյունի դիտելով, մամլոյ ասուլիսներ տալով կամ լաւագոյն պարագային Երեւանի մէջ Հալէպի կերակուելներու փառասուն կազմակերպելով կամ մարդկային նախնական օժանդակութիւններ տրամադրելով:

Ոչ ոք մեղաւոր է այստեղ: Երեւելի մեղքը ազգային անվտանգութեան իմաստ ունեցող սուրիահայերու անվտանգութեան հիմնարար անհրաժեշտ մարմնի մը բացակայութիւնն է, որ ցայսօր գոյութիւնն չունի:

Խանութեան ժողովուրդի մը հերթական մօտեցումն է այս ամէնը, երբ ազգի գաւակները դրուած են հրդեհի ու մահուան կրակներուն առջեւ, իսկ ան ի մի խմբուած է հարիւր տարի առաջ իր ջարդուած գաւակներու սրբադասման խնդիրը քննարկելու:

Մեր հետ այդպէս պատահած է միշտ:

Այս բոլորէն անդին ի՞նչ պիտի ըլլայ վաղը : Այս է հարցումը հիմա:

Քեսապի համար նիւթական օժանդակութիւններ ապահովելով, «Հալթէկ»-ի նախաձեռնութեամբ իսլամիստներու նկարներ գետեղելով ու եղած դէպքը Մ.Ա.Կ.-ի ամպիրոններուն առջեւ քարոզչական զէնքի վերածելով թերեւս կարելի է ամոքել իրենց օճախը պարտադրաբար լքած ու գաղթականի կարգավիճակ ստացած քեսապահայերուն վիշտը, բայց այդ բոլորը լուծում չեն կրնար բերել խնդրին: Բացի ասկէ եւ հիմնուելով Լաթաքի հաստատուած քեսապահայերու վկայութիւններուն վրայ կարելի է բացայայտօրէն ըսել որ Լաթաքի-

ան ալ ապահով վայր մը չէ ու դէպքերը նոյնպէս կրնան այդտեղ եւս կրկնուիլ:

Բացի ասկէ աւելի վտանգաւոր է նաեւ Հայաստանի գինուորական միջամտութեան կամ Քեսապ գինեալ ուժերի դրկելու մասին խօսիլը:

Այս առումով տեղին էր Արամ Ա. Կաթողիկոսի Քեսապի խնդիրը Մ.Ա.Կ.-ի հարթակ փոխադրելու ճիգը, չնայած անոր որ այդ դիմումին ցարդ ոչ մէկ գործնական արձագանգ կայ: Մ.Ա.Կ.-ի միջամտութեան խնդիրն ալ յուսալի չէ մանաւանդ որ միջազգային հանրութեան համար Սուրիոյ մէջ սպանութիւններու դադարեցումը առաջնահերթութիւն մը չէ, այլ կարեւոր հարցը Սուրիոյ վարչակարգին ունեցած քիմիական զէնքերու տարահանումն է:

Միւս կողմէ կարեւոր է տեսնել, որ Սուրիոյ պատերազմին ցարդ գոհուած 150 հազար մարդկային զոհերուն դիմաց աշխարհը դիտողի դերին մէջ մտած է ու նոյն արեւմտեան մամուլը (որ մեզի համար յանկարծ դարձաւ արդարութեան հայելի) շատ ալ տխուր չէ որ Փաքիստանէն, Թիւրքմէնիստանէն, Աֆղանիստանէն, Չէչնիստանէն եւ Եւրոպական երկիրներէ Սուրիա հասած ամէնէն ծայրայեղ գինեալները սկսած են զիրար ջարդել:

Այս մեծ փոթորիկին մէջ մենք նաեւ մոռցած ենք արաբները:

Տակաւին ոչ մէկ խօսք կ'ընենք այդ մասին: Ու գաղտնիք ալ չէ, որ արաբական աշխարհի մեծամասնութիւնը այսօր Սուրիոյ իշխող վարչակարգին դէմ է: Եւ մոռնալով արաբական աշխարհին մէջ մեր ունեցած մենաշնորհները կը փորձենք արաբը դարձնել թուրք:

Քեսապը ազատագրելու մասին եղող բոլոր կոչերը մորֆինով հերթական անգամ Քեսապի գաղթական ժողովուրդը քնացնել կը նշանակէ:

Քեսապի հայութիւնը Հայաստան փոխադրելը այսօր ազգային անվտանգութեան համագոր խնդիր է: Նախ պարպել Լաթաքիան ու ապա փոխադրել Հայաստան:

Տակաւին չեմ ուզեր խօսիլ միւս գաղութներուն մասին, որովհետեւ Միջին Արեւելքի քրիստոնեայ հատուածներուն ապագան փայլուն չէ: Սա փաստ է, ոչ փափաք ոչ ալ ենթադրութիւններու վրայ հիմնուած դիտարկում:

Միջին Արեւելքի հայութիւնը վաղ թէ ուշ պիտի հեռանայ ու ճիշդ կ'ըլլայ որ Հայաստան տէր կանգնի այդ մարդկային ներուժին, այլապէս նոյն այդ հատուածները կրնան իրենց աչքերը բանալ Ամերիկայի եւ Գանատայի ափերուն վրայ:

Վերջին Լուրերու Համար

Հայ news am

ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔՆԵՐ

Մանրամասնութեան համար գաւեգել

Նարինէին

(626) 818-9949

Հասցէ՝ 1060 N. Allen Ave., Pasadena, CA 91104

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՕՐ ՄԸ

Շարունակում էք 8-էն

Մարկարիթա Քեչիշեանի:
Հանդիսաւոր ճաշկերոյթ խորհրդանշանքը սկսաւ Ռաֆֆի Քերպապեանի Ամերիկեան եւ Հայկական քայլերգներուն երգեցողութեամբ, դաշնակի ընկերակցութեամբ Յովսէփ Թորոսեանի:

Գրչ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան կարդաց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Օրհնութեան Գիրը: Վեհաբառ Հայրապետը իր բարեմաղթանքները կը փոխանցէր Արարատ Տան պաշտօնեաններուն եւ Հոգաբարձական կազմին այս գեղեցիկ նորակառոյց բաժանմունքին բացման առիթով ու կը գնահատէր տարուած հոյակապ աշխատանքը ի սպաս մեր տարեցներուն:

Բարձր. Տ. Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեան կարդաց գնահատագիրը Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի: Վեհաբառ Հայրապետը բարձր գնահատելով Արարատ Տան անձնակազմին եւ Հոգաբարձութեան աշխատանքները, ջերմօրէն կը շնորհաւորէր բոլոր անոնց որոնք դեր ունեցան այս կառոյցի իրականացման աշխատանքին մէջ:

Օրուան հանդիսավարն էր Ֆաքս 11 հեռատեսիլի կայանի խօսնակ՝ Արաքսիա Կարապետեանը: Ան ողջունեց ներկաները եւ հակիրճ կերպով անդրադարձաւ Արարատ Տան նուաճումներուն հիմնադրութեան թուականէն մինչեւ օրս: Ապա ներկաներուն հրաւիրեց վայելելու տեսաերիզ մը Արարատ Տան առօրեայէն, որմէ ետք յաջորդաբար բեմ բարձրացան Նոր

Շէնքի Խրախճանքի Կազմակերպիչ Յանձնախումբի Համա-Ատենապետներ՝ Ռան Նազելի եւ Պերճ Շահպաղեան: Անոնք շնորհակալութիւն յայտնեցին ներկաներուն իրենց նիւթական օժանդակութեան համար եւ գնահատեցին Յանձնախումբի անդամները տարուած աշխատանքին համար:

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ Ատենապետ ճօզէֆ Կանիմեան: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք ներդրում ունեցան Աւագեան Բաժանմունքի շինարարական աշխատանքին մէջ: Ան նաեւ իր երախտագիտական խօսքը ուղղեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ.-ին եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Ա.-ին իրենց օրհնութեան գիրերուն համար: Պրն. Կանիմեան յատուկ գնահատական գիրով պարգևատրեց բարեբարները՝ Արմէն եւ Նորա Համբարը, եւ Աւագեան Ընտանիքի ներկայացուցիչ Ռապրոթ Թեյլըրը:

Արաքսիա Կարապետեան հանգամանօրէն ներկայացուց նախկին Կառավարիչ՝ ճորճ Տէրքմեճեանին, որպէս օրուան գլխաւոր բանախօս: Կառավարիչ Տէրքմեճեան իր գոհունակութիւնը յայտնեց կատարուած հսկայական աշխատանքին համար, ընդգծելով այն իրողութիւնը, որ Արարատ Տունը միշտ փայլուն դիրքի վրայ գտնուած է, ստանալով անթերի վարկանիշ նահանգային զանազան վերաքննիչ յանձնախումբերէ:

Այս առիթով տեղի ունեցան նուիրատուութիւններ Արարատ Տան բարգաւաճման ի նպաստ, որմէ ետք ներկաները մինչեւ ուշ ժամեր զրուցեցին եւ վայելեցին պար ու նուագ:

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ»ՈՒ ՆՈՐՈՎԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԼՈՍ ԱՆՃԵԼԸՍԻ ՄԷՋ

Շարունակում էք 15-էն

ստեղծագործութիւնները եւ ժամանակակից հնչեղութեամբ գանոնք հասցնենք մեր օրերուն, հասցնենք մեր դարու հանդիսատեսին: Աւելի յատակացնելու համար միտքս ըսեմ, որ օրինակ, մենաթատրոնիս մէջ կան միգանուշներու, ծովափի եւ այլ տեսարաններ, որոնց համար օգտագործած եմ արդի բեմադրութեան սկզբունքները եւ ժամանակակից բեմի արհեստագիտական կարելիութիւնները: Եւ այս բոլորը պիտի նպաստեն, որ հանդիսատեսը լաւապէս հաղորդ դառնայ իր խոցին մէջ փակուած Աբեղայի խօսքերուն, հոգեվիճակներուն, թէ պատմութեան դիպաշարին:

ՇԱՆԹ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ՎԵՐԱԳՐՈՂ ԲԵՄԱԳՐՈՒՄԸ

Շանթի ներկայացուցած բուն պաշարը՝ հոգեկանի ու մարմնայինի, կիրքի ու մտածողութեան, հաւատքի ու կենսասիրութեան, կը կազմէ հիմնական առանցքը այս մենաթատրոնին: Ես առաւելաբար հակած եմ մարդու մէջ ա՛յս բախումը ներկայացնելու գաղափարին վրայ, մանաւանդ որ այս գործը ունի տրամաթիք շունչ ու մթնոլորտ, մտքի ու հոգիի բախումը ազնուական ոճով ներկայացնելու յղացք՝ արուեստի տարրերով յագեցած:

Ինչ կը վերաբերի վանահօր եւ իշխանուհիին սիրոյ պատմութեան, այդ ալ նկատի առած եմ իբրեւ անցեալի, աւանդական կեանքի հենք, ուր կիրքը աւելի գուսպ է եւ տեղի տուած է մտքի գործօնին, մինչ Աբեղային սէրը Սեղային հանդէպ աւելի անմիջական է, զգալի եւ տեսանելի: Զուգահեռական մը գծելով հանդերձ երկու գոյգերու՝ վանահայր-իշխանուհի եւ Աբեղայ-Սեղայի միջեւ, զծած եմ նաեւ գոյութիւն ունեցող հակադրութիւնը գոյգերու միջեւ՝ առաջնահերթութիւնը տալով երիտասարդ գոյգին, ուր կիրքն ու ֆիզիքական ցանկութիւնը, անվախ եւ յանդուգն ըլլալու ինքնաթելադրանքը, կենսալից ապրելու ներքին մղումը աւելի մարդկային կը դարձնեն Աբեղան, երբ անմարդաբնակ կղզիի մը վրայ կը յայտնուի Սեղան, եւ երիտասարդ հոգեւորականին արիւնը կը սկսի եռալ: Այդ վայրկեանէն սկսեալ ան նոյնը չի կրնար մնալ: Հոս է, որ կը սկսի հոգեբանական բախումը՝ գոյութեան, կեանքի խողը: Ինչպէ՞ս կարելի է հաշտեցնել վերացական գաղափարի մը բազմիմաստ մարդկային ամբողջ կեանք մը նուիրաբերելու, ինքնամոռացման ձգտող վանահօր աւանդապահ մտային ուժը՝ Աբեղայի կենսասիրութեան հետ: Իմ մեկնաբանութեամբ ա՛յս է «Հին Աստուածներ»ուն էական առանցքը, որուն հիման վրայ է, որ գործը կը բեմադրեմ իբրեւ մե-

նախօսութիւն:

ՍԻՐՈՅ ԳԱՂԱՓԱՐԸ-ID, EGO, SUPER-EGO-ԱՅՆ, ԵՍ, ԳԵՐ-ԵՍ

Սիրոյ գաղափարին մօտեցած եմ իբրեւ երրորդութիւն: Մենաթատրոնին մէջ սէրը ի յայտ կու գայ երրորդութեան՝ վանահայր, Աբեղայ, Սեղա տեսքով: Առաջին մակարդակը քրիստոնէական հասկացողութեամբ երրորդութիւնն է՝ Հայր, Որդի, Սուրբ Հոգի, երկրորդ մակարդակը հոգեբանական երրորդութիւնն է, օրինակ՝ Ֆրէյտի id, ego, super-ego հասկացողութեամբ, հոս Այնը Սեղան է՝ իբրեւ հոգեկան ցանկութիւններու եւ կիրքի ներկայացուցիչ: Ես-ը՝ Աբեղան, որ մարդկային կերպար է, մարդը՝ ընդհանուր առմամբ, իսկ Գեր-եսը՝ վանահայրը, որ զսպուածութեան եւ մտքի զօրութեան ներկայացուցիչն է: Պարզ է, որ այս երեք կերպարներու յարաբերութեանց մէջ է, որ կը դրսևորուին սիրոյ գանազան երեսները:

Մեր գրոյցի աւարտին երիտասարդ թատերագիր-բեմադրիչը մտերմաբար նշեց, որ «Հին Աստուածներ» մենաթատրոնը իր այլընտրանքն է ի դիմաց այն աժան գաւեշտներուն եւ անորակ թատերախաղերուն, որոնք յաճախ կը գրաւեն բեմը: Այս առումով ան ողջունեց Համազգայինի Շրջանային վարչութեան անցնող տարուան նախաձեռնութիւնը՝ Հայաստանէն Սօս Սարգսեանի անուան թատերախումբը Լոս Անճելըս հրաւիրելու եւ թատերական փառատօն կազմակերպելու առումով, ապա յոյս յայտնեց, որ Համազգայինը նաեւ տեղական ուժերը զարգացնելու, տեղական թատերախումբեր յառաջացնելու աշխատանք կը տանի յատկապէս Ամերիկայի տարբեր գաղութներու մէջ, որպէսզի ոչ միայն մշակութային աւանդական կապերը վերաշխուժանան, այլեւ հաստատուին նորեր՝ հայահոծ երկիրներու եւ հայրենիքի միջեւ, յանուն թատերական արուեստի եւ գեղարուեստական ճաշակի բարձրացման:

Ի դէպ, Գույուճեանի փափաքն է, որ «Հին Աստուածներ» մենաթատրոնը շրջագայի տարբեր գաղութներ եւս, մանաւանդ ներկայացուի Լիբանան, ուր այս գործը տարբեր բեմադրութիւններով բաւականին ծանօթ է տեղւոյն հայութեան: Անշուշտ նաեւ Հայաստան, ուր Մուրատեան պատրաստուած է իբրեւ դերասան եւ ուր գոյութիւն ունի մշակութային եռուն կեանք:

Յիշեցնենք, որ «Հին Աստուածներ» մենախօսութիւնը արդէն սկսած է եւ տակաւին պիտի ներկայացուի այս եւ յառաջիկայ շաբաթավերջերուն, NoHo Arts Center, 11136 Magnolia Blvd., North Hollywood: Տոմսերու համար կրնաք դիմել www.itsmyseat.com/garni կայքէջին:

VA Print Media
 Book Printing • Hard Covers • Year Books
 Restoration of Old Books & Bibles

Նոր Գիրքերու Տպագրութեան եւ Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար Հեռաձայնը՝ ՎԱՀԷ ԱՋԱՊԱՀԵԱՆԻՆ

Vahe Atchabahian
 1743 E. Elizabeth St. • Pasadena, CA 91104
 Tel: 626-793-6220 • Cell: 626-354-5924
 vamedia@yahoo.com • www.vaprintmedia.com

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
OFFICE SPACE FOR RENT
 1060 North Allen Ave Pasadena, CA 91104

Գրասենեակները վերանորոգուած եւ յարմար վարձքերով հեռաձայնը՝ (626) 398-0506

SEROP'S CAFE
GREEK & LEBANESE FOOD
 SERVING BATON ROUGE SINCE 1979

ՀԱՅՐ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՅԵՏՄԱՐՈՒ ԳՈՂԳՈՅԱԼ

Շարունակում է 16-ին

տանքը չվերսկսեց: Արդէն յուղարկաւոր էր՝ սեւ կոստիւմ, համապատասխան վերնաշապիկ, փողկապ, նոյնիսկ սգոյ սեւ լամբակ էր պատուիրել: Մտքով ամէն օր, օրը մի քանի անգամ «Մինայ» ջերմանաւն էր բարձրանում, կոմիտասի հետ Հայաստան էր տանում, հայրենի հողում տապանում հօր ոսկորները, որոնք ահա արդէն քսան տարի անթաղ էին մնացել Չանդըրի խորածորում: Ինչո՞ւ միայն հօր: Վարուժանին էլ: Միամանկութիւն էլ: Ոչ մէկի նշխարքը, ինչպէս կոմիտասինը, անհետ պիտի չկորչէր: Իրենք թշնամուն պիտի գլանային այդ ուրախութիւնը:

Ուղեւորութեան օրը, սակայն, պարզուեց, որ Մարտի լեկիցեղուն նաւահանգստում միակ յուղարկաւորն ինքն է:

Հրեական տեղանումը Չերմանաւր, որ այս անգամ Մինայ՝ աւետեաց երկիր էր հասցնելու հայրենի, քարափով մէկ խորհրդային Միութեան ու խորհրդային Հայաստանի փառերգերն էր ծածանում, մեկնողներն ու ճանապարհորդները ուսուցիչ բռնած «Քոչարի» էին պարում: Եթէ ոմանք լաց էին լինում, ապա միայն այն բանի համար, որ Աւետեաց երկիր չեն մեկնում, յաւերժական գաղթականի ճակատագրին են դատապարտուում: Երիտասարդներից ոմանք չդիմացան լքուածութեան զգացողութեանը, փառերգերի կոհակներում սուգուելով անկատ նաւ բարձրացան, նաւամբարում տապ կացան: Որ գէթ այդ կերպ հայրենիք հասնեն: Վերջում յատուկ ինքնաշարժով բերեցին կոմիտասին: Սեղբոր մօտեցաւ, ու սիրտը ճմլուեց: Ընկուզէ դրուականախաչ դազողը, որ Փարիզի լաւագոյն ատաղձագործներին էին պատուիրել, տախտակապատել էին կոպիտ փայտերով, վրան հասցէ էլ էին գրել՝ «Բաթում-Երեւան՝ խորհրդային Հայաստան» («խորհրդային») կարմիր ջրաներկով ընդգծուած): Կոմիտասին ուղեբեռի էին վերածել, նա որպէս ծանրոց պիտի ճանապարհորդէր:

Խարխիսների ձուլածոյ շղթաները չկարողացան զսպել ներգաղթողներին՝ հայրենիք շուտ հասնելու մղումը, ջրի շատրուաններ ցայտեցնելով տեղի տուին: «Մինայը» կապանքներից ազատուած ճափ նման բաց ծով ելաւ: Ահա այդ պահին, չնայած ճանապարհային ոստիկանների արգելքներին, ուղիղ քարափ սուրաց խորհրդային դեսպանատան ինքնաշարժը, Հայաստանի պատասխանատուն ընթացքի ժամանակ դուրս նետուեց ու արագութիւն հաւաքող նաւի յետեւից տագնապահար տարուբերեց թեւերը: Մեկնողները խճողուել էին նաւախելում, նայում էին խամրող, Մարտիի համապատկերին տարրալուծուող դեսպանորդին, թէ ինչ էր ուզում հասկացնել, չէին հասկանում:

Յետոյ, Հայաստանում Սեղբոր հասկացաւ, բայց արդէն ուշ էր: Ֆրանսիայում, առաւել եւս ութ օր շարունակ ժանգոտած կոնքերը Միջերկրականում ճօճող «Մինայ» ջերմանաւում նա չէր կարող իմանալ հեռախօսային չափազանց կարճ, կրակահերթ յիշեցնող խօսակցութեան մասին: Ոչ թէ բաց ծովում, թէ անգամ Երեւանում կամ Թբիլիսիում լինէր, չէր իմանայ: Այդպիսի խօսակցութիւնները 37-ին

գաղտնածածուկ էին կոչուում:

Աղասի Խանջեանի՝ կոմիտասի վերադարձը տանտիրոջ ինքնավատահուլութեամբ արտօնող հեռագիրը Փարիզ չէր հասել, Բերիայի հայ լրատուները պատճէնը Թբիլիսի հասցրին, սեղանին դրին:

Անդրերկրկոմի համայնավարների կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտէի առաջին քարտուղարը սկզբի երկու տողը կարդաց, վերջոյ լսափողը, Երեւան միացնել տուեց:

-Աղասի,- ձայնը լսելուն պէս բորբոքուեց նա,- ինքնագլուխ էս ինչե՞ր ես անում: Ո՞վ է քեզ թող տուել առանց մեզ հետ համաձայնեցնելու Փարիզից ինչ որ տէրտէր բերել, խորհրդային երկրում թաղել: Լսո՞ւմ ես՝ ես կտրականապէս դէմ եմ: Մենք անիմաստ աղմուկ բարձրացնելու, ծախսեր անելու հնարաւորութիւն չունենք:

Լսափողը չհսկար էլ, Խանջեանն ինչ պիտի ասէր՝ իր անմիջական վերադասին, խորհրդային Միութեան համայնավարների կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտէի անդամին Ֆրանսիայից տէրտէր բերելը ինչպէ՞ս արդարացնէր:

Նա, անելանելիութեան մատնուած, պտտուում էր առանձնասենեակում, ներքեւի ատամնաշարով բեղերի դուրս պրծած ցցունքներն էր կծոտում, վերջը որոշեց աշխատանքային օրուայ աւարտին սպասել: Տուն մտաւ ու նարդի խաղալու պատրուակով կանչել տուեց Հայաստանի գրողների միութեան վարչութեան առաջին քարտուղար, Հայաստանի ու Անդրերկրկոմի կենտրոնականներին անդամ վահրամ Ալազանին: Ալազանը վառնեց՝ իր հայրենակիցի էր, միշտ նրան վստահել, ու նա վստահութիւնն արդարացրել էր:

-Վահրամ,- Խանջեանի մտամփոփ ու մտախռով տեսքը Ալազանին, դեռ բաճկոնը չհանած, զգաստացրեց,- Բերիան իմացել է, որ հաւանութիւն եմ տուել կոմիտասի մարմինը Հայաստանում յուղարկաւորելու ֆրանսահայերի ցանկութեանը, իսկատ գայրացել է: Չանգահարեց, շշպուեց: Գիտե՞ս՝ եթէ կամքին դէմ գնամ, ինչե՞ր կ'անի: Միւս կողմից էլ, ես ինչքան չլինի կենտրոնի առաջին քարտուղար, Հայաստանի գլխաւոր դէմքն եմ, մի տեսակ անյարմար է, որ ինքս իմ որոշումից հրաժարուեմ: Սփիւռքում հազար բան կը մտածեն, կը խօսեն, կը գրեն: Խնդրում եմ, քո անունից հեռագիր տուր, հասկացրու, որ փոխադրումը յետաձգեն:

Ալազանն ուզում էր անմիջապէս առարկել, գոնէ մանրամասներ պարզել, բայց Խանջեանն այնքան ջղագրգիռ էր, որ խօսել չէր թողնում:

-Վահրամ, մի երկարացրու, գնա շտապ հեռագիրը տուր, որ հանգիստ քնեմ, եթէ, ի հարկէ, գիշերը տանը պիտի քնեմ:

Նամակատուն: Կապտականաչ թուղթ: Սեւ գծեր, որոնց վրայ բաւեր պիտի գրուեն: Ալազանը գրչածայրը դիտմամբ դանդաղ է թաթախում թանաքամանի պարունակութեան մէջ, մօտեցնում թղթին, էլի ետ՝ տեղն է դնում: Բաւերը չեն գրուում: Ակնոցի ապակիները մշուշուել են: Հէնց հանում է, որ սրբի, կապտականաչ թղթի տողերը շողում, դիմադրում են: Ճիշդ են անում: Ինքն ո՞վ է, որ իր անունից Փարիզ հեռագիր ուղարկի, կոմիտասի վե-

րադարձը կանխի: Հայր Սուրբը աւելի շատ է Հայաստանինը, քան այս աշխարհում որեւէ մէկը: Ու Հայաստանն է իրենը: Որքան էլ պատրուակներն են, անիմաստ պտտուեն մտքում, նախադասութիւն չդառնան, ինքն այնուամենայնիւ իրեն Խանջեանի առջեւ է պատասխանատու գզում, վերահաս վտանգը կանխել է ուզում: Լաւ, վատ գրող է, նախասենեակում նկատեց գանգուրներին ցուլացող քրտինքի կաթիլները, որ ուզում էր աննկատ սրբել: Ալազանն իր հայրենակցին, խորհրդային Հայաստանի թիւ մէկ դէմքին այդքան խեղճացած չէր տեսել: Նա հանդրադարձաւ, թէ յետաձգելու պատճառաբանութիւնը ոնց ձեւակերպեց, բայց երբ տուն հասաւ ու քիմքի դառնութիւնը դժուարութեամբ կուլ տալով Խանջեանին գեկուցեց, որ յանձնարարութիւնը կատարել է, չկարողացաւ չաւելացնել:

-Մի խօսքով՝ ես իմ կոտրած ձեռքով գրեցի էդ բանը: Խանջեանը հասկացաւ նրան:

-Շնորհակալ եմ, ախպերս: Քեզ վատ մի գգայ, գոհ եղիր, որ կեանքս փրկել ես:

Լուսաբացին, գրողների միութեան նախագահը աշխատասենեակ էր մտել, օրուայ լրագրերը աչքի անցկացնել էլ չէր հասցրել, ցրիչը յայտնուեց, միջազգային հեռագիր յանձնեց: Կարգ էր՝ անձամբ պիտի ստանար, ստացակաւոր ստորագրէր: Չստորագրած, իւրեց, բացեց, կարդաց: Նախորդ օրուայ իր հեռագրի պատասխանն էր:

«Տեղեկացնում ենք, որ «Մինայ» նաւը երեք օր է արդէն ճանապարհին է: Հինգ օրից Բաթումում կը լինի: Յետ դարձնել չենք կարող»:

Ալազանը ստացականն ստորագրել, ցրիչին հետ էր ուղարկել, ու քանի որ աշխատասենեակում մենակ էր, ուզում էր թեւերը բարձրացնել, պար գալ: Միտքը փոխեց, մօտեցաւ հեռախօսին, որ Խանջեանին գանգ տայ, նորից միտքը փոխեց, կապտականաչաւուն, սեւ գծերով թղթիկը բաճկոնի գրպանը դրեց, անմիջապէս գգաց՝ մարմինը ջերմութեամբ լցրեց: Ուղիղ կենտրոն գնաց:

Խանջեանը կանխագզում ունէր, տեղում նստել չէր կարողանում: Հէնց միջանցքի միւս ծայրին տեսաւ, ընդառաջ նետուեց, խոշոր աչքերը քթթեց:

-Չը՞...

Համ հարցը տուել էր, համ էլ առանց պատասխանի սպասելու, ձեռքից պինդ բռնած, առանձնասենեակ էր տանում: Մինչ դուռը ետեւից կողպեց, Ալազանը հեռագիրը հանեց, հարթեց, առաջը դրեց: Խանջեանը կարդաց, մի անգամ էլ կարդաց, ոնց որ աչքերին չէր հաւատում, բազկաթոռին յետ ընկաւ, խորը շունչ քաշեց: Դէմքը փառաւորուել, շուրթերին ծիծաղ էր ծաղկել:

-Ճիշտը էս էր, սրանից յետոյ ինչ ուզում է թող լինի: Թէ ինձ մի բան անեն, դու գոնէ կ'իմանաս բուն պատճառը: Ալազանին ճանապարհելուց յետոյ գրասեղանի առջեւ անցաւ, ի պաշտօնէ պարտաւոր էր, գեկուցազիր գրեց ընկեր Բերիային. «Ես Ձեր կարգադրութիւնը կատարելու համար ամէն ինչ արեցի, բայց, ցաւում եմ, պարզուեց, ուշացել էի: Նաւը Միջերկրական ծովում է, վերադարձնելն անհնար է...»:

-Ինչն է անհնար, էլի էս հայերն ինձ խաբել, իմ գլխի վրայով

գործել են ուզում,- գեկուցազիրը մի կողմ շարտելով ոռնաց Բերիան, -չո՛ւտ գտէք դրան:

Աղասի Խանջեանին շտապ Թբիլիսի՝ Անդրերկրկոմ կանչեցին: Նաւարկութեան ութերորդ օրը, Մայիսի 16-ին, առաւօտուայ մուտ-մշուշում վերջապէս յայտածուեց Բաթումի ուրուանկարը:

Հազար ութ հարիւր ուղեւորներն իսկոյն հազան իրենց շքագեասները, Երուանդ Թոլոյեանը՝ Գաւուռը (երգիծաբան եւ սիւնակագիր), Երուանդ Քոչարը (գեղանկարիչ եւ քանդակագործ), Գէորդ Եաղուբեանը (նուագաւար եւ երաժշտաբան) թիթեռնիկ փողկապներ կապեցին: Յատկապէս նրանց համար՝ պահը շրջադարձային էր:

Թոլոյեանը, որ Չանդըրի սպանդից կոմիտասի պէս փրկուել, Պոլսում, ապա Փարիզում «Գաւուռը» երգիծաթերթին էր հրատարակել, ներգաղթում էր, որպէսզի, ինչպէս յորդորել էր դեսպանատան պատասխանատուն, Հայրենիքում «Կարմիր Գաւուռը» տպագրի:

Երուանդ Քոչարը խորհրդային Հայաստանում տարածական գեղանկարչութեան առաջին պատկերահանդէսը պիտի բացէր, ներկայացնէր այն գործերը, որոնք Փարիզում Պիկասոյի հետ էր ցուցադրել ու լրատուամիջոցների անհամեմատ բարձր գնահատականին արժանացել: Նա Հայրենիքում գեղանկարչութեան, ադրիագործութեան Եւրոպայի գերարդիական ուղղութիւններն էր արմատաւորելու, միաժամանակ ձեռնարկելու էր իր իսկ հնարած գունաներկերի արտադրութիւնը: Գէորդ Եաղուբեանը «Բացառիկ տաղանդ» վարկանիշով աւարտել էր Փարիզի երաժշտանոցը, հրաւիրուել էր Հնդկաչին, երկար տարիներ Հանույի օպերայի նուագաւար եղել, ի վերջոյ որոշել էր Հայաստանում, իր հայրենակիցներին համար բեմադրել Վերդիի, Լեոնկավալլոյի, Պուչչինիի, Բելլինիի եւ, ի հարկէ, նաեւ ուսանողական մտերիմի՝ Մասնէի օպերաները, որոնց երաժշտութիւնը անգիր գիտէր:

Նոյն ուղեւորութեան միւս մասնակցի՝ Սեղբոս Ակնունու մտածումները նրանցից շատ տարբեր էին:

Իր սովորութեամբ՝ հայելու առջեւ երկար, դանդաղ սանրում էր մագերը, որ կանխավայելի կոմիտասին սգի ու մեծարման շուքով դիմաւորելու մանրամասները, ինչո՞ւ՞ ոչ, աճիւնը հայրենիք հասցնողին վերապահուած երախտիքի արտայայտութիւնները: Պերմիտանը ութօրեայ միալար ճօճը թացից յոգնած ցամաք էր նետուում ու որքան մօտենում էին նաւահանգստին, Ակնունին համոզուում էր, որ դիմաւորումն իր ակնկալածից, պատկերացրածից աւելին է լինելու: Այդպէս էլ եղաւ: «Մինայը» դեռ չէր կառանել, խարխիսաշղթան ժանգոտ ճնշոցով ծով չէր իջեցրել, քարափում թնդաց փողային նուագախումբը, պատասխաններ ու դրօշներ ծածանուեցին, Ստալինի, Բերիայի մեծագիր իւղանկարները հայրենադարձներին բարի գալուստ մաղթեցին: Ապա ուսադիրներով ու անուսադիր պաշտօնեաներ տախտակամած ելան:

- Պարզ ձեւականութիւն,- ասացին՝ ինքնութեան վկայագրերի ստուգումը ուղեկցեցին քաղաքավարական արտայայտութիւններով, բարի եկաք ընդհանուր մաղթանքներով: